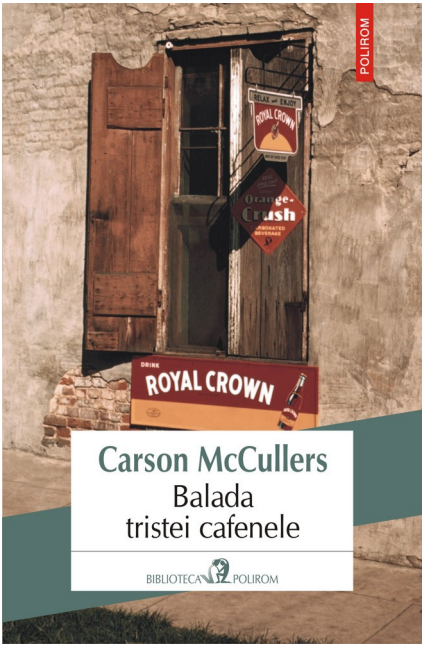
POLIROM
ROYAL CROWN
Orange-Crush
DRINK
ROYAL CROWN
Carson McCullers
Balada
tristei cafenele
BIBLIOTECA POLIROM

Carson McCullers

Balada tristei cafenele

Traducere din limba engleză de

Mirella Acsente şi Maria Vaier

EDITURA POLIROM

2015

Carson McCullers

The Ballad of the Sad Café

Copyright © 1951

All rights reserved

© 2015 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-5798-8
ISBN PDF: 978-973-46-5799-5
ISBN print: 978-973-46-4691-3

Coperta: Carmen Parii
Foto copertă: Marion Post Wolcott (1910-1990), *Natchez, Mississippi*, 1940/Biblioteca Congresului SUA

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite

fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

CARSON MCCULLERS (Columbus, 1917 – New York, 1967) este, alături de William Faulkner, Flannery O'Connor şi Truman Capote, un nume esenţial al prozei sudiste americane. Primul ei mare succes este romanul *The Heart is a Lonely Hunter* (1940; *Inima-i un vânător singuratic*, Polirom, 2013), care a impus-o definitiv ca scriitoare. Acestuia i-au urmat mai multe romane – *Reflections in a Golden Eye* (1941), *The Member of the Wedding* (1946), *Clock Without Hands* (1961) –, volumul de proză scurtă *The Ballad of the Sad Café* (1951, *Balada tristei cafenele*), piesa de teatru *The Square Root of Wonderful* (1958) şi volumul de poezie *Sweet as a Pickle and Clean as a Pig* (1964). Postum, în 1976, îi va apărea şi *The Mortgaged Heart*, un volum cuprinzând poeme, povestiri, articole şi eseuri.

Balada tristei cafenele

Oraşul este mohorât; nu-i mare lucru de capul lui, doar o ţesătorie, case cu două odăi unde locuiesc muncitorii, câţiva piersici, o biserică cu două ferestre colorate şi o stradă principală amărâtă, lungă doar de o

sută de yarzi. Sâmbăta, arendaşii de la fermele din apropiere vin să-şi petreacă aici o zi de negoţ şi discuţii. Altfel, oraşul este singuratic, trist şi asemeni unui loc îndepărtat şi înstrăinat de toate celelalte locuri din lume. Cea mai apropiată gară e la Society City, iar autobuzele liniilor Greyhound şi White Bus folosesc drumul către Forks Falls, care e la trei mile de aici. Iernile sunt scurte şi aspre, iar verile luminoase şi îngrozitor de fierbinţi.

Dacă mergi pe strada principală într-o după-amiază de august, n-ai nimic de făcut. Cea mai mare clădire, aflată chiar în centrul oraşului, este acoperită complet cu scânduri şi atât de aplecată în partea dreaptă, încât pare că stă să se prăbuşească din clipă în clipă. Casa este foarte veche. Arată ciudat, plină de crăpături şi te nedumereşte, până când brusc îţi dai seama că odată, şi asta cu mult timp în urmă, partea dreaptă a verandei din faţă fusese zugrăvită, şi o bucată din perete – dar zugrăvitul fusese lăsat neterminat şi o porţiune a casei e mai întunecată şi mai murdară decât cealaltă. Clădirea pare complet părăsită. Cu toate acestea, la etaj există o fereastră care nu e astupată cu scânduri; câteodată, către sfârşitul după-amiezii, când căldura este dogoritoare, o mână deschide încet obloanele şi un chip

priveşte în jos către oraş. Este un chip asemănător acelor cumplite chipuri nedesluşite din vise – fără sex şi alb, cu doi ochi cenuşii şi saşii atât de mult întorşi spre colţul lor, încât par să schimbe între ei o privire lungă şi tainică, plină de suferinţă. Chipul rămâne la fereastră cam o oră, apoi obloanele sunt din nou închise şi mai mult ca sigur că nu se va mai vedea nici ţipenie de om pe strada principală. După-amiezile astea de august – când ţi se termină schimbul, nu ai absolut nimic de făcut; tot ce ai putea face ar fi să mergi până la drumul Forks Fall şi să-i asculţi pe ocnaşii legaţi în lanţuri.

Şi totuşi, aici, chiar în acest oraş, a fost odinioară o cafenea. Iar această casă veche, cu scânduri bătute la uşi şi la ferestre, nu semăna cu nimic din cele ce o înconjurau preţ de multe mile. Erau aici mese cu feţe de masă şi şerveţele de hârtie, serpentine colorate prinse de ventilatoarele din tavan, mare aglomeraţie în serile de sâmbătă. Proprietara localului era domnişoara Amelia Evans. Dar cel căruia i se datora cel mai mult succesul şi animaţia localului era un cocoşat, Vărul Lymon. Mai exista cineva care a jucat un rol în povestea acestei cafenele – era fostul soţ al domnişoarei Amelia, un personaj îngrozitor care s-a întors în oraş după o lungă

perioadă de stat în închisoare, a adus cu el prăpădul şi apoi şi-a văzut mai departe de drum. Şi de-atunci cafeneaua a rămas închisă, dar lumea încă îşi mai aminteşte de ea.

Aici nu fusese dintotdeauna o cafenea. Domnişoara Amelia a moştenit casa de la tatăl ei, şi era o prăvălie unde se găseau mai ales mâncare, guano şi alte mărfuri, precum mălai şi tutun de prizat. Domnişoara Amelia era bogată. În afară de prăvălie avea o distilerie aflată la trei mile depărtare, în mlaştini, şi făcea cel mai bun whisky din ţinut. Era o femeie oacheşă, înaltă, cu oase şi muşchi de bărbat. Avea părul tuns scurt şi pieptănat peste cap, iar faţa ei arsă de soare părea încordată, sălbatică. Ar fi putut fi o femeie arătoasă dacă, până şi pe atunci, n-ar fi fost uşor saşie. Erau bărbaţi care ar fi vrut să-i facă curte, dar pe domnişoara Amelia n-o interesa dragostea bărbaţilor şi era o fiinţă retrasă. Căsătoria ei nu semănase cu nici o altă căsătorie care existase vreodată în acest ţinut – a fost o căsătorie ciudată şi periculoasă, care a ţinut doar zece zile şi a uimit şi şocat întregul oraş. Cu excepţia acestei legături stranii, domnişoara Amelia trăise toată viaţa singură. Adeseori petrecea nopţi întregi în coliba ei din mlaştini, îmbrăcată în

salopetă şi cizme înalte de cauciuc, păzind tăcută focul scăzut al distileriei.

Cu toate lucrurile care puteau fi făcute cu mâinile ei, domnişoara Amelia prospera. Vindea în oraşul din apropiere măruntaie de porc şi cârnaţi. În zilele frumoase de toamnă măcina sorg, iar siropul din ciuberele ei avea o culoare aurie întunecată şi o aromă delicată. Construise singură toaleta din cărămidă în spatele prăvăliei în doar două săptămâni, şi se pricepea la dulgherie. Doar cu oamenii nu se simţea în largul ei domnişoara Amelia. Oamenii, doar dacă nu sunt prostănaci sau foarte bolnavi, nu pot fi modelaţi şi schimbaţi peste noapte în ceva mai valoros şi mai profitabil. Aşa că singurul folos pe care-l avea domnişoara Amelia de pe urma oamenilor erau banii. Şi la asta se pricepea. Ipoteci pe recolte şi proprietăţi, un joagăr, bani în bancă – era cea mai bogată femeie pe multe mile în jur. Ar fi fost la fel de bogată ca un membru al Congresului dacă n-ar fi fost la mijloc singurul şi marele ei cusur, iar acesta era pasiunea pentru procese şi tribunale. Se arunca în litigii lungi şi încrâncenate, pentru un simplu fleac. Se spunea că dacă domnişoara Amelia se împiedică de o piatră pe drum, se

uită repede în jur, de parcă ar căuta pe cineva pe care să-l dea în judecată. În afară de aceste procese, ducea o viaţă liniştită şi fiecare zi era foarte asemănătoare cu cea de dinainte. Cu excepţia căsniciei ei de zece zile, nu se întâmplă nimic care să schimbe lucrurile, până în primăvara anului în care domnişoara Amelia împlini treizeci de ani.

Era cu puţin înainte de miezul nopţii, într-o seară liniştită şi blândă de aprilie. Cerul avea culoarea stânjenelului albastru de mlaştini, luna se vedea plină şi strălucitoare. Recoltele aveau să fie bogate în acea primăvară, iar în ultimele săptămâni la ţesătorie se lucrase şi în schimbul de noapte. Jos lângă golf, în clădirea pătrată de cărămidă strălucea galbenă lumina şi se auzea zumzăitul slab şi monoton al războaielor de ţesut. Era una dintre acele nopţi în care îţi face bine să desluşeşti de departe, peste câmpurile întunecate, cântecul îngânat al unui negru care se pregăteşte să se iubească cu o femeie. Sau când e plăcut să stai jos fără să scoţi o vorbă şi să ciupeşti corzile unei chitare, sau pur şi simplu să fii singur şi să nu te gândeşti la absolut nimic. În acea seară strada era pustie, dar prăvălia domnişoarei Amelia era luminată şi afară pe verandă

erau cinci oameni. Unul dintre ei era Stumpy MacPhail, un maistru cu faţa rumenă şi mâini roşii şi subţirele. Pe treapta de sus se aflau doi băieţi în salopete, gemenii Rainey – amândoi înalţi şi deşiraţi şi cu mintea greoaie, cu părul alburiu şi ochi verzi somnoroşi. Celălalt bărbat era Henry Macy, un om timid şi ruşinos, cu gesturi delicate şi cuprins tot timpul de neastâmpăr, care stătea aşezat pe marginea treptei de jos. Domnişoara Amelia era în picioare, rezemată de cadrul uşii deschise, cu picioarele încrucişate în cizmele ei înalte de cauciuc, desfăcând cu răbdare nişte noduri într-o bucată de frânghie pe care o găsise pe undeva. Tăceau de multă vreme.

Unul dintre gemeni, care bea bere şi se uita în lungul drumului pustiu, fu primul care deschise gura.

— Văd ceva venind, spuse el.

— S-a răzleţit un viţel, spuse fratele lui.

Silueta care se apropia era încă prea departe ca să fie desluşită bine. Luna făcea din piersicii în floare de pe marginea drumului umbre nelămurite, strâmbe. În aer, mireasma florilor şi a ierbii dulci de primăvară se amesteca uşor cu mirosul cald şi acru al lagunei din apropiere.

— Nu, e copilu’ cuiva, zise Stumpy MacPhail.

Domnişoara Amelia privi drumul în tăcere. Pusese jos bucata de frânghie şi-şi frământa bretelele salopetei cu mâna ei cafenie şi osoasă. Se încruntă şi o şuviţă întunecată de păr îi căzu pe frunte. Pe când aşteptau acolo, un câine de la una dintre casele de pe drum începu să urle sălbatic şi răguşit, şi o ţinu aşa până ce o voce strigă la el să tacă. Abia când silueta se apropie destul de mult şi intră în conul de lumină galbenă aruncată dinspre verandă, văzură limpede ce venise.

Omul era un străin, şi rareori intra un străin în oraş pe jos la acea oră. În plus, omul era un cocoşat. Avea cu puţin peste un metru douăzeci şi purta o haină veche şi zdrenţuită care îi ajungea doar până la genunchi. Picioruşele lui strâmbe păreau prea subţiri ca să poarte greutatea pieptului lat şi deformat şi a cocoaşei care i se înălţa pe umeri. Avea un cap foarte mare, cu ochi albaştri adânciţi în orbite, şi o gură micuţă şi bine conturată. Faţa lui era în acelaşi timp blândă şi ştrengară – în acel moment pielea lui palidă era îngălbenită de praf şi sub ochi avea umbre vineţii. Căra o valiză veche şi strâmbă, legată cu o sfoară.

— ’Nă seara! spuse cocoşatul, şi rămase cu răsuflarea tăiată.

Domnişoara Amelia şi bărbaţii de pe verandă nu-i răspunseră la salut şi nici nu spuseră ceva. Îl priviră doar.

— O caut pe domnişoara Amelia Evans.

Domnişoara Amelia îşi dădu deoparte părul de pe frunte şi-şi ridică bărbia.

— De ce?

— Pentru că sunt neam cu ea, spuse cocoşatul.

Gemenii şi Stumpy MacPhail ridicară privirea spre domnişoara Amelia.

— Eu sunt, spuse ea. Cum adică „neam”?

— Pentru că... începu cocoşatul.

Nu părea în largul lui, parcă stătea să plângă. Îşi aşeză valiza pe treapta de jos, dar nu-şi dezlipi mâna de pe mânerul ei.

— Mama mea a fost Fanny Jesup şi era din Cheehaw. A plecat din Cheehaw acu’ vreo treizeci de ani, când s-a măritat cu primul ei bărbat. Mi-aduc aminte c-am auzit-o zicând că are o soră vitregă numită Martha. Iar azi în Cheehaw mi-au zis că era mama dumitale.

Domnişoara Amelia asculta cu capul uşor întors într-o parte. Ea îşi mânca prânzul de duminică singură; casa ei nu era niciodată plină de o grămadă de rude şi nu se considera neam cu nimeni. Avusese o mătuşă, sora bunicii, care ţinea un grajd de unde se închiriau cai şi trăsuri în Cheehaw, dar mătuşa asta era acum moartă, şi în afară de ea mai era doar un văr primar care locuia într-un oraş la douăzeci de mile depărtare, dar vărul ăsta şi domnişoara Amelia nu se împăcau prea bine, şi când se întâmpla să treacă unul pe lângă altul, scuipau amândoi către marginea drumului. Alţi oameni au încercat din răsputeri, din vreme în vreme, să descopere vreo legătură trasă de păr cu domnişoara Amelia, dar fără nici un succes.

Cocoşatul începu să sporovăiască, pomenind nume şi locuri care erau necunoscute ascultătorilor de pe verandă şi care păreau să n-aibă nimic de-a face cu subiectul.

— Aşadar, Fanny şi Martha erau surori vitrege. Iar eu sunt fiul celui de-al treilea bărbat al lui Fanny. Aşa că asta ne-ar face pe dumneata şi pe mine...

Se aplecă şi începu să-şi dezlege valiza. Mâinile lui erau ca nişte gheruţe murdare de vrabie şi tremurau.

Valiza era plină cu tot felul de boarfe – haine zdrenţuite şi nişte vechituri care păreau piese disparate dintr-o maşină de cusut, sau ceva la fel de nefolositor. Cocoşatul cotrobăi printre toate aceste lucruri şi scoase o fotografie veche.

— Asta-i o poză cu mama mea şi cu sora ei vitregă.

Domnişoara Amelia nu spuse nimic. Îşi mişca încet falca dintr-o parte într-alta şi după faţa ei îţi puteai da seama ce gândeşte. Stumpy MacPhail luă fotografia şi o ţinu în lumină. Era imaginea ştearsă a doi copii mici, palizi şi neclari, de vreo doi şi trei ani. Feţele lor erau nişte pete minuscule şi albe, şi fotografia putea fi o poză veche în albumul oricui.

Stumpy MacPhail o întinse înapoi fără nici un comentariu.

— De unde vii? întrebă el.

Vocea cocoşatului şovăi.

— Călătoream.

Domnişoara Amelia continuă să tacă. Stătea rezemată de canatul uşii, cu privirea coborâtă spre cocoşat. Henry Macy clipi nervos şi-şi frecă mâinile. Apoi se ridică încet de pe treapta de jos şi dispăru. E un om de treabă, şi situaţia cocoşatului îl înduioşase. De aceea

nu voia să aştepte să vadă cum domnişoara Amelia îl alungă pe străin de pe proprietatea ei şi din oraş. Cocoşatul stătea cu valiza deschisă pe treapta de jos; îşi trăgea nasul şi buzele îi tremurau. Poate că începea să simtă ce soarta nenorocită avea. Poate că-şi dădea seama ce lucru îngrozitor era să fii un străin în oraş cu o valiză plină de vechituri şi să pretinzi că eşti neam cu domnişoara Amelia. Oricum, se aşeză pe trepte şi deodată începu să plângă.

Nu era un lucru obişnuit să vezi un cocoşat necunoscut cum vine pe jos la prăvălie în miezul nopţii şi apoi se aşază şi începe să plângă. Domnişoara Amelia îşi dădu peste cap părul de pe frunte, netezindu-l, şi bărbaţii se uitară unii la alţii stânjeniţi. Se lăsase tăcerea.

În cele din urmă, unul dintre gemeni spuse:

— Să fiu al naibii dacă nu-i chiar un Morris Finestein.

Toată lumea dădu din cap şi fu de acord, căci asta e o expresie ce are un anumit înţeles, cu totul special. Dar cocoşatul plânse mai tare pentru că nu ştia despre ce vorbeau. Morris Finestein era o persoană care locuise în oraş cu nişte ani în urmă. Era doar un evreu micuţ, sprinten şi săltăreţ, care plângea dacă îi spuneai că e

omorâtor de creştini, şi mânca în fiecare zi pâine albă şi conserve de somon. I se întâmplase o nenorocire şi se mutase în Society City. Dar de atunci, dacă un bărbat era în vreun fel fandosit, sau dacă vreun bărbat plângea vreodată, era cunoscut ca un Morris Finestein.

— Ei bine, e necăjit, spuse Stumpy MacPhail. Trebuie să fie vreun motiv.

Domnişoara Amelia traversă alene veranda, din doi paşi mari şi stângaci. Coborî treptele şi rămase uitându-se gânditoare la străin. Prudentă, atinse cocoaşa din spatele lui cu un deget lung şi cafeniu. Cocoşatul continua să plângă, dar acum se mai liniştise. Noaptea era tăcută şi luna încă mai strălucea cu o lumină limpede şi blândă – se făcea mai frig. Apoi domnişoara Amelia făcu un lucru neobişnuit; scoase o sticlă din buzunarul de la şold şi, după ce o şterse la gură cu palma, i-o întinse cocoşatului să bea. Rareori putea fi domnişoara Amelia convinsă să-şi dea băutura pe datorie, iar ca să dea şi-un strop pe gratis era ceva cu totul necunoscut.

— Bea, spuse ea. O să-ţi răcorească sufletul.

Cocoşatul se opri din plâns, îşi linse lacrimile din jurul gurii şi făcu precum i se spusese. După ce termină, domnişoara Amelia luă încet o înghiţitură, îşi încălzi şi îşi

clăti gura cu ea, apoi o scuipă. Pe urmă bău şi ea. Gemenii şi maistrul aveau sticla lor, pentru care plătiseră.

— Curat balsam, spuse Stumpy MacPhail. Domnişoară Amelia, nu ştiu să nu-ţi fi reuşit vreodată.

Whisky-ul pe care l-au băut în acea seară (două sticle mari) este important. Altfel, ar fi greu de explicat ceea ce a urmat. Poate că fără el n-ar fi existat niciodată o cafenea. Căci whisky-ul domnişoarei Amelia are o anumită calitate a sa. Este limpede şi tare pe limbă, dar odată ce l-ai înghiţit îşi lasă căldura înăuntrul tău mult timp după aceea. Şi asta nu e tot. Se ştie că dacă scrii un mesaj cu zeamă de lămâie pe o coală albă de hârtie n-o să se vadă nimic din el. Dar dacă hârtia este ţinută pentru o clipă în dreptul focului, atunci literele se fac maronii şi înţelesul devine limpede. Imaginaţi-vă că whisky-ul este focul şi că mesajul este acel ceva cunoscut doar de sufletul unui om – abia atunci valoarea licorii domnişoarei Amelia poate fi preţuită. Lucruri care nu fuseseră observate până atunci, gânduri care se cuibăriseră într-un colţ îndepărtat al minţii întunecate, toate sunt brusc recunoscute şi înţelese. Un ţesător care nu se gândise decât la războiul lui, la sufertaş, la pat şi

apoi din nou la război – ţesătorul ăsta ar putea să bea nişte whisky într-o duminică şi apoi să vadă un crin de mlaştină. Şi ar putea ţine floarea asta în palmă, cercetând cupa aurie şi delicată, şi în el s-ar isca brusc o blândeţe intensă precum durerea. Şi ţesătorul ăsta ar putea ridica deodată privirea şi ar vedea pentru prima oară strălucirea ciudată şi rece a cerului într-un miez de noapte de ianuarie, şi o spaimă adâncă în faţa propriei lui nimicnicii i-ar putea opri bătăile inimii. Prin urmare, astfel de lucruri se întâmplă atunci când un bărbat bea din whisky-ul domnişoarei Amelia. Poate suferi, sau poate fi vlăguit de-atâta bucurie – dar experienţa a dezvăluit adevărul; şi-a încălzit sufletul şi a văzut mesajul ascuns acolo.

Au băut până ce a trecut de miezul nopţii, şi luna era acoperită de nori aşa că noaptea era rece şi întunecată. Cocoşatul stătea tot pe treapta de jos, trist, adus de spate, cu fruntea rezemată de genunchi. Domnişoara Amelia stătea în picioare cu mâinile în buzunare, cu un picior sprijinit pe cea de-a doua treaptă. Tăcea de mult timp. Faţa ei avea acea expresie adeseori văzută la oamenii uşor saşii care se gândesc intens, o expresie ce

părea foarte înţeleaptă şi în acelaşi timp foarte bizară. În cele din urmă spuse:

— Nu-ţi ştiu numele.

— Sunt Lymon Willis, spuse cocoşatul.

— Ei bine, intră, spuse ea. A mai rămas în sobă ceva mâncare de la cină şi poţi lua şi tu o înghiţitură.

Doar de câteva ori în viaţa ei a invitat domnişoara Amelia pe cineva să mănânce cu ea, doar dacă nu avea de gând să păcălească oamenii în vreun fel, sau să scoată de la ei bani. Aşa că oamenii de pe verandă simţiră că ceva nu era în regulă. Mai târziu vorbiră între ei şi-şi spuseră că probabil băuse în mlaştină aproape toată după-amiaza.

Oricum, ea plecă de pe verandă, iar Stumpy MacPhail şi gemenii se duseră acasă. Domnişoara Amelia trase zăvorul la uşa din faţă şi se uită prin încăpere să vadă dacă toate lucrurile erau la locul lor. Apoi intră în bucătărie, care era în spatele prăvăliei. Cocoşatul o urmă, târându-şi după el valiza, trăgându-şi nasul şi ştergându-şi-l cu mâneca hainei lui murdare.

— Stai jos, spuse domnişoara Amelia. O să încălzesc ce găsesc pe-aici.

În seara aceea au mâncat o masă îmbelşugată. Domnişoara Amelia era bogată şi nu-şi refuza o mâncare bună. Era friptură de pui (pieptul şi-l puse cocoşatul pe farfuria lui), piure de napi, legume şi cartofi dulci fierbinţi, galbeni-aurii. Domnişoara Amelia mânca încet şi cu plăcerea unui argat. Mânca ţinându-şi ambele coate pe masă, aplecată deasupra farfuriei, cu genunchii depărtaţi larg şi cu tălpile sprijinite pe stinghia scaunului. Cât despre cocoşat, el înghiţea lacom, ca şi cum nu mai văzuse mâncare de luni întregi. În timpul mesei o singură lacrimă îi alunecă pe obrazul murdar – dar era doar o rămăşiţă de lacrimă şi nu însemna absolut nimic. Lampa de pe masă avea fitilul bine tăiat, arzând albăstrui la marginea lui şi aruncând o lumină veselă în bucătărie. După ce domnişoara Amelia îşi termină cina, îşi şterse cu grijă farfuria cu o felie de pâine albă, apoi turnă peste pâine nişte sirop făcut de ea, dulce şi limpede.

Cocoşatul făcu la fel – doar că fu mai pretenţios şi ceru o farfurie curată. După ce încheie, domnişoara Amelia îşi înclină scaunul pe spate, îşi strânse pumnul şi-şi pipăi muşchii tari şi supli de la braţul ei drept sub mâneca albastră şi curată a cămăşii – un gest

inconştient pe care obişnuia să-l facă după ce mânca. Apoi luă de pe masă lampa şi făcu un semn cu capul către scări, ca o invitaţie adresată cocoşatului să o urmeze.

Deasupra prăvăliei se aflau cele trei odăi în care domnişoara Amelia trăise toată viaţa – două dormitoare cu un salon mare între ele. Puţini oameni văzuseră vreodată aceste încăperi, dar toată lumea ştia că erau frumos mobilate şi deosebit de curate. Iar acum domnişoara Amelia îl ducea sus cu ea pe un străin cocoşat, mărunt şi murdar, venit de Dumnezeu ştie unde. Domnişoara Amelia urca scările încet, câte două trepte odată, ţinând lampa sus. Cocoşatul păşea şovăitor, atât de aproape în urma ei încât lumina ce se mişca arunca pe peretele scării o singură umbră, mare şi strâmbă. Curând, şi încăperile de deasupra prăvăliei se cufundară în beznă, la fel ca restul oraşului.

Dimineaţa următoare fu senină, cu un răsărit de soare în nuanţe de un purpuriu cald amestecat cu trandafiriu. Pe ogoarele din jurul oraşului brazdele erau proaspăt arate, şi arendaşii erau la muncă de foarte devreme, plantând lăstarii tineri de tutun, de un verde intens. Ciorile sălbatice zburau jos aproape de câmp, lăsând pe

pământ umbre albastre, fugare. În oraş oamenii plecau devreme cu sufertaşele lor, iar ferestrele ţesătoriei străluceau auriu, orbitor, în soare. Aerul era proaspăt, iar piersicii înfloriţi păreau uşori precum norii de martie.

Domnişoara Amelia coborî în zori, ca de obicei. Se spălă pe faţă la pompă şi apoi se apucă de treabă. Mai târziu puse şaua pe măgar şi plecă să se ocupe de plantaţia ei de bumbac, aflată lângă drumul către Forks Falls. La prânz, desigur, toată lumea aflase deja de cocoşatul care venise la prăvălie în miezul nopţii. Dar nimeni nu-l văzuse până acum. Ziua deveni curând fierbinte şi cerul căpătă culoarea albastru-adânc a miezului de zi. Încă nu-l zărise nimeni pe acest musafir ciudat. Câţiva oameni îşi aminteau că mama domnişoarei Amelia avusese o soră vitregă – dar părerile erau împărţite, ori că murise, ori că fugise cu un legător de tutun. Cât despre ce susţinea cocoşatul, toată lumea credea că e o păcăleală. Şi oraşul, cunoscând-o pe domnişoara Amelia, decise că în mod sigur îl dăduse afară din casă după ce-l hrănise. Dar către seară, când cerul se albise, şi schimbul de la ţesătorie se încheiase, o femeie a zis că văzuse la fereastra uneia dintre încăperile de deasupra prăvăliei un chip strâmb.

Domnişoara Amelia nu spuse nimic. Servi un timp în prăvălie, se certă vreun ceas cu un fermier pentru un mâner de plug, repară nişte plasă de sârmă, închise prăvălia pe la apus şi urcă în camerele ei. Oraşul rămase nedumerit, şi trăncăni.

A doua zi domnişoara Amelia nu deschise prăvălia, ci rămase încuiată înăuntru şi nu primi pe nimeni. Aceasta fu ziua în care se iscă zvonul – un zvon atât de îngrozitor, încât oraşul şi întregul ţinut fură uluite de el. Zvonul porni de la un ţesător numit Merlie Ryan. Era un bărbat destul de neînsemnat – galben la faţă, care mergea târşindu-şi picioarele şi nu mai avea dinţi în gură. Avea aşa-numita malarie de trei zile, ceea ce înseamnă că din trei în trei zile îl apuca febra. Aşa că timp de două zile umbla mohorât şi supărat, dar în cea de-a treia se înviora şi câteodată îi venea vreo idee, de cele mai multe ori prostească. Era într-o zi cu febră când Merlie Ryan se ivi brusc şi spuse:

— Ştiu ce-a făcut domnişoara Amelia. L-a omorât pe omul ăla pentru ceva din valiza lui.

Spusese asta cu o voce liniştită, ca şi cum ar fi ştiut sigur că lucrurile se petrecuseră întocmai. Şi într-o oră vestea se răspândise în oraş. În acea zi, oraşul a născocit

o poveste cumplită şi nebunească. În ea erau toate acele lucruri care fac inima să se înfioare – un cocoşat, o îngropăciune în miez de noapte în mlaştini, târârea domnişoarei Amelia pe străzile oraşului în drum spre închisoare, certurile pentru ceea ce avea să se întâmple cu proprietăţile ei – totul spus în şoaptă şi repetat cu detalii noi şi ciudate. Începu să plouă şi femeile uitară să adune rufele de pe frânghii. Unul sau doi oameni, care aveau datorii la domnişoara Amelia, îşi puseră chiar hainele de duminică, de parcă era sărbătoare. Lumea se adună pe strada principală, vorbind şi uitându-se la prăvălie.

Ar fi neadevărat să spunem că tot oraşul lua parte la această sărbătoare răutăcioasă. Erau câţiva oameni cu bun-simţ care se gândeau că domnişoara Amelia, fiind bogată, n-ar face un lucru atât de neobişnuit pentru ea, să omoare un vagabond doar pentru câteva boarfe. În oraş existau chiar trei oameni cumsecade, care nu doreau această crimă, nici măcar de dragul interesului şi al marii agitaţii pe care ar stârni-o; nu le făcea nici o plăcere să se gândească la domnişoara Amelia agăţată de zăbrelele penitenciarului şi apoi executată pe scaunul electric în Atlanta. Aceşti oameni cumsecade o judecau

pe domnişoara Amelia în chip diferit de cel în care o judecau ceilalţi. Când un om este atât de deosebit în orice privinţă, aşa cum era ea, şi când păcatele lui s-au adunat într-un număr atât de mare încât cu greu pot fi amintite toate deodată – atunci e limpede că el trebuie judecat într-un mod special. Îşi aminteau că domnişoara Amelia se născuse cu pielea întunecată şi o faţă oarecum ciudată, că fusese crescută fără mamă de tatăl ei, care era un om singuratic, că de foarte tânără ajunsese la un metru şi optzeci şi cinci, lucru care nu este normal pentru o femeie, şi că felul în care trăia şi apucăturile ei erau mult prea bizare chiar şi pentru a fi comentate. Şi mai ales îşi aduceau aminte de căsătoria ei ciudată, care era cel mai absurd scandal care avusese loc în acest oraş. Aşa că aceşti oameni cumsecade simţeau faţă de ea ceva asemănător cu mila. Iar când era pornită pe obiceiurile ei nebuneşti, dând de pildă năvală într-o casă ca să târască afară o maşină de cusut drept plată pentru o datorie, sau ambalându-se într-o daraveră care avea legătură cu justiţia – atunci sentimentul pe care-l aveau faţă de ea era un amestec de exasperare, de milă şi batjocură, dar şi de tristeţe adâncă, pe care nu o puteau defini. Dar am vorbit destul

despre oamenii cumsecade, căci nu erau decât trei; restul oraşului sărbători toată după-amiaza această crimă închipuită.

Domnişoara Amelia, în chip ciudat, părea să nu ştie de toate acestea. Îşi petrecu cea mai mare parte a zilei sus în camerele ei. Când cobora în prăvălie, umbla încoace şi-ncolo, liniştită, cu mâinile vârâte adânc în buzunarele salopetei şi cu capul lăsat în jos, atât de mult încât bărbia îi era băgată în gulerul cămăşii. Pe hainele ei nu se vedea nici o pată de sânge. Adeseori se oprea şi rămânea pe loc, uitându-se mohorâtă la crăpăturile din podea, răsucindu-şi între degete o şuviţă din părul tuns scurt şi şoptind ceva în sinea ei. Dar cea mai mare parte a zilei o petrecu sus.

Se lăsă întunericul. Ploaia din acea după-amiază îngheţase aerul, aşa că seara era sumbră şi mohorâtă ca în vreme de iarnă. Nu apăruseră stele pe cer, şi începuse o burniţă uşoară, îngheţată. Lămpile din case se vedeau din stradă pâlpâind tremurător şi jalnic. Se stârnise vântul, nu dinspre mlaştini, ci dinspre pădurea de pini întunecată şi rece din nordul oraşului.

Ceasurile din oraş bătură ora opt. Tot nimic nu se întâmplase. După discuţiile înfiorătoare din timpul zilei,

noaptea neguroasă aduse frica în sânul unora, şi ei rămaseră acasă, lângă foc. Alţii erau adunaţi în grupuri. Vreo opt sau zece bărbaţi stăteau împreună pe veranda prăvăliei domnişoarei Amelia. Erau tăcuţi şi doar aşteptau acolo. Nici ei nu ştiau ce aşteaptă, dar aşa se întâmplă de obicei: în momentele de tensiune, când se apropie o faptă importantă, oamenii se adună şi aşteaptă în acest fel. Şi după un timp va veni o clipă când toţi vor acţiona la unison, nu urmând judecata sau voinţa unui singur om, ci ca şi cum instinctele lor se îngemănaseră astfel încât hotărârea nu aparţine doar unuia dintre ei, ci grupului ca un întreg. Într-un asemenea moment, nici un individ nu ezită. Iar dacă acţiunea comună va avea ca rezultat jaful, violenţa şi crima, asta depinde de soartă. Aşa că oamenii aşteptau calmi pe veranda prăvăliei domnişoarei Amelia, fără ca vreunul dintre ei să înţeleagă ce vor face, dar ştiind în adâncul sufletului că trebuie să aştepte, şi că vremea aproape sosise.

Uşa prăvăliei era deschisă. Înăuntru era lumină şi totul arăta ca de obicei. În partea stângă se vedea tejgheaua unde se ţineau bucăţile de carne de pasăre, zahărul candel şi tutunul. În spatele tejghelei se aflau

rafturi cu carne sărată şi mălai. Partea dreaptă a prăvăliei era aproape plină cu unelte agricole şi altele asemenea. În spatele prăvăliei, la stânga, era uşa care ducea la scările ce urcau la etaj, şi uşa era acum deschisă. Iar în capătul prăvăliei, în dreapta, se găsea o altă uşă, care dădea într-o mică încăpere pe care domnişoara Amelia o numea biroul ei. Şi uşa aceasta era acum deschisă. Şi la ora opt în acea seară domnişoara Amelia putea fi văzută stând acolo în faţa biroului ei cu capac, făcând socoteli cu un stilou şi cu câteva foi de hârtie în faţă.

Biroul era puternic luminat, şi domnişoara Amelia nu părea să observe delegaţia de pe verandă. Totul în jurul ei era în perfectă ordine, ca de obicei. Camera aceasta era o încăpere bine cunoscută, într-un chip teribil, în întregul ţinut. Aici era locul în care domnişoara Amelia îşi tranzacţiona afacerile. Pe birou se afla o maşină de scris acoperită cu grijă, la care ştia să scrie, dar pe care o folosea numai pentru cele mai importante documente. În sertare erau efectiv mii de hârtii, toate clasate în ordine alfabetică. Oficiul acesta era şi locul unde domnişoara Amelia îi primea pe cei bolnavi, căci îi plăcea să trateze oamenii şi o făcea foarte des. Două rafturi întregi erau

pline cu sticle şi diverse alte recipiente. La perete se afla o bancă pe care stăteau pacienţii. Ştia să coasă o rană cu un ac înroşit în foc astfel încât să se închidă frumos. Pentru arsuri avea un sirop dulce şi răcoritor. Pentru bolile pe care nu le putea preciza exact erau multe leacuri diferite pe care le prepara ea însăşi, urmând reţete necunoscute. Eliberau foarte bine intestinele, dar nu puteau fi date copiilor mici pentru că provocau convulsii puternice; pentru copii avea o doctorie cu totul deosebită, mai uşoară şi cu gust dulce. Da, una peste alta era considerată un doctor bun. Mâinile ei, deşi foarte mari şi osoase, ştiau să atingă cu blândeţe. Avea multă imaginaţie şi folosea sute de leacuri diferite. În faţa celor mai periculoase şi grozave tratamente nu ezita, şi nu era nici o boală atât de teribilă pe care să nu încerce să o trateze. Exista însă o excepţie. Dacă cineva venea cu vreo problemă femeiască nu putea face nimic. Într-adevăr, la simpla pomenire a acestor cuvinte faţa ei se întuneca de ruşine, şi rămânea întinzându-şi gâtul pe lângă gulerul cămăşii sau frecându-şi una de alta cizmele ei înalte de cauciuc, arătând asemeni unui copil mare, ruşinat şi cu limba legată. Dar în alte probleme

oamenii aveau încredere în ea. Nu lua nici un ban şi întotdeauna avea o grămadă de pacienţi.

În această seară, domnişoara Amelia a scris mult cu stiloul ei. Dar chiar şi aşa, nu putea prea mult timp să nu-şi dea seama de grupul care aştepta afară pe veranda întunecată şi o urmărea. Din când în când, ridica ochii şi-i privea lung. Dar nu strigă la ei ca să-i întrebe de ce pierdeau vremea pe proprietatea ei ca o ceată amărâtă de flecari. Faţa ei era mândră şi aspră, aşa cum era întotdeauna când stătea la biroul din oficiul ei. După un timp, felul în care se holbau înăuntru păru să o deranjeze. Îşi şterse obrazul cu o batistă roşie, se ridică şi închise uşa oficiului.

Pentru grupul de pe verandă gestul acesta fu ca un semnal. Venise momentul. Stătuseră acolo mult timp, cu noaptea umedă şi rece şi mohorâtă din stradă în spatele lor. Aşteptaseră mult şi exact în acea clipă instinctul de a acţiona se trezi în ei. Toţi odată, ca şi cum ar fi fost puşi în mişcare de o singură voinţă, intrară în prăvălie. În acel moment cei opt bărbaţi arătau la fel – toţi purtau salopete albastre, cei mai mulţi erau cărunţi, toţi aveau feţele palide şi o privire hotărâtă, ca în transă. Nimeni nu ştie ce ar fi făcut mai departe. Dar în acea clipă se auzi

un zgomot în capul scărilor. Oamenii ridicară privirea şi rămaseră muţi de uimire. Era cocoşatul, pe care ei deja îl omorâseră în mintea lor. Iar creatura asta nu era deloc aşa cum le fusese înfăţişat – nu era flecarul mărunt şi murdar, amărât, singur pe lume şi sărac. Într-adevăr, arăta aşa cum nici unul dintre ei nu mai văzuse vreodată până atunci. Încăperea era cufundată într-o tăcere de moarte.

Cocoşatul coborî încet, cu mândria celui care este stăpân peste fiecare scândură a podelei de sub picioarele sale. Se schimbase mult în ultimele zile. În primul rând, era deosebit de curat. Era îmbrăcat tot cu hăinuţa lui, dar aceasta fusese periată şi cârpită cu grijă. Sub haină avea o cămaşă curată în carouri albe şi roşii, care era a domnişoarei Amelia. Nu purta pantaloni aşa cum trebuie să poarte bărbaţii obişnuiţi, ci o pereche de nădragi strâmţi, până la genunchi. Picioarele lui slabe erau încălţate cu ciorapi negri, iar pantofii erau un model deosebit, cu o formă ciudată, legaţi cu şireturi peste glezne, şi proaspăt curăţaţi şi daţi cu vacs. În jurul gâtului, acoperindu-i aproape complet urechile mari şi albe, avea un şal de lână, verde-deschis, ai cărui franjuri atingeau aproape podeaua.

Cocoşatul coborî în prăvălie cu mersul lui ţanţoş şi ţeapăn şi apoi rămase în mijlocul grupului care intrase. Oamenii se dădură deoparte, lăsând loc gol în jurul lui, şi rămaseră privindu-l, cu mâinile atârnându-le moi pe lângă trup şi cu ochii larg deschişi. Cocoşatul evaluă situaţia într-un fel ciudat. Se uită lung la fiecare la înălţimea propriilor lui ochi, ceea ce însemna linia taliei pentru un om obişnuit. Apoi, cu o prudenţă vicleană, îl cercetă pe fiecare de la mijloc până la tălpile pantofilor. După ce termină, închise pentru o clipă ochii şi clătină din cap, ca şi cum, după părerea lui, ceea ce văzuse nu făcea prea multe parale. Apoi, plin de siguranţă, ca pentru a-şi întări judecata, îşi dădu capul pe spate şi cuprinse cercul de chipuri din jurul lui cu o singură privire lungă, dată roată. În partea stângă a prăvăliei era un sac pe jumătate plin cu guano, şi, după ce evaluă astfel situaţia, cocoşatul se aşeză pe el. Instalat comod, cu picioarele lui micuţe încrucişate, scoase din buzunarul hainei un obiect.

Oamenilor din prăvălie le trebuiră câteva clipe ca să-şi revină. Merlie Ryan, cel cu febra de trei zile care iscase zvonul, fu primul care vorbi. Se uită la obiectul pe care îl mângâia cocoşatul şi spuse cu o voce înăbuşită:

— Ce ai acolo?

Fiecare om din încăpere ştia foarte bine ce ţinea în mâini cocoşatul. Căci era tabachera pentru tutun de prizat care îi aparţinuse tatălui domnişoarei Amelia. Tabachera era de email albastru, şi împodobită pe capac cu un ornament înflorat din aur. Grupul îl ştia bine, şi se mira. Se uitară cu prudenţă la uşa închisă a oficiului şi o auziră pe domnişoara Amelia fluierând încet, pentru sine.

— Da, ce este, Mărunţelule?

Cocoşatul ridică repede privirea şi-şi ţugui buzele pentru a vorbi.

— Ei bine, asta e o cursă de prins băgăcioşii.

Cocoşatul îşi băgă în tabacheră degetele lui micuţe şi iuţi şi înghiţi ceva, dar nu oferi nimic celor din jurul lui. Nici măcar nu era tutun ceea ce mânca, ci un amestec de zahăr cu cacao. El îl lua însă ca pe tutunul de prizat: băga un cocoloş din amestec sub buza de jos, şi îl lingea plimbându-şi pe el vârful limbii, ceea ce făcea ca pe faţă să-i apară mereu o strâmbătură.

— Dinţii mei au avut întotdeauna un gust amar, spuse el ca o explicaţie. Asta-i motivul pentru care prizez felul ăsta de tutun dulce.

Grupul stătea adunat în jurul lui, simţindu-se oarecum stângaci şi uluit. Sentimentul acesta nu dispăru deloc cu totul, dar fu curând copleşit de un altul – un aer de apropiere şi o vagă veselie. Numele bărbaţilor din grupul care se afla acolo în acea seară erau următoarele: Hasty Malone, Robert Calvert Hale, Merlie Ryan, reverendul T.M. Willin, Rosser Cline, Rip Wellborn, Henry Ford Crimp şi Horace Wells. Cu excepţia reverendului Willin, toţi semănau între ei în multe feluri, aşa cum am mai spus – toţi se bucuraseră în viaţă de ceva. Toţi plânseseră şi suferiseră în vreun fel. Cei mai mulţi dintre ei erau docili, dacă nu erau scoşi din sărite. Fiecare dintre ei muncea la ţesătorie, şi locuia împreună cu alţi oameni într-o casă cu două sau trei camere pentru care chiria era de zece sau doisprezece dolari pe lună.

Toţi îşi luaseră salariul în acea după-amiază, pentru că era sâmbătă. Aşa că, pentru moment, gândiţi-vă la ei ca la un întreg.

Cocoşatul însă deja îi clasifica în mintea lui. Odată instalat confortabil, începu să pălăvrăgească cu fiecare, întrebând tot felul de lucruri, de pildă dacă un bărbat era însurat, câţi ani avea, cât câştiga într-o săptămână obişnuită şi altele asemenea – ajungând treptat la

întrebări care erau de-a dreptul personale. Curând, grupului i se alăturară alţii din oraş, Henry Macy, diverşi pierde-vară ce simţiseră că se întâmplă ceva cu totul deosebit, femei venite să-şi ia acasă bărbaţii care pierdeau vremea pe acolo, şi chiar un copil aflat de capul lui, cu părul cânepiu, care se furişă în vârful picioarelor în prăvălie, fură o cutie cu biscuiţi pentru câini şi plecă în tăcere. Aşa că prăvălia domnişoarei Amelia fu în curând plină, iar ea nu deschisese încă uşa biroului.

Există un anumit gen de oameni care au o calitate aparte, ce îi deosebeşte de alte fiinţe umane obişnuite. O asemenea persoană are un instinct ce se regăseşte de obicei numai la copiii mici, instinctul de a stabili un contact imediat şi vital între sine şi toate lucrurile din lume. Cocoşatul aparţinea acestui gen. Se afla în prăvălie doar de o jumătate de oră şi deja între el şi fiecare dintre ceilalţi indivizi se stabilise imediat o legătură. Era ca şi cum trăise în oraş ani de-a rândul, era un personaj bine cunoscut, şi în nenumărate seri stătuse pe acel sac cu guano şi pălăvrăgise. Aceasta, alături de faptul că era sâmbătă seara, ar putea explica atmosfera de libertate şi de bucurie ascunsă din prăvălie. Exista şi o anumită tensiune, în parte din cauza ciudăţeniei

situaţiei, dar şi pentru că domnişoara Amelia rămânea tot închisă în oficiul ei şi nu îşi făcuse încă apariţia.

Ieşi din oficiu la ora zece în acea seară. Şi cei care aşteptau să se întâmple ceva dramatic odată cu apariţia ei fură dezamăgiţi. Deschise uşa şi intră în prăvălie cu mersul ei stângaci, încet. Avea o pată de cerneală pe o aripă a nasului, şi-şi legase batista roşie în jurul gâtului. Nu părea să observe nimic neobişnuit. Ochii ei cenuşii, saşii se îndreptară către locul unde stătea cocoşatul şi rămaseră acolo pentru o clipă. Pe ceilalţi din prăvălie îi privi doar cu o uimire liniştită.

— Vrea cineva ceva? întrebă ea calmă.

Existau mai mulţi clienţi, pentru că era o seară de sâmbătă, şi toţi voiau whisky. Doar cu trei zile în urmă domnişoara Amelia dezgropase un butoi vechi şi îl turnase în sticle la distilerie. În seara aceasta luă banii de la muşterii şi îi numără în lumina strălucitoare. Aşa se făcea în mod obişnuit. Dar ceea ce urmă apoi nu fu ceva obişnuit. Întotdeauna până acum trebuia să te duci în curtea întunecată din spate şi acolo ea îţi dădea sticla prin uşa bucătăriei. Nu exista nici o bucurie în această tranzacţie. După ce-şi lua băutura, muşteriul pleca în noapte. Sau, dacă nevasta nu-l primea cu ea acasă, i se

dădea voie să se întoarcă pe veranda din faţa prăvăliei şi să o dea pe gât acolo sau în stradă. Sigur, atât veranda cât şi strada din faţa ei erau proprietatea domnişoarei Amelia, şi nu era nici o îndoială în privinţa acestui lucru – dar ea nu considera că făceau parte din local; localul începea la uşa din faţă şi se întindea pe tot interiorul clădirii. Acolo nu îngăduise vreodată ca cineva să deschidă vreo sticlă sau să bea – cu excepţia ei însăşi. Acum, pentru prima oară, încălcă această regulă. Se duse în bucătărie, cu cocoşatul ţinându-se după ea, şi veni cu sticlele în prăvălia caldă şi puternic luminată. Mai mult, aduse nişte pahare şi desfăcu două cutii de biscuiţi, care erau acum aşezaţi îmbietor pe o farfurie pe tejghea şi oricine voia putea lua unul pe gratis.

Nu vorbi cu nimeni în afară de cocoşat, şi doar îl întrebă cu o voce oarecum răguşită şi aspră:

— Vere Lymon, îl bei simplu, sau încălzit pe sobă cu apă?

— Te rog, Amelia, spuse cocoşatul. (Şi de când cutezase cineva să i se adreseze domnişoarei Amelia direct pe nume, fără un titlu de politeţe? – Cu siguranţă nu mirele şi soţul ei de zece zile. De fapt, de când murise tatăl ei, care, dintr-un motiv oarecare, îi spusese

întotdeauna Micuţo, nimeni nu îndrăznise să i se adreseze într-un asemenea mod familiar.) Te rog, îl vreau încălzit.

Ei bine, acesta fu începutul cafenelei. Aşa simplu a fost. Aduceţi-vă aminte că noaptea era mohorâtă ca în vreme de iarnă, şi ar fi fost trist să stai afară lângă prăvălie. Dar înăuntru era lume şi o căldură plăcută. Cineva aţâţase focul în soba din fundul încăperii, iar cei ce cumpărau sticle îşi împărţeau băutura cu prietenii. Erau acolo şi câteva femei, şi ele beau suc de lemn-dulce sau de fructe sau chiar o înghiţitură de whisky. Cocoşatul era încă o noutate şi prezenţa lui amuza pe toată lumea. Fu adusă banca din oficiu, şi câteva scaune în plus. Alţi oameni stăteau rezemaţi de tejghea sau se instalaseră comod pe butoaie şi saci. Iar deschiderea sticlelor de băutură în prăvălie nu iscă scandal, şi nici chicoteli indecente sau vreo purtare nelalocul ei. Dimpotrivă, lumea era politicoasă, chiar cu o anumită timiditate. Căci oamenii din acest oraş nu erau pe atunci obişnuiţi să se adune de plăcere. Se întâlneau să muncească la ţesătorie. Sau duminica era vreo întrunire religioasă în aer liber – şi deşi asta e o plăcere, intenţia întrunirii este să-ţi facă mai înfricoşătoare viziunea despre iad şi să

nască în tine o spaimă teribilă de Domnul Atotputernic. Dar spiritul unei cafenele este cu totul deosebit. Chiar şi cel mai bogat şi mai lacom ticălos bătrân o să se poarte frumos şi nu o să insulte pe nimeni într-o cafenea adevărată. Iar cei sărmani se uită în jurul lor recunoscători şi iau sarea cu degetele într-un fel elegant şi modest. Căci atmosfera unei cafenele adevărate cere nişte calităţi: tovărăşie, satisfacţia pântecelui şi o anumită veselie şi graţie a purtării. Lucrul acesta nu fusese niciodată spus celor adunaţi în acea seară în prăvălia domnişoarei Amelia. Dar o ştiau şi singuri, deşi niciodată, desigur, nu mai existase până atunci o cafenea în oraş.

Cea care provocase toate acestea, domnişoara Amelia, rămase aproape toată seara în picioare în pragul uşii care ducea la bucătărie. Nu părea deloc schimbată. Dar mulţi îi observară chipul. Privea tot ceea ce se întâmpla, dar cea mai mare parte a timpului ochii ei erau aţintiţi cu o privire tânjitoare asupra cocoşatului. El se plimba ţanţoş prin prăvălie, mâncând zahăr din cutia lui pentru tutun de prizat, şi fiind în acelaşi timp şi acru, dar şi plăcut. În locul în care stătea domnişoara Amelia, lumina care se vedea prin crăpăturile sobei arunca o

strălucire caldă, aşa că faţa ei lungă şi oacheşă era oarecum luminată. Părea să privească înlăuntrul ei. În expresia de pe faţa sa se amestecau durerea, nedumerirea şi o bucurie nesigură. Buzele ei nu erau strânse cu hotărâre ca de obicei, şi înghiţea foarte des. Pielea îi devenise palidă, iar mâinile mari şi goale erau umede. Privirea ei din acea noapte era aşadar privirea plină de dor a celui care iubeşte.

Această inaugurare a cafenelei se încheie la miezul nopţii. Toată lumea spuse prieteneşte noapte bună. Domnişoara Amelia închise uşa din faţă a prăvăliei, dar uită să tragă zăvorul. Curând totul – strada principală cu cele trei prăvălii ale sale, ţesătoria, casele – întregul oraş de fapt – deveni întunecat şi tăcut. Şi aşa luară sfârşit cele trei zile şi nopţi în care se petrecuseră sosirea unui străin, o veselire nelegiuită şi începutul cafenelei.

Acum timpul trebuie să se scurgă. Căci următorii patru ani sunt foarte asemănători. Există mari schimbări, dar aceste schimbări au avut loc încetul cu încetul, cu paşi simpli care în sine nu păreau a fi importanţi. Cocoşatul continuă să locuiască împreună cu domnişoara Amelia. Cafeneaua se mări treptat. Domnişoara Amelia

începu să-şi vândă whisky-ul cu paharul, şi în prăvălie fură aduse câteva mese. Existau muşterii în fiecare seară, iar sâmbăta erau o mulţime. Domnişoara Amelia începu să servească peşte prăjit la cincisprezece centi farfuria. Cocoşatul o convinse, cu vorbe dulci, să cumpere un pian mecanic grozav. În doi ani, locul nu mai era o prăvălie, ci fusese transformat într-o adevărată cafenea, deschisă în fiecare seară de la ora opt până la miezul nopţii.

În fiecare seară cocoşatul cobora treptele cu aerul cuiva care are o părere nemaipomenită despre sine. Întotdeauna mirosea uşor a frunze fragede de nap, căci domnişoara Amelia îi făcea frecţie seara şi dimineaţa cu zeama în care fierbea napii, ca să capete puteri. Îl răsfăţa peste poate, dar nimic nu părea să-l întărească; mâncarea făcea doar să-i crească şi mai mult cocoaşa şi capul, în timp ce restul trupului îi rămânea fără vlagă şi deformat. Domnişoara Amelia nu-şi schimbase înfăţişarea. În timpul săptămânii purta tot salopetă şi cizme înalte de cauciuc, însă duminica îşi punea o rochie roşu-închis care atârna pe ea într-un chip cu totul ciudat. Dar purtarea şi felul ei de viaţă se schimbaseră foarte mult. Tot îi mai plăcea câte un proces aprig contestat,

dar nu se mai grăbea atât de mult să-i înşele pe oameni şi să pretindă plăţi exagerate. Cum cocoşatul era atât de sociabil, chiar începuse să iasă şi ea puţin în lume – la întruniri evanghelice, la înmormântări şi altele asemenea. Îngrijirea bolnavilor era la fel de reuşită ca până atunci, whisky-ul ei chiar mai bun ca înainte, dacă aşa ceva era posibil. Cafeneaua se dovedea profitabilă şi era singurul loc de distracţie pe multe mile în jur.

Aşa că pentru moment judecaţi aceşti ani doar din imagini întâmplătoare şi separate. Uitaţi-vă la cocoşat cum merge pe urmele domnişoarei Amelia când, într-o dimineaţă purpurie de iarnă, o pornesc la vânătoare spre pădurea de pini. Priviţi-i cum muncesc pe proprietatea ei – cu Vărul Lymon stând şi nefăcând absolut nimic, dar grăbindu-se să observe orice manifestare de lenevie din partea lucrătorilor. În după-amiezile de toamnă se aşezau pe treptele din spate şi tăiau trestie de zahăr. Zilele orbitoare de vară le petreceau în mlaştini, unde chiparosul de apă e de un verde întunecat şi adânc, unde dincolo de copacii încâlciţi domneşte un întuneric somnoros. Acolo unde poteca duce printr-o mocirlă sau o porţiune de apă întunecată, priviţi-o pe domnişoara Amelia aplecându-se pentru ca Vărul Lymon să i se

cocoaţe în spate – şi uitaţi-vă cum păşeşte cu greu prin apă cu cocoşatul aşezat pe umerii ei, agăţat de urechile ei sau de fruntea ei lată. Uneori, domnişoara Amelia pornea la manivelă Fordul pe care-l cumpărase şi îl ducea pe Vărul Lymon la un film în Cheehaw sau la vreun bâlci ori o luptă de cocoşi undeva mai departe; căci cocoşatul era grozav de încântat de spectacole. Desigur, erau în cafeneaua lor în fiecare dimineaţă, şi adeseori stăteau ore în şir împreună, lângă foc, în salonul de la etaj. Căci cocoşatul nu se simţea bine noaptea şi se temea să stea întins cu ochii aţintiţi în întuneric. Avea o frică adâncă de moarte. Iar domnişoara Amelia nu-l lăsa să îndure singur această frică. S-ar putea chiar spune că extinderea cafenelei se datora în primul rând acestei spaime; era ceva care îi aducea tovărăşia oamenilor şi plăcere şi îl ajuta să treacă peste noapte. Aşa că alcătuiţi din astfel de instantanee o imagine a acestor ani ca un întreg. Şi pentru o clipă uitaţi de ea.

Acum s-ar cuveni o explicaţie pentru această purtare. A venit vremea să vorbim despre dragoste. Căci domnişoara Amelia îl iubea pe Vărul Lymon. Asta era

limpede pentru toată lumea. Locuiau împreună în aceeaşi casă şi niciodată nu erau văzuţi unul fără celălalt. Prin urmare, conform spuselor doamnei MacPhail, o bătrână băgăcioasă cu nasul plin de negi care îşi muta tot timpul cele câteva scânduri de mobilă dintr-o parte într-alta a camerei din faţă – conform spuselor ei şi ale unor alte anumite persoane, aceştia doi trăiau în păcat. Dacă erau neamuri, erau doar un amestec între un văr primar şi de-al doilea, şi nici măcar asta nu putea fi dovedit. Desigur, domnişoara Amelia era o matahală greoaie şi puternică, de peste un metru optzeci – iar Vărul Lymon un cocoşat micuţ şi bolnăvicios care îi ajungea doar până la mijloc. Dar cu atât mai bine pentru doamna Stumpy MacPhail şi cumetrele ei, căci ele şi cele asemenea lor se bucură când perechile sunt nepotrivite şi demne de milă. N-au decât. Oamenii de treabă se gândeau că dacă cei doi găsiseră împreună vreo bucurie a cărnii, atunci era o problemă care nu-i privea decât pe ei şi pe Dumnezeu. Toţi oamenii cu judecată erau de aceeaşi părere în ceea ce priveşte această legătură – şi răspunsul lor era un *nu* clar şi hotărât. Şi atunci, ce era această dragoste?

În primul rând, dragostea este o experienţă împărtăşită de doi oameni – dar faptul că este o experienţă împărtăşită nu înseamnă că este o experienţă similară pentru cei doi implicaţi în ea. Există cel care iubeşte şi cel care este iubit, dar cei doi se deosebesc. Adeseori cel iubit este doar un stimul pentru toată dragostea care s-a adunat şi a zăcut liniştită mult timp în adâncul celui care iubeşte. Şi, într-un fel, fiecare dintre cei care iubesc ştie lucrul acesta. El simte în sufletul lui că dragostea lui este ceva solitar. El ajunge să cunoască o singurătate nouă şi ciudată şi această cunoaştere îl face să sufere. Aşa că cel care iubeşte nu are decât un singur lucru de făcut. El trebuie să-şi găzduiască dragostea înlăuntrul său cât poate mai bine; trebuie să creeze pentru sine o întreagă lume interioară nouă – o lume intensă şi ciudată, completă înlăuntrul lui. Să mai adăugăm aici că acest om care iubeşte despre care vorbim nu trebuie neapărat să fie un tânăr ce adună bani pentru un inel de logodnă – el poate fi bărbat, femeie, copil, sau orice făptură omenească de pe acest pământ.

Apoi, şi cel iubit poate fi la fel de complicat. Cei mai neobişnuiţi oameni pot fi un stimul pentru dragoste. Un om poate fi un străbunic ramolit şi totuşi să iubească o

fată necunoscută pe care doar a văzut-o pe străzile din Cheehaw într-o după-amiază, cu două decenii în urmă. Predicatorul poate iubi o femeie decăzută. Cel iubit poate fi trădător, poate avea părul slinos sau obiceiuri rele. Da, şi cel ce iubeşte poate vedea lucrurile astea la fel de limpede ca oricine – dar asta nu afectează cu nimic creşterea dragostei lui. O fiinţă cu totul mediocră poate fi obiectul unei iubiri sălbatice, excesive, şi frumoase precum crinii otrăvitori din mlaştini. Un om bun poate trezi o dragoste atât violentă cât şi înjosită, iar un nebun ce doar bolboroseşte nerozii poate face să înflorească în sufletul cuiva o dragoste nevinovată, simplă şi plină de tandreţe. Prin urmare, valoarea şi calitatea unei iubiri este determinată doar de cel care iubeşte.

Acesta este motivul pentru care cei mai mulţi dintre noi preferăm să iubim mai degrabă decât să fim iubiţi. Aproape oricine vrea să fie el cel care iubeşte. Şi, pe scurt, adevărul este că, într-un fel secret şi profund, mulţi nu suportă să fie iubiţi. Cel iubit se teme şi îl urăşte pe cel care îl iubeşte, şi are cele mai bune motive. Căci cel ce iubeşte încearcă tot timpul să pătrundă în adâncul sufletului celui pe care-l iubeşte. Cel ce iubeşte tânjeşte

după orice relaţie posibilă cu cel iubit, chiar dacă această experienţă nu îi poate aduce decât suferinţă.

Am pomenit mai înainte de faptul că domnişoara Amelia a fost odată măritată. Şi în acest punct ar putea fi explicat acest episod ciudat. Nu uitaţi că totul s-a întâmplat cu mult timp în urmă, şi că a fost singurul contact personal al domnişoarei Amelia, înainte de venirea cocoşatului, cu acest fenomen – dragostea.

În acea vreme oraşul era la fel ca acum, doar că existau două prăvălii în loc de trei, iar piersicii de pe stradă erau mai strâmbi şi mai mărunţi decât sunt acum. Pe atunci domnişoara Amelia avea nouăsprezece ani, şi tatăl ei murise cu multe luni în urmă. Exista în oraş un băiat care repara războaiele de ţesut numit Marvin Macy. Era fratele lui Henry Macy, deşi, dacă nu ştiai, n-ai fi ghicit niciodată că cei doi sunt rude. Căci Marvin Macy era cel mai chipeş bărbat din regiune – înalt de un metru optzeci şi doi, musculos, cu ochi cenuşii leneşi şi păr creţ. Avea bani, scotea un salariu bun, şi avea un ceas de aur care se deschidea în spate şi lăsa să se vadă poza unei cascade. Privit din afară şi din punctul de vedere al situaţiei sale, Marvin Macy era un tip norocos; nu trebuia

să se umilească în faţa nimănui şi întotdeauna căpăta exact ce dorea. Dar privit dintr-un punct de vedere mai serios şi mai profund, Marvin Macy nu era de invidiat, căci era un om rău. Reputaţia lui era la fel de proastă, dacă nu chiar mai proastă, decât a oricărui alt tânăr din ţinut. Pe când era doar un băiat, a purtat mulţi ani la el urechea uscată şi sărată a unui om pe care îl omorâse într-o luptă cu bricele. Tăiase cozile veveriţelor din pădurea de pini doar pentru că aşa avusese chef, şi în buzunarul de la şoldul stâng avea marijuana interzisă pentru a-i ispiti pe cei deprimaţi şi cu gândul la moarte. Cu toate acestea, în ciuda bine cunoscutei sale reputaţii, era iubit de multe femei din ţinut – şi au fost odinioară şi câteva fete cu părul curat şi ochii blânzi, cu fese mici, gingaşe şi dulci, şi cu un fel de-a fi încântător. Pe fetele astea blânde le-a înjosit şi le-a pângărit. Apoi, în cele din urmă, la vârsta de douăzeci şi doi de ani, acest Marvin Macy a ales-o pe domnişoara Amelia. Fata aceea singuratică, stângace, cu ochi ciudaţi era cea după care tânjea. Şi nici n-o voia pentru banii ei, ci doar din dragoste.

Iar dragostea l-a schimbat pe Marvin Macy. Înainte de vremea când o iubea pe domnişoara Amelia se putea

pune întrebarea dacă un astfel de om avea în el o inimă şi un suflet. Şi totuşi există o oarecare explicaţie pentru urâţenia caracterului lui, căci Marvin Macy avusese un început de viaţă greu. Era unul dintre cei şapte copii nedoriţi ai căror părinţi nici nu puteau fi numiţi aşa; aceşti părinţi erau nişte tineri sălbatici cărora le plăcea să pescuiască şi să hoinărească prin mlaştini. Copiii lor – şi mai apărea câte unul aproape în fiecare an – nu erau decât o belea pentru ei. Noaptea, când veneau acasă de la ţesătorie, se uitau la copii ca şi cum nu ştiau de unde apăruseră. Dacă plângeau, copiii erau bătuţi, şi primul lucru pe care l-au învăţat în această lume a fost să caute cel mai întunecat colţ al odăii şi să încerce să se ascundă cât mai bine. Erau slabi ca nişte fantome cu părul alb, şi nu vorbeau, nici măcar unul cu altul. În cele din urmă au fost abandonaţi de părinţi şi lăsaţi la mila oraşului. Era o iarnă grea, cu ţesătoria închisă timp de aproape trei luni, şi sărăcie peste tot. Dar acesta nu e un oraş care să lase nişte orfani albi să piară în drum, în văzul tuturor. Aşa că iată ce s-a întâmplat: cel mai mare, care avea opt ani, a plecat în Cheehaw şi a dispărut – poate a luat un tren de marfă în vreo direcţie şi a dispărut în lumea largă, nimeni nu ştie unde. Alţi trei copii au fost primiţi în

diferite case din oraş, trimişi dintr-o bucătărie într-alta, şi pentru că erau firavi au murit înainte de Paşti. Ultimii doi copii erau Marvin Macy şi Henry Macy, şi ei au fost luaţi de cineva. Exista în oraş o femeie cumsecade numită doamna Mary Hale, şi ea i-a luat pe Marvin Macy şi pe Henry Macy şi i-a iubit ca şi cum ar fi fost copiii ei. Au crescut în casa ei şi au fost bine îngrijiţi.

Dar inimile copiilor mici sunt nişte organe delicate. Un început al vieţii crud le poate strâmba în forme ciudate. Inima unui copil chinuit se poate strânge atât de mult, încât pentru tot restul vieţii să rămână tare şi zgrunţuroasă precum un sâmbure de piersică. Şi iarăşi se poate ca inima unui astfel de copil să coacă şi să se umfle până ce ajunge o suferinţă purtată înlăuntrul trupului, uşor de supărat şi de rănit de cele mai obişnuite lucruri. Aşa s-a întâmplat cu Henry Macy, care este exact opusul fratelui său, şi cel mai bun şi mai blând om din oraş. Îşi împrumută salariul celor care sunt amărâţi, şi pe vremuri obişnuia să aibă grijă de copiii ai căror părinţi veneau la cafenea sâmbăta seara. Dar este un om timid şi privirea lui este cea a unuia care are o inimă umflată şi suferă. Însă Marvin Macy, crescând, ajunse îndrăzneţ şi netemător şi crud. Inima lui deveni împietrită precum

coamele Satanei, şi până când începu să o iubească pe domnişoara Amelia nu le aduse decât ruşine şi necazuri fratelui său şi bunei femei care îl crescuse.

Dar dragostea schimbă cu totul firea lui Marvin Macy. Timp de doi ani o iubi pe domnişoara Amelia, dar nu-şi mărturisi dragostea. Stătea lângă uşa prăvăliei, cu şapca în mână, cu ochii lui cenuşii umili şi tânjitori şi înceţoşaţi. Se îndreptă complet. Se purta frumos cu fratele lui şi cu mama adoptivă, şi îşi economisi salariul şi învăţă să fie chibzuit. Mai mult, se întoarse către Dumnezeu. Nu mai lâncezea toată duminica aşezat pe podeaua verandei din faţa casei, cântând şi ciupind strunele chitarei; se ducea la biserică la slujbă şi era prezent la toate întrunirile religioase. A învăţat să se poarte frumos, să se ridice şi să-şi ofere scaunul unei doamne, şi a renunţat să mai înjure şi să se bată şi să ia numele Domnului în deşert. Aşa că timp de doi ani a trecut prin această transformare şi şi-a îmbunătăţit caracterul în toate felurile. Apoi, la capătul celor doi ani, s-a dus într-o seară la domnişoara Amelia, cu un buchet de flori din mlaştină, un sac cu măruntaie de porc şi un inel de argint – în seara aceea Marvin Macy şi-a mărturisit dragostea.

Şi domnişoara Amelia s-a măritat cu el. Mai târziu, toată lumea s-a întrebat de ce a făcut-o. Unii au spus că voia să capete nişte cadouri de nuntă. Alţii credeau că o bătuse la cap mătuşa din Cheehaw, care era o bătrână îngrozitoare. Oricum, ea păşi cu paşi mari pe aleea din biserică îmbrăcată cu rochia de mireasă a mamei ei moarte, care era din satin galben şi cu cel puţin treizeci de centimetri prea scurtă pentru ea. Era o după-amiază de iarnă şi soarele strălucea limpede prin ferestrele rubinii ale bisericii, aruncând o strălucire ciudată peste perechea din faţa altarului. Pe când erau citite jurămintele de căsătorie, domnişoara Amelia făcea întruna un gest bizar – îşi freca palma dreaptă pe şold pe rochia ei de mireasă de satin. Căuta buzunarul salopetei, şi pentru că nu-l găsea faţa ei deveni nerăbdătoare, plictisită şi exasperată. În cele din urmă, după ce jurămintele fură spuse, şi rugăciunea de căsătorie fu încheiată, domnişoara Amelia ieşi grăbită din biserică, fără să ia braţul soţului ei, ci mergând cu cel puţin doi paşi înaintea lui.

Biserica nu e departe de prăvălie, aşa că mirele şi mireasa merseră acasă pe jos. Se spune că pe drum domnişoara Amelia începu să vorbească despre o

afacere pe care o aranjase cu un fermier pentru nişte lemne. De fapt, ea îşi trata soţul în exact acelaşi fel în care ar fi tratat un muşteriu ce intrase în prăvălie să cumpere ceva de băut. Dar până acum totul decursese destul de bine; oraşul era mulţumit, căci oamenii văzuseră ce făcuse această dragoste din Marvin Macy şi sperau că o s-o schimbe şi pe mireasa lui. Cel puţin, se aşteptau ca această căsătorie să-i domolească firea domnişoarei Amelia, să o facă să pună ceva carne pe ea şi să o schimbe în cele din urmă într-o femeie previzibilă.

Se înşelau. Băieţii care pândiră în acea noapte la fereastră povestiră ce se întâmplase de fapt. Cei doi mâncară o cină grozavă pregătită de Jeff, bătrânul negru care gătea pentru domnişoara Amelia. Mireasa se servi de două ori din fiecare fel, dar mirele doar ciuguli. Apoi mireasa îşi văzu de treburile obişnuite – citi ziarul, termină un inventar al stocului din prăvălie, şi aşa mai departe. Mirele se învârti fără rost şi rămase în cadrul uşii cu o expresie destinsă, prostească şi fericită, şi nu fu băgat în seamă. La ora unsprezece mireasa luă o lampă şi urcă la etaj. Mirele o urmă îndeaproape. Până acum totul mersese destul de bine, dar ceea ce urmă fu nemaipomenit.

După nici jumătate de oră, domnişoara Amelia năvălise în jos pe scări în nădragi şi o jachetă kaki. Faţa ei era atât de întunecată încât părea aproape neagră. Trânti uşa bucătăriei şi o lovi puternic cu piciorul. Apoi se stăpâni. Aţâţă focul, se aşeză şi-şi cocoţă picioarele pe plită. Citi *Almanahul fermierului*, bău cafea şi fumă cu pipa tatălui ei. Chipul îi era aspru, încruntat, şi îşi revenise acum la culoarea lui naturală. Uneori se întrerupea ca să noteze pe o bucată de hârtie vreo informaţie din *Almanah.* Spre zi se duse în biroul ei şi ridică învelitoarea de pe maşina de scris, pe care o cumpărase de curând şi acum învăţa să o folosească. Acesta a fost felul în care şi-a petrecut ea noaptea nunţii. În zori, ieşi în curte ca şi cum nimic nu se întâmplase şi meşteri puţin la o cuşcă de iepuri pe care o începuse cu o săptămână în urmă şi intenţiona să o vândă.

Un mire este într-o situaţie jalnică atunci când nu reuşeşte să o aducă în pat lângă el pe iubita lui mireasă, şi când tot oraşul o ştie. Marvin Macy coborî în acea zi tot în costumul lui de ginere şi cu o faţă bolnavă. Dumnezeu ştie cum îşi petrecuse noaptea. Se învârti abătut prin curte, urmărind-o pe domnişoara Amelia, dar

rămânând la distanţă de ea. Apoi, către prânz, îi veni o idee şi plecă spre Society City. Se întoarse cu daruri – un inel cu o piatră de opal, o broşă de email roz aşa cum erau la modă pe atunci, o brăţară de argint cu două inimi pe ea şi o cutie cu bomboane care îl costase doi dolari şi jumătate. Domnişoara Amelia aruncă o privire la aceste minunate cadouri şi apoi deschise cutia cu bomboane, căci îi era foame. Restul darurilor le evaluă rapid cu un ochi ager pentru a-şi da seama de valoarea lor – apoi le puse pe tejghea la vânzare. Noaptea fu petrecută cam la fel ca şi cea precedentă – doar că domnişoara Amelia aduse salteaua tatălui ei şi o întinse pe jos lângă soba din bucătărie, aşa că dormi destul de bine.

Lucrurile continuară aşa timp de trei zile. Domnişoara Amelia îşi văzu de treburile ei ca de obicei, şi se arătă foarte interesată de zvonul că urma să se construiască un pod în josul drumului, la vreo zece mile depărtare. Marvin Macy se ţinu în continuare după ea prin prăvălie, şi se vedea limpede pe faţa lui cât suferă. Apoi, în cea de-a patra zi, făcu un lucru extraordinar de prostesc: se duse în Cheehaw şi se întoarse cu un avocat. Apoi, în oficiul domnişoarei Amelia, îi donă acesteia în scris toate bunurile lui pământeşti, adică zece acri de pădure pe

care îi cumpărase cu banii economisiţi. Ea cercetă documentul atentă, ca să se asigure că nu exista posibilitatea vreunei şmecherii, apoi îl băgă cu gravitate în sertarul biroului ei. În acea după-amiază Marvin Macy luă o sticlă de-un sfert de whisky şi plecă în mlaştini când soarele încă mai strălucea pe cer. Către seară se întoarse beat, urcă la domnişoara Amelia cu lacrimi în ochi şi-i puse o mână pe umăr. Încerca să-i spună ceva, dar înainte să apuce să deschidă gura ea se răsucise cu pumnul strâns şi îl lovise în faţă atât de tare, încât el fu aruncat în perete şi un dinte din faţă i se sparse.

Restul poveştii poate fi spus doar pe scurt. După această primă lovitură, domnişoara Amelia îl pocnea ori de câte ori se apropia la mai puţin de-un metru de ea, şi ori de câte ori era beat. În cele din urmă îl alungă cu totul din casa ei, şi el fu silit să sufere în văzul lumii, în timpul zilei se învârtea prin jurul proprietăţii domnişoarei Amelia şi uneori, cu o privire sălbatică şi încrâncenată, îşi aducea puşca şi stătea acolo curăţând-o, uitându-se fix la domnişoara Amelia. Se poate ca domnişoarei Amelia să îi fi fost frică, dar nu o arăta, faţa ei era mai aspră ca niciodată, şi adeseori scuipa pe jos. Ultimul lui efort nesăbuit fu să se caţere într-o noapte pe fereastra

prăvăliei şi să stea acolo în întuneric, fără nici un rost, până ce ea coborî scările a doua zi de dimineaţă. Pentru asta, domnişoara Amelia o porni imediat spre tribunalul din Cheehaw, convinsă oarecum că putea obţine închiderea lui în penitenciar pentru încălcarea proprietăţii. Marvin Macy părăsi oraşul în acea zi, şi nimeni nu-l văzu plecând şi nici nu ştiu unde se ducea. La plecare, băgă sub uşa domnişoarei Amelia o scrisoare lungă şi ciudată, scrisă în parte cu creionul şi în parte cu cerneală. Era o scrisoare de dragoste dezlănţuită – dar erau incluse şi ameninţări, şi jura că în viaţa asta o să se răzbune pe ea. Căsnicia lui durase zece zile. Iar oraşul simţea acea satisfacţie deosebită pe care o simt oamenii când cineva este tras pe sfoară într-un mod scandalos şi teribil.

Domnişoara Amelia rămase cu tot ceea ce avusese vreodată Marvin Macy – pădurea, ceasul lui de aur, fiecare lucruşor care fusese în proprietatea lui. Dar ea părea să nu le acorde prea multă importanţă, şi în acea primăvară îi tăie roba de membru al Klanului pentru a-şi acoperi lăstarii de tutun. Aşa că tot ceea ce făcuse el de fapt fusese să adauge la bogăţia ei şi să-i aducă dragoste. Dar – fapt ciudat – ea vorbea întotdeauna

despre el cu o amărăciune teribilă şi plină de ură. Nu-i pomenea niciodată numele, ci întotdeauna îl menţiona cu dispreţ ca „reparatorul ăla de războaie de ţesut cu care-am fost măritată”.

Iar mai târziu, când în oraş ajunseră nişte zvonuri îngrozitoare despre Marvin Macy, domnişoara Amelia fu foarte mulţumită. Căci, odată eliberat de dragostea sa, Marvin Macy îşi arăta în cele din urmă adevăratul caracter. Deveni un criminal a cărui poză şi al cărui nume apărură în toate ziarele din acel stat. Jefui trei staţii de benzină şi atacă magazinul A&P din Society City cu o puşcă cu ţeava tăiată. Era bănuit de asasinarea lui Sam Ochi-Mijiţi, care era un renumit bandit. Toate aceste crime erau legate de numele lui Marvin Macy, aşa că lucrurile rele pe care le făcea deveniră faimoase în multe ţinuturi. Apoi, braţul lung al legii îl prinse, beat, pe podeaua unei cabane de vacanţă, cu chitara lângă el şi cu cincizeci şi şapte de dolari în pantoful drept. Fu judecat, condamnat şi trimis în penitenciarul de lângă Atlanta. Domnişoara Amelia se simţi profund satisfăcută.

Ei bine, toate acestea s-au întâmplat cu mult timp în urmă, şi reprezintă povestea căsătoriei domnişoarei Amelia. Oraşul râse mult timp de afacerea asta grotescă.

Dar deşi evenimentele acestei iubiri par într-adevăr triste şi ridicole, nu trebuie să uităm că adevărata poveste a fost cea care a avut loc în sufletul celui care iubea. Aşa că cine, în afară de Dumnezeu, poate fi judecătorul suprem într-o dragoste sau alta? În prima noapte din existenţa cafenelei au fost câţiva oameni care şi-au amintit deodată de acest mire distrus, închis în întunericul puşcăriei, la multe mile depărtare. Iar în anii care au urmat, Marvin Macy nu a fost uitat cu totul în oraş. Numele lui nu era niciodată pomenit în prezenţa domnişoarei Amelia sau a cocoşatului. Dar amintirea pasiunii şi crimelor sale, şi gândul că era închis în celula lui în penitenciar erau ca un fond muzical tulburător pentru dragostea fericită a domnişoarei Amelia şi pentru veselia cafenelei. Aşa că nu uitaţi de acest Marvin Macy, căci el va juca un rol teribil în povestea care va urma.

În cursul celor patru ani în care prăvălia a devenit o cafenea, încăperile de la etaj nu au fost schimbate. Această parte a clădirii rămase exact aşa cum fusese toată viaţa domnişoarei Amelia, aşa cum fusese pe vremea tatălui ei, şi probabil şi a tatălui acestuia. Cele trei odăi, se ştie deja, erau deosebit de curate. Cel mai

mărunt obiect îşi avea locul său exact, şi totul era şters şi curăţat de praf în fiecare dimineaţă de către Jeff, servitorul domnişoarei Amelia. Camera din faţă îi aparţinea Vărului Lymon – era camera unde stătuse Marvin Macy în cele câteva nopţi în care i se îngăduise să rămână în casă, iar înainte de asta fusese dormitorul tatălui domnişoarei Amelia. Camera era mobilată cu un garderob mare, un birou acoperit cu o faţă de masă albă, apretată şi tivită cu un ornament croşetat, şi o masă cu blatul de marmură. Patul era imens, un pat vechi cu patru stâlpi, făcut din lemn de trandafir întunecat, sculptat. Pe el se găseau două saltele de puf, perne mari şi lungi şi mai multe pilote făcute de mână. Patul era atât de înalt, încât sub el se afla o scăriţă de lemn cu două trepte – nici unul dintre cei ce ocupaseră patul înainte nu o folosiseră, dar Vărul Lymon o trăgea în fiecare noapte şi urca pe ea maiestuos. Lângă scară, dar ascunsă pudic, era o oală de noapte de porţelan pe care erau pictaţi trandafiri roz. Nu exista covor pe podeaua întunecată şi bine lustruită, iar perdelele erau dintr-o pânză albă, şi ele croşetate la capăt.

De cealaltă parte a salonului era dormitorul domnişoarei Amelia, mai mic şi foarte simplu. Patul era

îngust şi făcut din lemn de pin. Exista o comodă pentru pantalonii, cămăşile şi rochia ei de duminică, şi bătuse două cuie în peretele dulapului în care să-şi agaţe cizmele înalte de cauciuc. Nu existau perdele, covoare şi nici un fel de podoabe.

Camera mare din mijloc, salonul, era foarte încărcată. Canapeaua din lemn de trandafir, cu tapiţeria de mătase verde tocită, se afla în faţa focului. Mese acoperite cu blaturi de marmură, două maşini de cusut Singer, o vază mare cu iarbă din pampas, albă-argintie – totul era luxos şi elegant. Cea mai importantă mobilă din salon era un dulap mare cu uşi de sticlă, în care erau ţinute mai multe obiecte preţioase şi curiozităţi. Domnişoara Amelia adăugase la această colecţie două obiecte – unul era o ghindă mare dintr-un stejar, celălalt o cutiuţă de catifea în care se aflau două pietre micuţe, cenuşii. Câteodată, când nu avea prea multă treabă, domnişoara Amelia scotea cutiuţa de catifea şi stătea în picioare lângă fereastră, ţinând pietricelele în palmă şi uitându-se la ele cu un amestec de fascinaţie, respect circumspect şi teamă. Erau chiar calculii renali ai domnişoarei Amelia, pe care i-i scosese doctorul din Cheehaw cu câţiva ani în urmă. Fusese o experienţă teribilă, din prima până în

ultima clipă, şi nu se alesese din ea decât cu aceste două pietricele; prin urmare, era silită să facă mare caz de ele, sau să admită că făcuse o afacere proastă. Aşa că le păstră, şi în al doilea an în care Vărul Lymon stătea cu ea le dădu să fie montate ca ornamente la un lanţ de ceas pe care i-l dărui cocoşatului. Celălalt obiect pe care îl adăugase la colecţie, ghinda cea mare, era foarte preţioasă pentru ea – dar când o privea, chipul ei era întotdeauna trist şi nedumerit.

— Amelia, ce reprezintă asta? o întrebă Vărul Lymon.

— Ei, nu-i decât o ghindă, răspunse ea. Doar o ghindă pe care am cules-o în după-amiaza când a murit Tata.

— Cum adică? insistă Vărul Lymon.

— Adică e doar o ghindă pe care am văzut-o pe jos în ziua aia. Am luat-o şi am băgat-o în buzunar. Dar nu ştiu de ce.

— Ce motiv ciudat să o păstrezi, spuse Vărul Lymon.

Discuţiile dintre domnişoara Amelia şi Vărul Lymon se porneau adesea în camerele de sus, de obicei în primele ore ale dimineţii, când cocoşatul nu putea dormi.

Din fire, domnişoara Amelia era o femeie tăcută, care nu-şi lăsa limba slobodă la orice subiect care îi venea în minte. Existau însă anumite teme de discuţie care îi

făceau plăcere. Toate aceste subiecte aveau ceva în comun – erau interminabile. Îi plăcea să studieze probleme care puteau fi discutate un deceniu şi tot nerezolvate rămâneau. Pe de altă parte, Vărului Lymon îi plăcea să pălăvrăgească despre orice, căci era mare vorbăreţ. Felul în care fiecare discuta era cu totul diferit. Domnişoara Amelia rămânea întotdeauna la generalităţi, gândind ce avea să zică în chip dezlânat, vorbind întruna cu o voce joasă, pierdută în gânduri, şi neajungând nicăieri – în timp ce Vărul Lymon o întrerupea brusc pentru a ciuguli, precum o coţofană, vreun detaliu care, deşi lipsit de importanţă, era cel puţin concret şi avea legătură cu vreun aspect practic la îndemână. Printre subiectele preferate ale domnişoarei Amelia se numărau: stelele, motivul pentru care negrii au culoarea pielii neagră, cel mai bun tratament pentru cancer şi aşa mai departe. Tatăl ei era şi el un subiect interminabil care îi era drag.

— Ei bine, Law, îi spunea ea lui Lymon, pe vremea aia dormeam. Mă duceam la culcare imediat ce se aprindea lampa şi dormeam – zău aşa, dormeam ca şi cum aş fi fost cufundată în unsoare caldă de maşină. Apoi, în zori, Tata intra şi-şi punea mâna pe umărul meu. „Trezeşte-

te, Micuţo”, spunea. Apoi mai târziu striga de jos din bucătărie, unde plita era fierbinte. „Mămăligă prăjită”, striga. „Pui cu sos. Ouă cu şuncă.” Iar eu coboram în fugă scările şi mă îmbrăcam lângă plita fierbinte în timp ce el era afară şi se spăla la pompă. Apoi plecam la distilerie sau poate...

— Mămăliga de azi-dimineaţă n-a fost bună, spunea Vărul Lymon. Prăjită la foc prea iute, şi în interior nici măcar nu se încălzise.

— Şi când Tata turna whisky-ul în sticle în acele zile...

Discuţia continua la nesfârşit, şi picioarele lungi ale domnişoarei Amelia erau întinse în faţa căminului; căci fie iarnă, fie vară, focul ardea întotdeauna în cămin, pentru că Lymon era friguros. Stătea în faţa ei într-un scaun scund, cu picioarele atârnându-i fără să atingă podeaua şi cu pieptul înfăşurat de obicei într-o pătură sau în şalul verde de lână. Domnişoara Amelia nu vorbea despre tatăl ei cu nimeni în afară de Vărul Lymon.

Acesta era unul dintre felurile în care îşi arăta dragostea pentru el. I se destăinuia în cele mai delicate şi mai importante probleme. Doar el ştia unde ţinea ea harta pe care însemnase locurile unde îngropase nişte butoaie cu whisky, pe un teren din apropiere. Doar el

avea acces la carnetul ei de bancă şi la cheia cabinetului cu curiozităţi. Lua bani din casa de bani, lua cu pumnul, şi-i plăcea cum zornăie zgomotos în buzunarele lui. Al lui era aproape totul din casă, căci atunci când era supărat, domnişoara Amelia umbla de colo-colo şi-i găsea vreun dar – aşa că acum nu prea mai rămăsese nimic pe care să i-l poată oferi. Singura parte din viaţa ei pe care nu voia s-o împărtăşească Vărului Lymon era amintirea căsniciei ei de zece zile. Marvin Macy era un subiect care nu era niciodată şi nici nu fusese vreodată discutat între ei.

Aşa că să lăsăm anii să se scurgă încet şi să ajungem la o seară de sâmbătă, la şase ani după noaptea în care Vărul Lymon a venit pentru prima oară în oraş. Era august şi cerul arsese toată ziua deasupra oraşului ca o pânză de văpaie. Acum se apropia amurgul blând şi în aer plutea un sentiment de pace. Strada era acoperită cu un strat gros de praf auriu şi copiii micuţi alergau pe jumătate despuiaţi, strănutau des, transpirau şi erau năzuroşi. Ţesătoria se închisese la amiază. Oamenii din casele de pe strada principală stăteau şi se odihneau pe trepte, iar femeile aveau evantaie din frunze de palmier.

Pe faţada prăvăliei ţinută de domnişoara Amelia era o firmă pe care scria CAFENEA. Pe veranda din spate era răcoare cu umbra dată de zăbrele, şi acolo stătea Vărul Lymon învârtind manivela la maşina de făcut îngheţată – adesea desfăcea sarea şi gheaţa şi scotea bătătorul ca să lingă puţin de pe el şi să vadă cum ieşea îngheţata. Jeff gătea în bucătărie. În acea dimineaţă devreme domnişoara Amelia pusese un anunţ pe peretele verandei din faţă pe care scria: „Pui – Douăzeci de Cenţi Diseară”. Cafeneaua era deja deschisă şi domnişoara Amelia tocmai terminase ceva de lucru în oficiul ei. Toate cele opt mese erau ocupate şi dinspre pianul mecanic se auzea o melodie zdrăngănită.

Într-un colţ, lângă uşă, aşezat la o masă alături de un copil, se afla Henry Macy. Bea un pahar de whisky, ceva neobişnuit pentru el, căci alcoolul i se urca uşor la cap şi-l făcea să plângă sau să cânte. Faţa îi era foarte palidă şi ochiul stâng i se zbătea întruna într-un tic nervos, aşa cum se întâmpla când era agitat. Intrase în cafenea pieziş şi tăcut şi nu răspunsese atunci când fusese salutat. Copilul de lângă el era al lui Horace Wells, şi fusese lăsat în acea dimineaţă la domnişoara Amelia ca să fie doftoricit.

Domnişoara Amelia ieşi din biroul ei binedispusă. Se ocupă de câteva lucruri mărunte în bucătărie şi intră în cafenea cu o târtiţă de găină în mână, bucăţica ei preferată. Îşi roti privirea prin încăpere, văzu că lucrurile mergeau bine în general şi se îndreptă către masa din colţ unde stătea Henry Macy. Întoarse un scaun şi se aşeză călare pe el, căci voia doar să mai piardă ceva timp şi nu era gata încă să-şi ia cina. În buzunarul de la şold al salopetei sale se afla o sticlă de Kroup Kure – o doctorie făcută din whisky, zahăr candel şi un ingredient secret. Domnişoara Amelia scoase dopul sticlei şi o duse la gura copilului. Apoi se întoarse către Henry Macy şi, văzându-i ochiul stâng clipind nervos, îl întrebă:

— Ce te supără?

Henry Macy păru că vrea să spună ceva, dar după ce privi lung în ochii domnişoarei Amelia, înghiţi şi nu rosti nimic.

Aşa că domnişoara Amelia se întoarse la pacientul ei. Din copil nu se vedea decât capul, deasupra blatului mesei. Faţa lui era foarte roşie, cu pleoapele pe jumătate închise, şi gura puţin deschisă. Avea un furuncul mare, umflat şi tare pe coapsă şi fusese adus la domnişoara Amelia ca aceasta să i-l deschidă. Dar domnişoara

Amelia avea o metodă specială cu copiii; nu-i plăcea să vadă că suferă, că se zbat şi sunt speriaţi. Aşa că ţinuse copilul cu ea toată ziua, dându-i suc de lemn-dulce şi doze dese de Kroup Kure, iar spre seară îi legă un şervet în jurul gâtului şi-l lăsă să mănânce după pofta inimii. Acum, pe când stătea la masă, capul copilului se clătina încet dintr-o parte într-alta şi uneori, pe când respira, se auzea un geamăt uşor, obosit.

Se simţi o agitaţie în cafenea şi domnişoara Amelia întoarse repede privirea. Intrase Vărul Lymon. Cocoşatul păşi ţanţoş în cafenea, aşa cum făcea în fiecare seară, şi când ajunse exact în mijlocul încăperii se opri brusc şi îşi roti viclean privirea în jur, cântărind din ochi oamenii şi materialul emoţional pe care-l avea la dispoziţie în acea seară. Cocoşatul era un mare intrigant; îi plăcea grozav orice fel de tărăboi, şi era capabil, fără să spună nici un cuvânt, să stârnească oamenii unul împotriva altuia într-un mod aproape miraculos. Din cauza lui se certaseră cu doi ani în urmă gemenii Rainey pentru un briceag mare, şi de-atunci nu-şi mai vorbeau. Cocoşatul a fost prezent la marea luptă dintre Rip Wellborn şi Robert Calvert Hale, şi de fapt la orice altă luptă ce avusese loc din momentul în care sosise el în oraş. Îşi băga nasul peste

tot, ştia cele mai intime lucruri ale fiecăruia şi nu respecta nici o oră de somn. Şi totuşi, într-un mod destul de straniu, în ciuda tuturor acestor lucruri, cocoşatul era cel căruia i se datora marea popularitate a cafenelei. Atmosfera era veselă doar în prezenţa lui. Când intra în încăpere ţi se cam strângea inima, căci dacă băgăreţul ăsta era acolo, nu ştiai niciodată ce ţi se poate întâmpla sau ce se poate isca în cafenea. Oamenii nu-şi lasă niciodată grijile deoparte şi nici nu se arată bucuroşi fără rost mai tare ca atunci când se aşteaptă la vreo agitaţie sau la vreo nenorocire. Aşa că atunci când cocoşatul intră în cafenea toată lumea întoarse privirea către el, glasurile se auziră mai puternice, iar dopurile pocniră.

Lymon făcu cu mâna către Stumpy MacPhail, care stătea alături de Merlie Ryan şi Henry Ford Crimp.

— M-am dus azi la Lacul Putred să pescuiesc, spuse el. Şi pe drum am păşit peste ce părea la început un copac mare căzut la pământ. Dar pe când păşeam peste el, am simţit că ceva se mişcă şi m-am uitat mai bine, şi am văzut că stăteam călare pe un crocodil, lung ca de la uşa din faţă până la bucătărie şi mai gros ca un râtan.

Cocoşatul continuă să flecărească. Lumea se uita la el din când în când, şi unii îi ascultau sporovăială, iar alţii

nu. Uneori, fiecare cuvinţel pe care-l spunea nu era decât minciună şi lăudăroşenie. În seara asta, nimic din ceea ce spunea nu era adevărat. Zăcuse toată ziua de gâlci şi din pat se ridicase doar către seară, pentru a întoarce manivela la maşina de făcut îngheţată. Toată lumea ştia asta, şi totuşi el stătea aici, în mijlocul cafenelei, şi înşira asemenea minciuni şi laude de-ţi ţiuiau urechile.

Domnişoara Amelia îl privea cu mâinile în buzunare şi capul întors într-o parte. Era o blândeţe anume în ochii ei cenuşii, ciudaţi, şi zâmbea uşor, ca pentru sine. Din când în când întorcea ochii de la cocoşat la ceilalţi oameni din cafenea – şi atunci privirea ei era plină de mândrie, şi mai era în ea şi o urmă de ameninţare, ca şi cum l-ar fi înfruntat pe acela care ar fi încercat să-i ceară socoteală cocoşatului pentru toate prostiile îndrugate. Jeff aducea mâncarea, pusă deja în farfurii, şi noile ventilatoare din cafenea răcoreau plăcut aerul.

— Copilul a adormit, spuse în cele din urmă Henry Macy.

Domnişoara Amelia coborî privirea către pacientul de lângă ea şi-şi luă o înfăţişare serioasă, potrivită problemei de care trebuia să se ocupe. Bărbia copilului

era rezemată de marginea mesei şi un firişor de salivă sau de Kroup Kure i se ivise la colţul gurii. Avea ochii închişi, şi o mică familie de ţânţari se adunase liniştită în colţul lor. Domnişoara Amelia îi puse o mână pe cap şi-l scutură cu putere, dar pacientul nu se trezi. Aşa că domnişoara Amelia ridică în braţe copilul de la masă, având grijă să nu-i atingă partea dureroasă a piciorului, şi intră în oficiu. Henry Macy o urmă şi apoi închiseră uşa.

În acea seară, Vărul Lymon se plictisea. Nu se întâmpla mare lucru şi, în ciuda căldurii, muşteriii din cafenea erau binedispuşi. Henry Ford Crimp şi Horace Wells stăteau la masa din mijloc ţinându-se cu braţele pe după umeri, râzând pe înfundate de o glumă lungă – dar când el se apropie de ei nu înţelese nimic pentru că pierduse începutul poveştii. Luna lumina puternic drumul prăfos, iar piersicii piperniciţi erau întunecaţi şi nemişcaţi: nu adia nici o urmă de briză. Bâzâitul somnoros al ţânţarilor era ca un ecou al nopţii tăcute. Oraşul părea cufundat în beznă, şi doar departe, pe partea dreaptă a drumului, se vedea pâlpâirea slabă a unei lămpi. Undeva în întuneric o femeie cânta cu o voce ascuţită şi sălbatică, iar melodia nu avea început şi nici

sfârşit, ci era alcătuită doar din trei note, care se repetau iar şi iar şi iar. Cocoşatul stătea rezemat de balustrada verandei, uitându-se în lungul drumului ca şi cum ar fi sperat că se va ivi cineva.

În spatele lui se auziră paşi, apoi o voce:

— Vere Lymon, ai cina pe masă.

— Nu prea mi-e foame în seara asta, spuse cocoşatul, care mâncase toată ziua zaharicale din cutia de prizat. Am o acreală în gură.

— Doar o bucăţică, spuse domnişoara Amelia. Pieptul, ficatul şi inima.

Se întoarseră împreună în cafeneaua puternic luminată şi se aşezară lângă Henry Macy. Masa lor era cea mai mare din cafenea, şi pe ea se afla un buchet de crini de mlaştină într-o sticlă de coca-cola. Domnişoara Amelia terminase cu pacientul ei şi era mulţumită de sine. Din spatele uşii închise a oficiului se auziseră doar câteva scâncete somnoroase, şi înainte ca pacientul să se trezească şi să apuce să se sperie, totul se termină. Copilul atârna acum peste umărul tatălui său, dormind adânc, cu braţele lui micuţe bălăngănindu-se pe lângă spinarea tatălui şi cu faţa umflată şi foarte roşie – părăseau cafeneaua şi plecau acasă.

Henry Macy continua să tacă. Mânca cu grijă, fără să facă zgomot când înghiţea, şi nu era nici pe departe aşa de lacom precum Vărul Lymon, care se lăudase că n-avea poftă de mâncare şi acum lua întruna. Din când în când, Henry Macy se uita la domnişoara Amelia şi tăcea din nou.

Era o seară tipică de sâmbătă. Un cuplu bătrân care venise din împrejurimi ezită pentru o clipă în pragul uşii, ţinându-se de mână, şi în cele din urmă se hotărâră să intre. Trăiseră împreună atât de mult timp aceşti doi bătrâni de la ţară, încât semănau la fel de mult, parcă erau gemeni. Erau cafenii şi zbârciţi, ca două alune micuţe şi umblătoare. Plecară devreme, şi la miezul nopţii cei mai mulţi dintre ceilalţi muşterii plecaseră şi ei. Rosser Cline şi Merlie Ryan încă mai jucau dame, iar Stumpy MacPhail avea o sticlă de whisky în faţa lui pe masă (nevasta nu îngăduia băutură în casă) şi purta o conversaţie liniştită cu sine însuşi. Henry Macy nu plecase încă, şi asta era ceva neobişnuit, căci aproape întotdeauna se culca imediat după miezul nopţii. Domnişoara Amelia căsca somnoroasă, dar Lymon era agitat şi ea nu zise să închidă cafeneaua.

În cele din urmă, la ora unu, Henry Macy ridică privirea către colţul tavanului şi-i spuse liniştit domnişoarei Amelia:

— Azi am primit o scrisoare.

Domnişoara Amelia n-avea de ce să fie impresionată de asta, pentru că pe adresa ei veneau mereu tot soiul de scrisori de afaceri şi cataloage.

— Am primit o scrisoare de la fratele meu, spuse Henry Macy.

Cocoşatul, care se plimba prin cafenea cu paşi legănaţi ca de raţă şi cu mâinile prinse la ceafă, se opri brusc. Simţea imediat orice schimbare în atmosfera unui grup. Se uită la fiecare chip din încăpere şi aşteptă.

Domnişoara Amelia se încruntă şi-şi strânse pumnul drept.

— Să-ţi fie de bine, spuse ea.

— E eliberat condiţionat. A ieşit din penitenciar.

Chipul domnişoarei Amelia era foarte întunecat, şi ea se înfioră, deşi noaptea era caldă. Rosser Cline şi Merlie Ryan îşi împinseră deoparte jocul de dame. Cafeneaua era foarte tăcută.

— Cine? întrebă Vărul Lymon. Urechile lui mari şi palide părură să crească şi să se înţepenească. Ce?

Domnişoara Amelia îşi lovi palmele de masă.

— Pentru că Marvin Macy este un... Dar vocea ei deveni răguşită şi după câteva clipe nu spuse decât: Locul lui este în închisoarea aia pentru tot restul vieţii.

— Ce-a făcut? întrebă Vărul Lymon.

Urmă o lungă tăcere, căci nimeni nu ştia exact cum să răspundă la această întrebare.

— A jefuit trei staţii de benzină, spuse Stumpy MacPhail. Dar cuvintele lui nu părură a spune totul şi parcă rămăseseră ceva păcate nespuse.

Cocoşatul era nerăbdător. Nu suporta să nu ştie totul, chiar şi o mare nenorocire. Numele lui Marvin Macy nu îi era cunoscut, dar îl fascina la fel ca orice lucru despre care alţii ştiau, iar el nu – ca de pildă orice menţionare a vechiului gater care fusese dărâmat înainte de venirea lui, sau un cuvânt întâmplător despre bietul Morris Finestein, sau amintirea oricărui eveniment care se petrecuse înainte ca el să fie în oraş. Dincolo de curiozitatea lui înnăscută, cocoşatul era foarte interesat de hoţi şi de crime de tot felul. Pe când se plimba ţanţoş în jurul mesei, murmura pentru sine cuvintele „eliberat condiţionat” şi „penitenciar”. Dar deşi insistă cu întrebările, nu putu afla nimic, căci nimeni nu îndrăznea

să vorbească de Marvin Macy în cafenea în faţa domnişoarei Amelia.

— Scrisoarea nu spunea prea multe, zise Henry Macy. Nu spunea unde se duce.

— Hm! făcu domnişoara Amelia, şi faţa ei era tot înverşunată şi foarte întunecată. N-o să-şi pună niciodată copita despicată în cafeneaua mea.

Îşi împinse în spate scaunul şi se pregăti să închidă cafeneaua. Gândul la Marvin Macy îi dăduse probabil nişte idei, căci cără casa de bani în bucătărie şi o ascunse acolo. Henry Macy plecă pe drumul întunecat. Dar Henry Ford Crimp şi Merlie Ryan mai zăboviră o vreme pe veranda din faţă. Mai târziu, Merlie Ryan avea să susţină, să jure că în acea noapte a avut o premoniţie a ceea ce urma să se întâmple. Dar oraşul nu-l luă în seamă, căci acesta era exact genul de lucruri pe care Merlie Ryan îl susţinea de obicei. Domnişoara Amelia şi Vărul Lymon stătură un timp de vorbă în salon. Şi când în cele din urmă cocoşatul socoti că ar putea să adoarmă, ea aranjă plasa pentru ţânţari de deasupra patului lui şi aşteptă până ce el îşi termină rugăciunile. Apoi îşi puse cămaşa ei lungă de noapte, fumă două pipe şi doar după multă vreme se duse la culcare.

Toamna aceea a adus zile bune. Recoltele din satele din jur erau bogate, iar la târgul din Forks Fall preţul tutunului a rămas ridicat în acel an. După o vară lungă şi fierbinte, primele zile răcoroase aveau o dulceaţă curată şi strălucitoare. De-a lungul drumurilor prăfuite creştea splinariţă, iar trestia-de-zahăr era coaptă şi purpurie. Autobuzul venea în fiecare zi din Cheehaw ca să-i ia pe câţiva dintre cei mai mici copii la şcoala de stat, ca să capete învăţătură. Băieţii vânau vulpi în pădurea de pini, pilotele de iarnă erau puse la aerisit pe sârmele de rufe, iar cartofii dulci, aşezaţi în pământ şi acoperiţi cu paie, ca să reziste în lunile reci care urmau să vină. Seara, fuioare delicate de fum se ridicau din coşuri, iar luna era rotundă şi portocalie pe cerul tomnatic. Nu există tăcere la fel cu liniştea primelor nopţi reci de toamnă. Câteodată, târziu, în nopţile în care nu era vânt, în oraş se putea auzi fluierul subţire şi dezlănţuit al trenului care trece prin Society City în drumul lui departe către Nord.

Pentru domnişoara Amelia aceasta a fost o perioadă de activitate intensă. Muncea din zori şi până seara. Făcu un răcitor nou şi mai mare pentru distileria ei, şi într-o singură săptămână puse în sticle suficient whisky

cât să îmbete tot ţinutul. Bătrânul ei catâr era ameţit de la cât sorg măcinase, şi ea îşi opări borcanele cu capac şi făcu conserve de pere. Aştepta cu mare nerăbdare primul îngheţ, căci cumpărase trei porci mari, şi avea de gând să facă uriaşe cantităţi de friptură, mâncare de maţe şi cârnaţi.

În aceste săptămâni apăruse o schimbare la domnişoara Amelia, şi multă lume o remarcă. Râdea des, cu un râset adânc şi puternic, iar fluieratul ei avea o notă şăgalnică, obraznică şi melodioasă. Tot timpul îşi încerca puterea, ridicând obiecte grele, sau împungându-şi cu degetul bicepşii tari. Într-o zi se aşeză la maşina ei de scris şi compuse o poveste – o poveste cu oameni din altă ţară, cu trape în podele şi milioane de dolari. Vărul Lymon o însoţea întotdeauna, ţinându-se de poala ei, şi ori de câte ori îi privea, ochii ei erau strălucitori şi blânzi, iar când îi rostea numele, în vocea ei stăruia dragostea.

În cele din urmă veni şi prima zi de iarnă. Când domnişoara Amelia se trezi într-o bună dimineaţă, pe geamuri erau flori de gheaţă, iar promoroaca argintase smocurile de iarbă din curte. Domnişoara Amelia făcu un foc grozav în soba din bucătărie, apoi ieşi afară să cerceteze cum va fi ziua. Aerul era rece şi tăios, cerul

senin şi de un verde palid. Curând oamenii începură să vină din împrejurimile oraşului ca să afle ce credea domnişoara Amelia despre vreme; ea se hotărî să taie cel mai mare porc, şi vestea se răspândi iute în împrejurimi. Porcul fu tăiat, iar în groapa pentru grătar fu aprins un foc mocnit cu lemn de stejar. Curtea din spate era plină de mirosul cald de sânge de porc şi de fum, de tropăitul paşilor, de vocile care răsunau în aerul iernatic. Domnişoara Amelia se învârtea prin curte şi dădea ordine, şi curând cea mai mare parte din treabă era terminată.

Domnişoara Amelia avea ceva de rezolvat în acea zi în Cheehaw, şi după ce se asigură că toate mergeau bine, îşi porni maşina la manivelă şi se pregăti să plece, îl rugă pe Vărul Lymon să meargă cu ea, de fapt îl rugă de şapte ori, dar el n-avea deloc chef să părăsească toată acea agitaţie din curte şi voia să rămână. Asta păru să o necăjească pe domnişoara Amelia, căci întotdeauna îi plăcea să-l aibă lângă ea, şi de obicei îi era grozav de dor de casă când trebuia să plece la o distanţă mai mare. Dar după ce-l rugă de şapte ori, nu mai insistă. Înainte să plece, luă un băţ şi trase o linie adâncă pe pământ, de jur împrejurul gropii de grătar,

cam la jumătate de metru de marginea ei, şi îi spuse să nu treacă dincolo de acel hotar. Plecă după prânz, cu intenţia de a se întoarce înainte să se întunece.

Ei bine, nu este un lucru rar ca un camion sau un automobil să treacă pe drum şi prin oraş venind dinspre Cheehaw şi îndreptându-se către un alt loc. În fiecare an perceptorul venea să se certe cu oamenii înstăriţi precum domnişoara Amelia. Şi dacă cineva din oraş, ca de pildă Merlie Ryan, îşi pune în gând că poate lua o maşină pe credit, sau că poate plăti un avans de trei dolari pentru a lua un răcitor electric grozav, ca acelea la care se face reclamă în vitrinele din Cheehaw, atunci un om de la oraş va veni să pună întrebări stânjenitoare, să-i afle toate necazurile şi să-i distrugă orice şansă de a cumpăra ceva în rate. Uneori, mai ales de când ocnaşii legaţi în lanţuri muncesc pe drumul Forks Fall, maşinile care îi aduc trec prin oraş. Şi de multe ori oameni în automobile se rătăcesc şi opresc să întrebe cum pot ajunge pe drumul cel bun. Aşa că nu a fost nimic neobişnuit ca spre sfârşitul acelei după-amiezi un camion să treacă pe lângă ţesătorie şi să oprească în mijlocul drumului, lângă cafeneaua domnişoarei Amelia.

Din spatele camionului a sărit un bărbat, şi camionul a plecat mai departe.

Bărbatul a rămas în mijlocul drumului şi s-a uitat în jurul lui. Era înalt, cu păr castaniu ondulat şi ochi leneşi, de un albastru adânc. Buzele lui erau roşii şi avea zâmbetul leneş, cu jumătate de gură, de fanfaron. Bărbatul purta o cămaşă roşie şi o curea lată din piele, cu model în relief; în mână ţinea o valiză de metal şi o chitară. Prima persoană din oraş care îl văzu pe acest nou-venit fu Vărul Lymon, care auzise motorul schimbând viteza şi venise să investigheze. Cocoşatul îşi iţi capul pe după colţul verandei, dar nu ieşi în plină lumină. El şi bărbatul se uitară lung unul la celălalt, şi privirea lor nu era aceea a doi străini care se întâlnesc pentru prima dată şi se cercetează reciproc. Privirea pe care o schimbară fu ciudată, ca privirea a doi criminali care se recunosc. Apoi bărbatul în cămaşă roşie ridică uşor din umărul stâng, se întoarse şi o porni în josul drumului. Faţa cocoşatului era foarte palidă pe când îl privea pe bărbat îndepărtându-se, şi după câteva clipe începu să-l urmărească cu prudenţă, rămânând mult în spatele lui.

Imediat se află în oraş că Marvin Macy se întorsese din nou. Mai întâi, se duse la ţesătorie, îşi propti leneş coatele pe pervazul unei ferestre şi se uită înăuntru. Îi plăcea să-i urmărească pe alţii muncind din greu, aşa cum fac toţi pierde-vară înnăscuţi. Ţesătoria fu cuprinsă de o agitaţie confuză. Vopsitorii îşi părăsiră căzile fierbinţi, ţesătorii uitară de maşinile lor, şi nici chiar Stumpy MacPhail, care era maistru, nu ştiu exact ce să facă. Marvin Macy continua să zâmbească cu zâmbetul lui umed, cu jumătate de gură, şi când îl văzu pe fratele său expresia de fanfaron nu-i dispăru de pe chip. După ce vizită ţesătoria, Marvin Macy se îndreptă către casa unde crescuse şi-şi lăsă valiza şi chitara pe veranda din faţă. Apoi se plimbă în jurul iazului morii, se uită la biserică, la cele trei prăvălii şi la restul oraşului. Cocoşatul păşea tăcut la ceva distanţă în urma lui, cu mâinile în buzunare şi cu faţa încă foarte palidă.

Se făcuse târziu. Soarele roşu de iarnă apunea, iar spre vest cerul era auriu-aprins şi purpuriu. Păsările care semănau cu vrăbiuţele, cu pene zburlite, zburau către cuiburile lor din coşurile nefolosite; se aprindeau lămpile. Când şi când se simţea mirosul de fum şi aroma bogată şi fierbinte de friptură ce se făcea încet în groapa

din spatele cafenelei. După ce-şi dădu tura prin oraş, Marvin Macy se opri în faţa cafenelei domnişoarei Amelia şi citi firma de deasupra verandei. Apoi, fără să şovăie să intre pe proprietatea ei, pătrunse în curte pe o latură a casei. Sirena de la ţesătorie scoase un şuierat subţire, singuratic, şi lucrul se încheie. Curând apărură şi alţii în curtea din spate a domnişoarei Amelia alături de Marvin Macy – Henry Ford Crimp, Merlie Ryan, Stumpy MacPhail şi mulţi copii şi oameni care se adunaseră în jurul casei şi priveau. Nu se rostiră prea multe cuvinte. Marvin Macy stătea singur pe o parte a gropii, iar ceilalţi erau strânşi laolaltă de cealaltă parte. Vărul Lymon stătea oarecum separat de toată lumea şi nu-şi lua ochii de la faţa lui Marvin Macy.

— Te-ai distrat bine la pârnaie? întrebă Merlie Ryan, cu un chicotit prostesc.

Marvin Macy nu răspunse. Îşi scoase din buzunarul de la şold un cuţit mare, îl deschise încet, şi-i şterse lama de turul pantalonilor. Merlie Ryan deveni deodată foarte tăcut şi trecu în spatele umerilor laţi ai lui Stumpy MacPhail.

Domnişoara Amelia se întoarse acasă când se întunecase aproape cu totul. Auziră zdrăngănitul maşinii

ei pe când se afla încă departe, apoi zgomotul uşii trântite şi nişte bufnituri, ca şi cum trăgea după ea ceva pe treptele verandei. Soarele apusese deja, şi în aer plutea strălucirea albastră fumurie a serilor de iarnă timpurii. Domnişoara Amelia coborî încet treptele din spate, şi lumea din curte aşteptă într-o tăcere deplină. Puţini oameni pe lumea asta puteau să o înfrunte pe domnişoara Amelia, iar pentru Marvin Macy ea avea ura asta specială şi amarnică. Toată lumea se aştepta să o vadă izbucnind într-un strigăt cumplit, înşfăcând vreun obiect periculos şi gonindu-l din oraş. La început ea nu-l văzu pe Marvin Macy, şi faţa ei avea acea expresie uşurată şi visătoare pe care o avea de obicei când ajungea acasă după ce fusese plecată ceva mai departe.

Domnişoara Amelia îi zări probabil pe Marvin Macy şi pe Vărul Lymon în aceeaşi clipă. Ochii ei trecură de la unul la altul, dar nu asupra haimanalei venite de la penitenciar se fixă în cele din urmă privirea ei plină de uimire îngreţoşată. Ea, ca şi toată lumea de altfel, se uita la Vărul Lymon, şi acesta era o adevărată privelişte.

Cocoşatul stătea la capătul îndepărtat al gropii, cu faţa lui palidă luminată de strălucirea blândă a focului mocnit. Vărul Lymon era înzestrat cu un talent cu totul

neobişnuit, de care se folosea ori de câte ori voia să intre în graţiile cuiva. Stătea nemişcat şi, cu puţină concentrare, putea să-şi mişte urechile mari şi palide cu o iuţeală şi o uşurinţă nemaipomenite. Şmecheria asta o folosea întotdeauna când voia să obţină ceva special de la domnişoara Amelia, şi ea nu-i putea rezista. Acum, cocoşatul stătea acolo şi urechile lui se mişcau frenetic, dar de data asta nu la domnişoara Amelia se uita. Cocoşatul îi zâmbea lui Marvin Macy cu o implorare ce se apropia de disperare. La început, Marvin Macy nu-i dădu nici o atenţie, iar când în cele din urmă îi aruncă o privire cocoşatului, privirea lui era total indiferentă.

— Ce-l supără pe Cocoşat? întrebă el, îndreptând brusc spre ghebos, într-un gest necioplit, degetul mare.

Nu primi nici un răspuns. Iar Vărul Lymon, văzând că nu obţinea nimic cu talentul lui, făcu noi eforturi pentru a-l convinge. Îşi flutură pleoapele, şi ele arătară ca nişte molii albicioase prinse în orbitele lui. Îşi târşi picioarele pe pământ, îşi agită mâinile şi în cele din urmă începu să se mişte într-un fel de dans ce aducea a galop. În ultimele licăriri de lumină mohorâtă a după-amiezii de iarnă părea o nălucă din mlaştini.

Singurul dintre toţi oamenii din curte care nu era impresionat fu Marvin Macy.

— E-n criză slăbănogu'? întrebă el şi, când nimeni nu-i răspunse, făcu un pas înainte şi-i trase Vărului Lymon o palmă într-o parte a capului.

Cocoşatul se clătină, apoi căzu. Rămase în capul oaselor în locul în care căzuse, cu privirea ridicată spre Marvin Macy, şi, cu mare efort, urechile lui reuşiră o ultimă fâlfâire, slabă şi disperată.

Acum toată lumea se întoarse către domnişoara Amelia ca să vadă ce va face. În toţi aceşti ani nimeni nu se atinsese nici măcar de un fir de păr al Vărului Lymon, deşi pe mulţi îi mâncase palma s-o facă. Dacă cineva doar îi vorbea cocoşatului pe un ton aspru, domnişoara Amelia îi tăia creditul bietului muritor nesocotit şi găsea modalităţi de a-i face viaţa grea mult timp după aceea. Aşa că nimeni n-ar fi fost surprins acum dacă domnişoara Amelia i-ar fi despicat lui Marvin Macy capul cu un topor. Dar ea nu făcu nimic de felul acesta.

Existau momente când domnişoara Amelia părea să intre într-un soi de transă. Iar cauza acestor transe era de obicei cunoscută şi înţeleasă. Căci domnişoara Amelia era un doctor bun, şi nu măcina rădăcini din mlaştini şi

alte ingrediente până atunci neîncercate doar ca să le dea primului pacient care îi cerea ajutorul; ori de câte ori născocea o nouă doctorie o încerca de fiecare dată mai întâi pe ea însăşi. Înghiţea o doză foarte mare şi-şi petrecea ziua următoare făcând drumuri dese, cufundată în gânduri, între cafenea şi toaleta din cărămidă. Adeseori, când o apucau brusc crampele puternice, rămânea nemişcată, cu ochii ei ciudaţi aţintiţi spre pământ şi cu pumnii strânşi; încerca să-şi dea seama asupra cărui organ lucra noua doctorie şi ce suferinţă părea să vindece. Iar acum, pe când îi privea pe cocoşat şi pe Marvin Macy, chipul ei avea aceeaşi expresie, aceeaşi încordare cu care îşi cerceta o durere interioară, deşi în acea zi nu luase vreo doctorie nouă.

— Asta o să te-nveţe minte, Cocoşatule, zise Marvin Macy.

Henry Macy îşi dădu deoparte de pe frunte părul moale şi alburiu şi tuşi nervos. Stumpy MacPhail şi Merlie Ryan îşi târşiră picioarele, iar copiii şi negrii aflaţi împrejurul proprietăţii domnişoarei Amelia nu scoaseră nici un sunet. Marvin Macy îşi închise cuţitul pe care şi-l ştersese pe pantaloni şi, după ce îşi roti privirea în jur cu îndrăzneală, ieşi din curte cu paşi ţanţoşi. Tăciunii din

groapă deveneau fulgi fumurii de cenuşă şi se întunecase aproape cu totul.

În acest fel s-a întors Marvin Macy de la penitenciar. Nimeni din oraş nu s-a bucurat să-l vadă. Chiar şi doamna Mary Hale, care era o femeie cumsecade şi îl crescuse cu dragoste şi grijă – când dădu ochii cu el chiar şi bătrâna lui mamă adoptivă scăpă tigaia pe care-o ţinea în mână şi izbucni în lacrimi. Dar nimic nu-l putea deranja pe Marvin Macy. Stătea pe treptele din spatele casei doamnei Hale, ciupind leneş corzile chitarei, iar când cina era gata, îi împingea deoparte pe copiii din casă şi-şi umplea farfuria, deşi nu erau suficiente turte de mălai şi carne de pui cât să ajungă la fiecare. După ce mânca, se instala în cel mai bun şi mai călduros culcuş din camera din faţă şi nu era tulburat de nici un vis.

Domnişoara Amelia nu deschise cafeneaua în acea seară. Încuie cu grijă toate uşile şi ferestrele, nici ea şi nici Vărul Lymon nu fură zăriţi, şi lampa arse în camera ei toată noaptea.

Aşa cum era de aşteptat, Marvin Macy aduse cu el ghinionul încă de la început. A doua zi vremea se schimbă brusc, şi se făcu foarte cald. Chiar şi în zori se

simţea în aer o zăpuşeală umedă, vântul aducea mirosul putred al mlaştinii, iar deasupra iazului verzui al morii plutea un văl de ţânţari mărunţi ce bâzâiau ascuţit. Era o vreme neobişnuită, mai rea ca în august, care aduse mari pagube. Căci aproape toată lumea din ţinut care avusese un porc făcuse la fel ca domnişoara Amelia şi îl tăiase cu o zi în urmă. Şi ce cârnaţi puteau rezista pe o asemenea vreme? După câteva zile peste tot se simţea un miros de carne ce se strică încet şi o atmosferă de jalnică risipă. Mai rău încă, la o reuniune de familie de lângă drumul spre Forks Fall s-a mâncat friptură de porc şi toată lumea a murit. Era clar că porcul lor fusese infectat – şi cine putea şti dacă restul cărnii era sau nu sigură? Oamenii erau împărţiţi între dorinţa de a mânca o bucăţică gustoasă de carne de porc şi teama că ar putea muri. A fost un şir de zile de mare pagubă şi tulburare.

Cauza tuturor acestor lucruri, Marvin Macy, n-avea nici un pic de ruşine. Era văzut peste tot. În timpul orelor de lucru hoinărea prin preajma ţesătoriei, uitându-se înăuntru pe fereastră, iar duminica îşi punea cămaşa cea roşie şi se fudulea cu chitara lui în susul şi-n josul drumului. Era la fel de chipeş – cu părul castaniu, buzele

roşii şi umerii laţi şi puternici; dar răul din el era prea bine cunoscut ca să obţină ceva cu înfăţişarea lui arătoasă. Iar acest rău nu se măsura doar în fărădelegile pe care le comisese. E adevărat, jefuise staţiile acelea de benzină. Iar înainte de asta îşi bătuse joc de cele mai gingaşe fete din ţinut şi apoi se bucurase de ceea ce făcuse. O mulţime de lucruri urâte îi puteau fi atribuite, dar în afară de aceste ticăloşii se simţea în el o josnicie ascunsă care plutea ca un miros în jurul lui. Şi mai era ceva – nu năduşea niciodată, nici măcar în august, şi acesta cu siguranţă e un semn la care merită să cugeţi.

Oraşului i se părea acum că e mai periculos decât fusese înainte, căci în penitenciar trebuie să fi învăţat cum să facă vrăji. Altfel cum s-ar putea explica efectul pe care-l avea asupra Vărului Lymon? Căci din momentul în care-l văzuse prima oară pe Marvin Macy, cocoşatul fusese cuprins de o pornire nefirească. În fiecare clipă voia să se ţină după acest criminal, şi făcea tot felul de lucruri prosteşti ca să-i atragă atenţia. Dar Marvin Macy fie îşi bătea joc de el, fie nu-l băga deloc în seamă. Uneori cocoşatul renunţa, se cocoţa pe balustrada verandei din faţă la fel cum se ghemuieşte o pasăre bolnavă pe un fir de telegraf şi suferea în gura mare.

— Dar de ce? întreba domnişoara Amelia, uitându-se lung la el cu ochii ei cenuşii, saşii, şi cu pumnii strânşi cu putere.

— Oh, Marvin Macy, gemea cocoşatul, şi doar sunetul numelui lui ajungea pentru a-i întrerupe ritmul suspinelor, şi cocoşatul sughiţa. A fost în Atlanta, mai adăuga.

Domnişoara Amelia clătina din cap şi faţa ei era întunecată şi aspră. Nu putea suferi nici un fel de călătorie; pe cei care călătoriseră la Atlanta sau străbătuseră cincizeci de mile de acasă până la ocean ca să-l vadă – pe oamenii aceştia fără astâmpăr îi dispreţuia.

— Că a fost la Atlanta nu-i face nici o cinste, spuse ea.

— A fost la penitenciar, zise cocoşatul, plin de suferinţă tânjitoare.

Ce argumente poţi să aduci împotriva unor asemenea dorinţe? În uimirea ei, domnişoara Amelia nu părea nici ea prea sigură de ceea ce spunea.

— A fost la penitenciar, Vere Lymon? Păi o călătorie ca asta nu e ceva cu care să te lauzi.

În aceste săptămâni toată lumea o urmărea cu atenţie pe domnişoara Amelia. Umbla de colo-colo

absentă, cu o expresie nedesluşită, ca şi cum era cufundată într-una din transele ei produse de crampe. Dintr-un motiv oarecare, din ziua sosirii lui Marvin Macy îşi puse bine salopeta şi purta tot timpul rochia roşie pe care până atunci o păstrase pentru zilele de duminică, pentru înmormântări şi înfăţişări la tribunal. Apoi, pe măsură ce săptămânile treceau, începu să ia unele măsuri pentru a limpezi lucrurile. Dar eforturile ei erau greu de înţeles. Dacă suferea când îl vedea pe Vărul Lymon ţinându-se prin oraş după Marvin Macy, de ce nu lămurea lucrurile o dată pentru totdeauna şi nu-i spunea cocoşatului că dacă mai avea de-a face cu Marvin Macy o să-l dea afară din casă? Asta ar fi fost uşor, şi Vărul Lymon ar fi trebuit să i se supună, căci altfel s-ar fi aflat în trista situaţie de a rămâne singur pe lume. Dar domnişoara Amelia părea să-şi fi pierdut voinţa; pentru prima oară în viaţă ezita, neştiind ce cale să aleagă. Şi, la fel ca cei mai mulţi oameni aflaţi în nesiguranţă, făcu cel mai rău lucru cu putinţă – începu să acţioneze pe mai multe căi, toate contrare una alteia.

Cafeneaua era deschisă în fiecare seară ca de obicei şi, lucru destul de ciudat, când Marvin Macy intra pe uşă cu mersul lui ţanţoş, cu cocoşatul urmându-l

îndeaproape, nu-l alunga. Îi dădea chiar să bea pe gratis şi-i zâmbea într-un fel strâmb, ciudat. În acelaşi timp îi pregăti o teribilă capcană în mlaştini, care cu siguranţă i-ar fi adus moartea dacă ar fi căzut în ea. Îl lăsă pe Vărul Lymon să-l invite duminica la prânz, şi apoi încercă să-l facă să cadă pe când cobora scările. Începu o campanie de răsfăţuri pentru Vărul Lymon – luându-l în călătorii obositoare la diferite spectacole ce se ţineau în locuri îndepărtate, mergând cu maşina treizeci de mile la o *chautauqua*[1], ducându-l la Forks Falls pentru a vedea o paradă. Una peste alta, a fost o perioadă cumplită pentru domnişoara Amelia. După părerea celor mai mulţi, o luase pe o pantă greşită şi nebunească, şi toată lumea aştepta să vadă ce se va alege din toate astea.

Vremea se răci din nou, iarna coborî asupra oraşului, şi se întuneca înainte ca ultimul schimb de la ţesătorie să se termine. Copiii se duceau la culcare cu toate hainele pe ei, iar femeile se încălzeau la foc, visătoare, cu fustele ridicate la spate. După ce dădu o ploaie, noroiul de pe drum se transformă în făgaşe tari şi

[1] Manifestare culturală itinerantă foarte răspândită la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul celui de-al XX-lea, cu conferinţe, piese de teatru şi concerte; a fost iniţiată de Institutul Chautauqua, un centru educaţional creat în 1876 în Chautauqua, N.Y., ca tabără pentru profesorii de la şcolile de duminică (n. tr.).

îngheţate, se vedeau pâlpâiri slabe de lumină de lampă la ferestrele caselor, iar piersicii erau costelivi şi dezgoliţi. În nopţile întunecate şi tăcute de iarnă, cafeneaua era punctul central cald al oraşului, cu luminile sale strălucind atât de puternic, încât puteau fi zărite de la un sfert de milă depărtare. Marea sobă de fier din fundul încăperii duduia, trosnea şi se înroşea. Domnişoara Amelia făcuse draperii roşii la ferestre, iar de la un comis-voiajor care trecu prin oraş cumpără un buchet mare de trandafiri de hârtie care păreau naturali.

Dar nu doar căldura, ornamentele şi lumina strălucitoare făceau cafeneaua să fie ceea ce era. Există un motiv mult mai adânc pentru care cafeneaua era atât de importantă pentru oraş. Şi acest motiv mai adânc are legătură cu o anumită mândrie care până acum nu fusese cunoscută prin aceste părţi. Pentru a înţelege această nouă mândrie trebuie să ne gândim la lipsa de valoare a vieţii omeneşti. Întotdeauna erau o mulţime de oameni în jurul unei ţesătorii – dar rareori exista pentru fiecare familie suficientă hrană, îmbrăcăminte şi bani pentru a plăti un rând de băutură. Viaţa putea deveni o lungă zbatere nelămurită doar pentru a obţine lucrurile de care ai nevoie ca să supravieţuieşti. Iar problema cea

mai tulburătoare este că toate lucrurile folositoare au un preţ, şi pot fi cumpărate doar cu bani, căci acesta este modul în care funcţionează lumea. Ştii, fără să trebuiască să te gândeşti de ce e aşa, cât e preţul unui balot de bumbac sau al unei litre de melasă. Dar pentru viaţa omenească nu s-a stabilit nici o valoare; ea ne este dată pe gratis şi ne este luată fără să fim despăgubiţi. Cât valorează? Dacă te uiţi în jur, valoarea poate părea uneori prea mică, sau poate lipsi cu desăvârşire. Deseori, după ce ai transpirat şi ai încercat şi vezi că lucrurile nu stau mai bine pentru tine, se naşte în adâncul sufletului sentimentul că nu valorezi prea mult.

Dar noua mândrie pe care cafeneaua a adus-o în acest oraş avea efect asupra tuturor, chiar şi a copiilor. Căci pentru a veni la cafenea nu trebuia să comanzi o cină sau să cumperi un pahar de whisky. Existau băuturi reci la sticlă pentru doar cinci cenţi! Şi dacă nu-ţi permiteai nici măcar asta, domnişoara Amelia avea o băutură numită „Suc de cireşe” care costa numai un cent paharul, şi era roz la culoare şi foarte dulce. Aproape toată lumea, cu excepţia părintelui T.M. Willin, venea la cafenea cel puţin o dată în timpul săptămânii. Copiilor le place să doarmă într-o altă casă decât a lor, şi

să mănânce la masa unui vecin; în asemenea ocazii se poartă frumos şi sunt mândri. La fel de mândri erau şi oamenii din oraş când stăteau la mesele din cafenea. Se spălau înainte să vină la domnişoara Amelia, şi-şi ştergeau politicoşi picioarele în prag atunci când intrau în cafenea. Acolo, cel puţin pentru câteva ore, sentimentul adânc şi amar că nu valorează prea mult pe lumea asta putea fi înăbuşit.

Cafeneaua era o adevărată binefacere pentru holtei, pentru oamenii nefericiţi şi pentru ofticoşi. Şi aici trebuie spus că existau motive ca lumea să bănuiască şi că Vărul Lymon era ofticos. Strălucirea ochilor lui cenuşii, agitaţia lui, vorbăria şi tusea lui – toate acestea erau nişte semne. În plus, se presupune de obicei că există o oarecare legătură între o spinare cocoşată şi tuberculoză. Dar de fiecare dată când acest subiect fusese menţionat domnişoarei Amelia, ea se înfuriase; nega aceste simptome cu o aprigă înverşunare, dar pe ascuns îl trata pe Vărul Lymon cu cataplasme fierbinţi pe piept, cu Kroup Kure şi altele asemenea. În iarna aceasta tuşea cocoşatului se înrăutăţise, iar uneori, chiar şi în zilele reci, era cuprins de un val de năduşeală. Dar asta nu-l împiedica să se ţină după Marvin Macy.

În fiecare dimineaţă pleca devreme de acasă, se ducea la uşa din spate a casei doamnei Hale, şi aştepta, şi aştepta – căci Marvin Macy se scula târziu. Stătea acolo şi striga uşor. Vocea lui semăna cu vocile copiilor care stau ciuciţi, cu răbdare, lângă găurile acelea micuţe din pământ unde se crede că trăiesc gărgăriţele, şi împung în gaură cu fire de mătură, şi strigă pe un ton plângător: „Gărgăriţă, gărgărea, zboară iute, nu mai sta. Ieşi afară, ieşi afară, du-te la căsuţa ta. Casa-ţi arde, gărgărea, şi copiii-ţi ard cu ea”. Cu exact aceeaşi voce – în acelaşi timp tristă, ispititoare şi resemnată – striga în fiecare dimineaţă cocoşatul numele lui Marvin Macy. Apoi, când Marvin Macy ieşea din casă şi o pornea să umble toată ziua, se ţinea după el prin oraş, iar uneori dispăreau amândoi ore în şir în mlaştini.

Iar domnişoara Amelia continua să facă cel mai rău lucru cu putinţă: încerca să urmeze mai multe căi în acelaşi timp. Când Vărul Lymon pleca de acasă nu-l striga înapoi, ci doar stătea în mijlocul drumului şi-l urmărea cu privirea, cu un aer părăsit, până ce nu se mai vedea. Aproape în fiecare zi Marvin Macy apărea împreună cu Vărul Lymon la ora prânzului, şi mânca la masa ei. Domnişoara Amelia deschidea conservele de

pere, iar masa era încărcată cu şuncă sau pui, castroane mari pline cu porumb, şi mazăre de iarnă. Este adevărat că odată domnişoara Amelia a încercat să-l otrăvească pe Marvin Macy – dar s-a făcut o greşeală, farfuriile s-au încurcat şi otrava a ajuns chiar la ea. Şi-a dat repede seama după gustul uşor amar al mâncării, şi în ziua aceea nu a înghiţit nimic la prânz. A stat pe scaun rezemată pe spate, pipăindu-şi muşchii şi uitându-se la Marvin Macy.

În fiecare seară, Marvin Macy venea la cafenea şi se instala la cea mai mare şi mai bună masă, cea din mijlocul încăperii. Vărul Lymon îi aducea băutură, pentru care nu plătea nici un cent. Marvin Macy îl dădea deoparte pe cocoşat ca şi cum ar fi fost un ţânţar de mlaştină, şi nu numai că nu-şi arăta în nici un fel recunoştinţa pentru aceste favoruri, dar ori de câte ori cocoşatul îi stătea în cale îi ardea una cu dosul palmei, sau îi spunea: „Mişcă-te din drumu’ meu, Cocoşatule, sau îţi smulg tot păru’!”. Când se întâmpla asta, domnişoara Amelia ieşea din spatele tejghelei şi se apropia de Marvin Macy foarte încet, cu pumnii încleştaţi, cu rochia roşie atârnând strâmb peste genunchii ei osoşi. Marvin Macy îşi încleşta atunci şi el

pumnii, şi se învârteau roată, încet şi amenințător, unul în faţa celuilalt. Deşi toată lumea privea cu sufletul la gură, nu se întâmpla niciodată nimic. Încă nu venise vremea pentru luptă.

Există un anumit motiv pentru care acea iarnă nu a fost uitată şi încă se mai vorbeşte despre ea. S-a întâmplat atunci un lucru nemaipomenit. Pe 2 ianuarie, când oamenii s-au trezit, au descoperit că întreaga lume din jurul lor se schimbase. Copiii neştiutori s-au uitat afară pe fereastră şi au fost atât de nedumeriţi încât au început să plângă. Bătrânii au scormonit în amintire, dar n-au găsit nimic care prin aceste locuri să se asemene cu ceea ce se întâmpla. Căci în acea noapte ninsese. În ceasurile întunecate de după miezul nopţii, fulgii ceţoşi au început să cadă uşor peste oraş. În zori pământul era acoperit cu totul, şi omătul ciudat se îngrămădea la ferestrele rubinii ale bisericii şi albea acoperişurile caselor. Zăpada îi dădea oraşului un chip istovit, mohorât. Casele cu două odăi de lângă ţesătorie erau murdare şi strâmbe şi păreau gata să se prăbuşească, şi într-un fel totul era întunecat şi împuţinat. Dar zăpada – zăpada avea o frumuseţe pe care puţini oameni din aceste locuri o mai văzuseră vreodată. Zăpada nu era

albă, aşa cum o înfăţişaseră cei din Nord; în zăpadă se amestecau nuanţe dulci de albastru şi argintiu, cerul era de un cenuşiu strălucitor şi blând. Şi liniştea de vis a zăpezii care cădea – când mai fusese oraşul atât de tăcut?

Oamenii reacţionară la ninsoare fiecare în felul lui. Uitându-se afară pe fereastră, domnişoara Amelia îşi mişcă degetele picioarelor goale şi îşi strânse mai bine în jurul gâtului gulerul cămăşii de noapte. Rămase acolo un timp, apoi începu să tragă obloanele şi să zăvorască fiecare fereastră din casă. Izolă complet casa, aprinse lămpile şi se aşeză solemn să-şi mănânce castronul cu porumb. Motivul pentru toate acestea nu era că domnişoara Amelia se temea de ninsoare, ci pur şi simplu pentru că nu era în stare să aibă o părere imediată despre acest nou incident, şi dacă nu ştia cu exactitate şi în mod hotărât ce credea despre un anumit lucru (ceea ce se întâmpla aproape întotdeauna), prefera să îl ignore. În toată viaţa ei nu căzuse zăpadă în acest ţinut, şi nu se gândise niciodată la ea, în nici un fel. Dar dacă accepta existenţa acestei ninsori, trebuia să ajungă la o concluzie, şi în acele zile avea deja destule preocupări. Aşa că umblă prin casa întunecată, luminată

doar de lampă, şi se prefăcu că nu se întâmplase nimic. Dimpotrivă, Vărul Lymon se agită prin casă plin de încântare, şi când domnişoara Amelia se întoarse cu spatele la el ca să-i pună micul dejun în farfurie, se strecură afară pe uşă.

Marvin Macy emise pretenţii asupra zăpezii şi puse stăpânire pe ea. Spuse că el cunoştea zăpada, o văzuse în Atlanta, şi după cum umbla prin oraş în acea zi ai fi zis că fiecare fulg era al lui. Râse batjocoritor de copiii care se furişau timid afară din case şi luau zăpadă în pumni ca s-o guste. Părintele Willin mergea grăbit pe drum, cu o faţă furioasă, căci era cufundat în gânduri, încercând să vorbească despre zăpadă în predica lui de duminică. Mulţi oameni erau smeriţi şi se bucurau de această minune; vorbeau cu voci înăbuşite şi spuneau „mulţumesc” şi „te rog” mai des decât era nevoie. Câteva fiinţe mai slabe fură, evident, demoralizate şi se îmbătară – dar nu erau prea multe. Pentru toată lumea asta era o ocazie specială şi mulţi îşi numărară banii şi hotărâră să se ducă la cafenea în acea seară.

Vărul Lymon se ţinu după Marvin Macy toată ziua, urmându-l în pretenţiile sale asupra zăpezii. Se minună că zăpada nu cădea aşa cum face ploaia, şi rămase cu

privirea în sus la fulgii uşori ca visul care coborau alene, până ce ameţi şi se împiedică. Iar mândria şi-o însuşi, scăldându-se în gloria lui Marvin Macy – era atât de mândru încât mulţi nu rezistară să nu-i strige:

— ”Oho”, spuse musca spre roata căruţei, „ce de praf mai stârnim!”.

Domnişoara Amelia nu avea de gând să servească cina în seara aceea. Dar când, la ora şase, se auzi zgomotul unor paşi pe verandă, deschise uşa din faţă cu grijă. Era Henry Ford Crimp şi, deşi nu exista mâncare, îl lăsă să se aşeze la o masă şi-i aduse un pahar. Veniră şi alţii. Seara era albăstruie şi rece, şi cu toate că nu mai ningea, se stârnise dinspre pădurea de pini un vânt care mătura de pe pământ volburi delicate de zăpadă. Vărul Lymon nu apăru decât după ce se întunecase, şi cu el veni şi Marvin Macy, care-şi ducea valiza de metal şi chitara.

— Aşadar ai de gând s-o porneşti la drum? spuse repede domnişoara Amelia.

Marvin Macy se încălzi la sobă. Apoi se instală la masa lui şi ascuţi cu grijă un beţişor. Îşi curăţă apoi dinţii cu beţişorul, scoţându-l adesea din gură ca să se uite la

vârful lui şi să-l şteargă pe mâneca hainei. Nu se obosi să răspundă.

Cocoşatul se uita la domnişoara Amelia, care stătea în spatele tejghelei. Chipul lui nu era deloc rugător; părea foarte sigur pe sine. Îşi împreună mâinile la spate şi-şi ridică urechile ţanţoş, plin de încredere. Obrajii lui erau roşii, ochii îi străluceau şi hainele erau ude leoarcă.

— Marvin Macy o să stea o vreme cu noi, spuse el.

Domnişoara Amelia nu protestă. Ieşi doar din spatele tejghelei şi se apropie cu paşi nesiguri de sobă, ca şi cum la auzul veştii fusese brusc cuprinsă de frig. Ea nu-şi încălzea spatele cu decenţă, ridicându-şi doar puţin fusta, aşa cum fac cele mai multe femei atunci când se află în public. În domnişoara Amelia nu exista nici un dram de sfioşenie, şi adeseori părea să uite cu totul că mai erau şi bărbaţi în încăpere. Cum stătea acum în picioare lângă sobă să se încălzească, rochia sa roşie era ridicată mult la spate, astfel că oricine se uita spre ea putea să vadă o bucată din coapsa-i puternică şi păroasă. Capul îi era întors într-o parte; şi începuse să vorbească singură, clătinându-şi încruntată fruntea, iar glasul ei se simţea acuzator şi plin de reproş, deşi cuvintele nu se desluşeau. Între timp, cocoşatul şi Marvin

Macy urcaseră la etaj – în salonul cu iarbă albă-argintie din pampas şi cele două maşini de cusut, în încăperile în care domnişoara Amelia trăise toată viaţa ei. Jos, în cafenea, puteau fi auziţi învârtindu-se prin odaie, desfăcând bagajul lui Marvin Macy, şi pe el instalându-se.

În acest fel a pătruns Marvin Macy în casa domnişoarei Amelia. La început, Vărul Lymon, care îi cedase lui Marvin Macy camera lui, a dormit pe canapeaua din salon. Dar ninsoarea nu i-a făcut bine; a răcit şi răceala s-a transformat în gâlci, aşa că domnişoara Amelia a renunţat pentru el la propriul ei pat. Canapeaua din salon era mult prea scurtă pentru ea, picioarele îi atârnau peste margine şi de multe ori cădea pe podea. Poate că tocmai această lipsă de somn îi întunecă judecata; orice încerca să facă împotriva lui Marvin Macy se întorcea asupra ei. Era prinsă în capcana propriilor ei stratageme şi de multe ori se trezi în situaţii jalnice. Dar tot nu-l dădu afară din casă pe Marvin Macy, căci se temea să nu rămână singură. Odată ce ai trăit alături de cineva e un adevărat chin să fii obligat să trăieşti singur. Tăcerea unei încăperi luminate de foc unde ceasul se opreşte brusc din ticăit, umbrele

înspăimântătoare dintr-o casă goală – e mai bine să-l ai alături pe duşmanul tău de moarte decât să înfrunţi grozăvia de a trăi singur.

Zăpada nu ţinu mult. Ieşi soarele şi în două zile oraşul era exact aşa cum fusese întotdeauna până atunci. Domnişoara Amelia nu-şi deschise casa până când nu se topi şi ultimul fulg de nea. Apoi făcu o curăţenie generală şi scoase totul să se aerisească la soare. Dar înainte de asta, primul lucru pe care-l făcu atunci când ieşi din nou în curte fu să lege o bucată de frânghie de cea mai groasă creangă a unui copac. La capătul frânghiei agăţă un sac purpuriu umplut bine cu nisip. Acesta era sacul de box pe care şi-l făcu şi din acea zi lovea în el în fiecare dimineaţă, de cum cobora în curte. Era deja o bună luptătoare – puţin cam greoaie în picioare, dar ştiind toate mişcările prin care să apuce şi să strângă puternic pentru a acoperi acea stângăcie.

Aşa cum am mai spus, domnişoara Amelia avea un metru optzeci şi cinci în înălţime. Marvin Macy era cu câţiva centimetri mai scund. Ca greutate erau aproape la fel – şi unul şi celălalt aveau cam optzeci de kilograme. Marvin Macy avea avantajul agilităţii în mişcări şi al forţei pieptului. De fapt, privind din afară, şansa părea în

favoarea lui. Şi totuşi, aproape toată lumea din oraş miza pe domnişoara Amelia; aproape nimeni nu şi-ar fi riscat banii pe Marvin Macy. Oraşul îşi amintea de lupta teribilă dintre domnişoara Amelia şi un avocat din Forks Fall care încercase s-o înşele. Fusese un bărbat înalt şi voinic, dar când ea a terminat cu el era aproape mort. Şi nu numai calităţile ei de boxer îi impresionaseră pe oameni – îşi putea înspăimânta adversarul cu strâmbături îngrozitoare şi scoţând zgomote cumplite, încât şi spectatorii erau uneori înfricoşaţi. Era curajoasă, se antrena mereu cu sacul ei de box, şi în acest caz dreptatea era de partea ei. Aşa că oamenii aveau încredere în ea şi aşteptau. Desigur, nu exista o dată fixată pentru această luptă. Existau doar semnele ei, prea evidente pentru a fi ignorate.

În vremea asta, cocoşatul umbla ţanţoş de colo-colo, cu faţa lui îngustă şi slabă pe care se citea încântarea. Cu fineţe şi isteţime, stârnea de multe ori tulburare între cei doi. Îl trăgea tot timpul de pantaloni pe Marvin Macy ca să-i atragă atenţia. Uneori se ţinea după domnişoara Amelia, dar în acele zile o făcea doar ca să-i imite felul stângaci în care păşea cu picioarele ei lungi; privea cruciş şi îi maimuţărea gesturile într-un fel care o făcea

să pară o pocitanie. În joaca asta a lui era ceva atât de îngrozitor, încât nici cel mai prostănac muşteriu din cafenea, aşa cum era Merlie Ryan, nu râdea. Doar Marvin Macy îşi ridica colţul stâng al gurii şi chicotea. Când se întâmpla aşa, domnişoara Amelia se simţea împărţită între două simţăminte. Se uita la cocoşat cu o privire plină de un reproş posomorât, inutil – apoi se întorcea spre Marvin Macy cu dinţii încleştaţi.

— Crăpar-ai! spunea ea cu o voce plină de amar.

Iar Marvin Macy de cele mai multe ori îşi lua chitara de pe podea, de lângă scaun. Vocea lui era năclăită şi vâscoasă, căci întotdeauna avea prea multă salivă în gură. Iar melodiile pe care le cânta alunecau încet din gâtul lui precum ţiparii. Degetele sale puternice ciupeau corzile cu pricepere, şi tot ce cânta atrăgea şi în acelaşi timp enerva. Asta era de obicei mai mult decât putea suporta domnişoara Amelia.

— Crăpar-ai! repeta ea, ţipând.

Dar Marvin Macy avea întotdeauna răspunsul pregătit. Îşi aşeza palma pe corzile vibrânde ca să amuţească şi ultimele sunete şi răspundea încet, cu o neruşinare plină de siguranţă:

— Tot ce strigi la mine se întoarce asupra ta. Daa! Daa!

Şi domnişoara Amelia nu putea decât să stea neajutorată într-un loc, căci nimeni nu descoperise vreodată cum să scapi de această capcană. Nu putea să strige ocări care să se întoarcă asupra ei. O învinsese, nu putea face nimic.

Aşa că lucrurile continuară în acest fel. Ce se întâmpla între ei trei noaptea în încăperile de sus, nimeni nu ştie. Dar cafeneaua deveni din ce în ce mai plină în fiecare seară. Trebui să fie adusă încă o masă. Chiar şi Pustnicul, un nebun numit Rainer Smith, care se retrăsese în mlaştini cu mulţi ani în urmă, auzi câte ceva despre toată povestea asta şi veni într-o seară să se uite înăuntru pe fereastră şi să se gândească la mulţimea din cafeneaua puternic luminată. Iar punctul culminant al fiecărei seri era momentul în care domnişoara Amelia şi Marvin Macy îşi încleştau pumnii, îşi luau poziţia de luptă şi se priveau furioşi. De obicei aceasta nu se întâmpla după vreo ceartă anume, ci părea să se nască în mod misterios, printr-un instinct al amândurora. În aceste momente, cafeneaua devenea atât de tăcută, încât puteai auzi cum foşnesc în curent trandafirii de hârtie. Şi

în fiecare seară rămâneau în această poziţie de luptă puţin mai mult decât în seara precedentă.

Lupta avu loc în *Ziua Marmotei*[2], care e pe 2 februarie. Vremea era bună, nici ploioasă, nici cu soare, şi cu o temperatură potrivită. Existau unele semne că aceasta era ziua stabilită, şi până la ora zece vestea se răspândise deja în tot ţinutul. Dimineaţa devreme, domnişoara Amelia ieşi în curte şi tăie frânghia sacului său de box. Marvin Macy stătea pe scările din spate, cu o cutie de metal cu untură de porc între genunchi, şi-şi ungea cu grijă braţele şi picioarele. Un erete cu pieptul sângeriu zbură pe deasupra oraşului şi dădu de două ori roată peste proprietatea domnişoarei Amelia. Mesele din cafenea fură mutate pe veranda din spate, aşa că încăperea cea mare era în întregime goală pentru luptă. Toate semnele erau acolo. Şi domnişoara Amelia şi Marvin Macy se serviseră de patru ori la prânz din friptura pe jumătate crudă, şi apoi după-amiază se culcară ca să adune puteri. Marvin Macy se odihni în camera mare de sus, în timp ce domnişoara Amelia se

[2] Sărbătoare tradiţională în Statele Unite şi Canada. Se spune că dacă în această zi o marmotă iese din vizuina ei şi nu-şi vede umbra pentru că cerul e înnorat, iarna se va sfârşi curând. Dacă îşi vede umbra pentru că cerul e senin şi soarele străluceşte, se va speria şi va fugi în vizuina ei, şi iarna va mai dura şase săptămâni (n. tr.).

întinse pe banca din oficiul ei. Se vedea clar pe faţa ei încordată şi albă ce chin era pentru ea să stea liniştită şi să nu facă nimic, dar zăcu acolo nemişcată ca un leş, cu ochii închişi şi cu mâinile încrucişate pe piept.

Vărul Lymon avu o zi agitată, şi faţa lui micuţă era trasă şi încordată. Îşi pregăti prânzul şi ieşi să găsească marmota – după o oră se întoarse, cu prânzul mâncat, şi spuse că marmota îşi văzuse umbra şi avea să fie vreme rea. Apoi, pentru că domnişoara Amelia şi Marvin Macy se odihneau ca să-şi adune puterile, iar el era singur, se gândi că ar putea vopsi veranda din faţă. Casa nu mai fusese zugrăvită de mulţi ani – de fapt, Dumnezeu ştie dacă fusese vreodată zugrăvită. Vărul Lymon se agită, şi curând vopsise jumătate din podeaua verandei într-un verde strălucitor şi vesel. Era o treabă în care te murdăreai, şi el se stropi tot. Tipic pentru cocoşat, nici măcar nu termină toată podeaua, ci trecu la pereţi, dând cu vopsea până unde putea ajunge şi apoi urcându-se pe o ladă ca să se întindă încă vreo treizeci de centimetri mai sus. Când se termină vopseaua, partea din dreapta a podelei era de un verde strălucitor, şi o bucată de perete, inegală, fusese şi ea pictată. Vărul Lymon lăsă totul aşa.

În mulţumirea pe care o simţea pentru ceea ce zugrăvise era ceva copilăresc. Şi legat de aceasta ar trebui menţionat un lucru ciudat. Nimeni din oraş, nici măcar domnişoara Amelia, nu ştia câţi ani avea cocoşatul. Unii susţineau că atunci când sosise în oraş avea vreo doisprezece ani şi era doar un copil – alţii erau siguri că sărise bine de patruzeci. Ochii lui erau albaştri şi limpezi ca ai unui copil, dar sub aceşti ochi albaştri se lungeau umbre vineţii care sugerau vârsta înaintată. Era imposibil să-i ghiceşti vârsta după trupul cocoşat şi strâmb. Şi nici măcar dinţii nu i-o trădau – îi avea încă pe toţi în gură (doi erau ciobiţi pentru că spărsese între ei o nucă), dar erau pătaţi din cauza dulciurilor pe care le ronţăia, aşa că era imposibil să-ţi dai seama dacă erau dinţi tineri sau dinţi bătrâni. Când era întrebat ce vârstă avea, cocoşatul pretindea că nu ştie absolut deloc – habar n-avea cât trăise pe pământ, zece ani sau o sută. Aşa că vârsta lui rămase o enigmă.

Vărul Lymon îşi termină zugrăvitul la ora cinci şi jumătate după-amiaza. Vremea se răcise şi în aer se simţea umezeală. Vântul se stârni dinspre pădurea de pini, făcând geamurile să zăngănească, şi purtând în josul străzii un ziar vechi până când în cele din urmă

rămase înfipt într-un mărăcine. Oamenii începură să sosească din împrejurimi; automobile ticsite din care se vedeau capetele scoase pe fereastră ale copiilor, căruţe trase de catâri bătrâni ce păreau să zâmbească într-un fel acru, obosit, pe când înaintau cu paşi greoi, cu ochii obosiţi şi pe jumătate închişi. Trei tineri veniră din Society City. Toţi trei purtau cămăşi galbene de mătase artificială şi şepci puse invers – semănau atât de mult, încât păreau tripleţi, şi întotdeauna puteau fi văzuţi la luptele de cocoşi şi la adunările religioase în aer liber. La ora şase sirena ţesătoriei fluieră sfârşitul programului şi mulţimea se întregi. Desigur, printre nou-veniţi erau şi câţiva necunoscuţi, câteva lepădături, şi alţii asemenea – dar, chiar şi aşa, lumea era liniştită. Tăcerea plutea peste oraş şi chipurile oamenilor erau ciudate în lumina care pierea. Întunericul se lăsă uşor; pentru o clipă cerul se făcu de un galben-pal limpede pe care se profila în linii întunecate şi clare acoperişul bisericii, apoi se stinse încet şi întunericul se adună, devenind noapte.

Şapte este un număr popular, şi era în mod deosebit preferat de domnişoara Amelia. Şapte înghiţituri de apă pentru sughiţuri; şapte ocoluri în fugă date iazului morii pentru înţepeneala gâtului, şapte doze din Leacul

Miraculos al Ameliei pentru a scăpa de viermi intestinali – tratamentele ei aproape întotdeauna se învârteau în jurul acestui număr. Este un număr cu posibilităţi amestecate şi toţi cei ce iubesc misterul şi vrăjile pun mare preţ pe el. Aşa că lupta urma să aibă loc la ora şapte. Lucrul acesta era ştiut de toată lumea, nu pentru că fusese anunţat sau se vorbise despre el, ci pentru că era de la sine înţeles, în acel chip necontestat în care este înţeleasă ploaia sau orice miasmă dinspre mlaştini. Aşa că, înainte de ora şapte, toată lumea se adună plină de gravitate în jurul proprietăţii domnişoarei Amelia. Cei mai isteţi intrară chiar în cafenea şi rămaseră în picioare, rezemaţi de pereţii încăperii. Alţii se înghesuiră pe veranda din faţă sau îşi găsiră un loc în curte.

Domnişoara Amelia şi Marvin Macy nu-şi făcuseră încă apariţia. Domnişoara Amelia, după ce se odihnise toată după-amiaza pe banca din oficiu, urcase la etaj. Pe de altă parte, Vărul Lymon se înghiontea peste tot, croindu-şi drum prin mulţime, pocnind din degete nervos şi clipind întruna din ochi. La şapte fără un minut se strecură în cafenea şi se cocoţă pe tejghea. Tăcerea era deplină.

Trebuie să fi fost într-un fel totul aranjat. Căci exact la ora şapte domnişoara Amelia apăru în capul scărilor. În aceeaşi clipă Marvin Macy se ivi în faţa cafenelei şi mulţimea se desfăcu tăcută, făcându-i loc. Se îndreptară unul spre altul fără grabă, cu pumnii deja strânşi, şi în ochi cu o privire visătoare. Domnişoara Amelia îşi schimbase rochia roşie cu salopeta ei cea veche, care era suflecată până la genunchi. Era în picioarele goale, iar în jurul încheieturii mâinii drepte avea o bandă de metal. Marvin Macy îşi suflecase şi el pantalonii – era gol până la brâu şi uns din belşug cu grăsime; purta pantofii grei pe care-i primise când părăsise penitenciarul. Stumpy MacPhail ieşi din mulţime şi le pipăi cu palma dreaptă buzunarele de la şold, ca să se asigure că nu se va ivi vreun cuţit. Apoi rămaseră singuri în mijlocul lăsat liber al cafenelei puternic luminate.

Nici un semnal de începere nu fu dat, dar amândoi loviră în acelaşi timp. Ambele lovituri aterizară în bărbie, şi capetele domnişoarei Amelia şi al lui Marvin Macy săltară înapoi, şi rămaseră puţin ameţiţi. Câteva secunde după primele lovituri, doar îşi târşiră picioarele încoace şi-ncolo pe podeaua goală, încercând diferite poziţii şi prefăcându-se că dau cu pumnul. Apoi, deodată, ca nişte

pisici sălbatice, se repeziră unul la altul. Se auzea zgomotul izbiturilor, gâfâielilor şi loviturilor pe podea. Toate veneau atât de repede, încât era greu să-ţi dai seama ce se petrece – dar o dată domnişoara Amelia fu aruncată în spate, se clătină şi fu cât pe-aici să cadă, iar altă dată Marvin Macy primi o lovitură în umăr care îl făcu să se răsucească asemenea unui titirez. Iar lupta continuă în felul acesta violent şi sălbatic, fără ca de nici o parte să nu se vadă vreun semn de slăbiciune.

Într-o bătaie ca aceasta, când duşmanii sunt la fel de iuţi şi de puternici ca cei doi, merită să-ţi întorci privirea de la învălmăşeala luptei şi să-i observi pe spectatori. Oamenii se lipiseră cât putuseră mai mult de pereţi. Stumpy MacPhail era într-un colţ, ghemuit şi cu pumnii strânşi din solidaritate, scoţând zgomote ciudate. Bietul Merlie Ryan stătea cu gura atât de larg deschisă încât o muscă intră bâzâind în ea şi fu înghiţită înainte ca Merlie să-şi dea seama ce se întâmplase. Iar Vărul Lymon – merita să-l priveşti. Cocoşatul era tot pe tejghea, astfel că se afla mai sus decât toţi ceilalţi din cafenea. Stătea cu mâinile în şold, cu capul lui mare aplecat înainte şi picioarele lui mici îndoite, încât genunchii îi ieşeau osoşi

în afară. Emoţia făcuse să-i apară o spuzeală pe faţă, iar buzele lui palide tremurau.

Poate că dură o jumătate de oră până ce mersul luptei se schimbă. Sute de lovituri fuseseră date de-o parte şi de alta, şi lupta era tot nedecisă. Apoi, brusc, Marvin Macy reuşi să apuce braţul stâng al domnişoarei Amelia şi să i-l prindă la spate. Ea se zbătu şi-l înşfăcă de mijloc; adevărata luptă acum începuse. Lupta corp la corp este felul obişnuit de a se bate în acest ţinut – căci cea cu pumni este prea rapidă şi necesită multă gândire şi concentrare. Iar acum, când domnişoara Amelia şi Marvin Macy erau încleştaţi unul de celălalt, mulţimea îşi reveni din uimire şi se strânse mai aproape. Un timp, luptătorii stătură încleştaţi, muşchi care apucă muşchi, bazin lipit de bazin. Înainte şi înapoi, dintr-o parte într-alta, aşa se legănară. Marvin Macy nu năduşise încă, dar salopeta domnişoarei Amelia era îmbibată, şi atâta sudoare i se scursese pe picioare încât urmele de paşi pe care le lăsa pe podea erau ude. Acum venise marea încercare, şi în acest moment de efort cumplit cea mai puternică era domnişoara Amelia. Marvin Macy era uns cu grăsime şi alunecos, greu de apucat, dar ea era cea mai puternică. Încet, încet, îl aplecă pe spate şi puţin

câte puţin îl împinse spre podea. Era înspăimântător să-i priveşti şi singurul sunet din cafenea era răsuflarea lor adâncă, spartă. În cele din urmă îl puse jos şi-l încălecă; mâinile ei mari şi puternice i se încleştaseră în jurul gâtului.

Dar în acea clipă, chiar când lupta era câştigată, în cafenea răsună un ţipăt care-i făcu pe toţi să se înfioare. Şi ceea ce se întâmplă atunci rămase până în ziua de azi un mister. Întregul oraş era acolo, ca să confirme ce se petrecu, dar au fost mulţi cărora nu le-a venit să creadă ce vedeau. Căci tejgheaua pe care stătea în picioare Vărul Lymon era la cel puţin patru yarzi de luptătorii din mijlocul cafenelei. Şi totuşi, în clipa în care domnişoara Amelia îşi încleştă mâna pe gâtul lui Marvin Macy, cocoşatul ţâşni înainte şi pluti prin aer ca şi cum i-ar fi crescut aripi de uliu. Ateriză pe spatele lat al domnişoarei Amelia şi i se agăţă de gât cu degetele lui micuţe ca nişte gheare.

Ceea ce urmă rămase nelămurit. Domnişoara Amelia fu învinsă înainte ca mulţimea să-şi revină. Datorită cocoşatului, lupta fu câştigată de Marvin Macy şi în final domnişoara Amelia rămase întinsă pe podea, cu braţele date în lături, nemişcată. Marvin Macy stătea în picioare

lângă ea, cu o faţă oarecum uluită, dar zâmbind cu zâmbetul lui cu jumătate de gură. Cât despre cocoşat, el dispăruse brusc. Poate că era speriat de ceea ce făcuse, sau poate era atât de încântat, încât voia să se bucure de unul singur – oricum, se furişase afară din cafenea şi se ghemuise sub scările din spate. Cineva turnă nişte apă peste domnişoara Amelia, şi, după un timp, se ridică încet şi se târî până în oficiu. Prin uşa deschisă, mulţimea o putea vedea stând la birou, cu capul vârât în îndoitura braţului şi plângând cu ultima răsuflare tăiată şi gâjâită. La un moment dat îşi încleştă pumnul drept şi lovi cu el de trei ori în birou, apoi mâna i se desfăcu moale şi rămase nemişcată, cu palma în sus. Stumpy MacPhail se apropie şi închise uşa.

Mulţimea era tăcută, şi unul câte unul oamenii părăsiră cafeneaua. Măgarii fură treziţi şi dezlegaţi, automobilele pornite la manivelă, iar cei trei băieţi din Society City o luară la pas în josul drumului. Aceasta nu era o luptă pe care să o toci mărunt şi să o discuţi apoi; oamenii se duseră acasă şi-şi traseră plapuma peste cap. Oraşul era întunecat, cu excepţia localului domnişoarei Amelia, dar fiecare încăpere rămase luminată întreaga noapte.

Marvin Macy şi cocoşatul trebuie să fi părăsit oraşul cam cu un ceas înainte de ivirea zorilor. Şi înainte să plece, iată ce au făcut.

Au descuiat cabinetul de curiozităţi şi au luat tot ce era înăuntru.

Au spart pianul mecanic.

Au scrijelit cuvinte cumplite pe mesele din cafenea.

Au găsit ceasul care se deschidea la spate şi înfăţişa o cascadă şi l-au luat şi pe acesta.

Au turnat un galon de sirop de sorg pe podeaua din bucătărie şi au spart toate borcanele cu conserve.

S-au dus în mlaştini şi au distrus complet distileria, stricând condensatorul cel mare şi nou şi răcitorul, şi apoi dând foc la tot.

Au pregătit pe o farfurie mâncarea preferată a domnişoarei Amelia, porumb cu cârnaţi, au adăugat suficientă otravă cât să omoare tot ţinutul, şi au aşezat-o ispititor pe tejgheaua din cafenea.

Au făcut toate relele care le-au putut trece prin cap, fără să intre în oficiul în care domnişoara Amelia a rămas toată noaptea. Apoi au plecat împreună, amândoi.

În acest fel a rămas singură în oraş domnişoara Amelia. Oamenii ar fi ajutat-o dacă ar fi ştiut cum, căci oamenii din acest oraş îşi dovedesc adeseori bunătatea dacă li se dă ocazia. Câteva gospodine apărură cu mături în mâini şi se oferiră să cureţe cafeneaua distrusă. Dar domnişoara Amelia doar se uită la ele cu o privire saşie pierdută şi clătină din cap. Stumpy MacPhail veni în cea de-a treia zi să cumpere nişte foi de tutun Queenie şi domnişoara Amelia spuse că preţul era de un dolar. Totul în cafenea se scumpise brusc la un dolar. Şi ce fel de cafenea e asta? La fel, domnişoara Amelia şi-a schimbat într-un mod foarte ciudat felul de a trata oamenii. În toţi anii de până atunci fusese mult mai populară decât doctorul din Cheehaw. Nu-şi bătuse niciodată joc de sufletul vreunui pacient, lăsându-l fără nevoile reale precum băutura, tutunul şi altele asemenea. Uneori, foarte rar, îl putea avertiza cu grijă pe un pacient să nu mănânce vreodată pepene verde prăjit sau alte asemenea feluri pe care nimănui nu i-ar fi trecut prin cap că le-ar vrea. Acum, toată această îngrijire înţeleaptă se terminase. Le spuse la jumătate din pacienţi că vor muri curând, iar celorlalţi le recomandă nişte tratamente atât de ciudate şi de

chinuitoare încât nimeni întreg la minte nu s-a fi gândit pentru o clipă să le urmeze.

Domnişoara Amelia îşi lăsă părul să crească neîngrijit, şi părul ei încărunţi. Faţa i se lungi, şi muşchii ei nemaipomeniţi se strânseră până ce ajunse slabă ca fetele bătrâne care slăbesc atunci când înnebunesc. Iar ochii ei cenuşii – încet, încet, cu fiecare zi care trecea, erau tot mai saşii, şi păreau că se caută unul pe altul pentru a schimba o privire plină de durere şi de singurătate recunoscută. Nu era plăcut să o asculţi; limba ei devenise îngrozitor de ascuţită.

Când cineva pomenea de cocoşat, tot ce spunea era: „Hei! Dac-aş pune mâna pe el, i-aş smulge rânza şi i-aş arunca-o pisicii!”. Dar nu atât cuvintele erau înspăimântătoare, cât vocea cu care erau spuse. Vocea ei îşi pierduse vechea vigoare; nu se mai auzea în ea acel sunet al răzbunării pe care îl avea înainte când vorbea de „reparatorul ăla de războaie cu care am fost măritată”, sau de vreun alt duşman. Vocea ei era spartă, moale şi tristă precum tânguirea răguşită a orgii din biserică.

Timp de trei ani, stătu în fiecare seară pe treptele din faţă, singură şi tăcută, uitându-se în lungul drumului şi

aşteptând. Dar cocoşatul nu se mai întoarse niciodată. Se auziră zvonuri cum că Marvin Macy îl folosea ca să intre pe ferestre şi să fure, şi alte zvonuri cum că Marvin Macy îl vânduse pentru un spectacol de bâlci. Dar ambele poveşti veneau de la Merlie Ryan, şi de la el nu se auzise niciodată ceva adevărat. În cel de-al patrulea an, domnişoara Amelia a adus un dulgher din Cheehaw şi i-a cerut să bată scânduri la toate uşile şi ferestrele, şi acolo, în acele încăperi închise, a rămas de atunci.

Da, oraşul este mohorât. În după-amiezile de august drumul este pustiu, albit de praf, iar cerul de deasupra luceşte precum sticla. Nimic nu se mişcă – nu se aud voci de copii, ci doar zumzăitul ţesătoriei. Piersicii par să devină tot mai strâmbi în fiecare vară, iar frunzele sunt de un verde stins şi de o fragilitate bolnăvicioasă. Casa domnişoarei Amelia este aplecată atât de mult în partea dreaptă, încât acum e doar o chestiune de timp când se va prăbuşi complet, şi oamenii au grijă să nu treacă prea aproape de curte. Nu există băutură bună de cumpărat în oraş; cea mai apropiată distilerie e la opt mile depărtare, şi whisky-ul de acolo face ca celor care-l beau să le crească pe ficat umflături cât arahidele, şi să se

viseze într-o lume interioară plină de pericole. Nu e absolut nimic de făcut în oraş. Doar să te plimbi în jurul iazului morii, să stai şi să dai cu piciorul într-o buturugă putrezită, să te gândeşti ce poţi face cu roata veche de căruţă care zace lângă drum, în apropiere de biserică. Sufletul se veştejeşte de plictiseală. Ai putea la fel de bine să te duci până la drumul către Forks Fall şi să asculţi ocnaşii legaţi unul de altul în lanţuri.

trad. M.A.

Wunderkind

Intră în hol ţinând într-o mână sacoşa de partituri, care se lovea de picioarele încălţate cu ciorapi groşi, şi având celălalt braţ plin cu cărţi de şcoală; stătu o clipă să asculte sunetele care veneau dinspre camera de muzică. Un şir de note slabe la pian şi o vioară care se acorda. Auzi apoi vocea guturală, sacadată, a domnului Bilderbach care întrebă:

— Tu eşti, Bienchen?

Când îşi scoase mănuşile, văzu că degetele îi tresăreau în ritmul fugii pe care o exersase în dimineaţa aceea.

— Da, răspunse ea, io’s!

— Eu sunt, corectă vocea. Aşteaptă-mă o clipă.

Auzi şi glasul domnului Lafkowitz. Cuvintele se depănau într-un murmur catifelat, neinteligibil. „Aproape ca o voce de femeie, în comparaţie cu aceea a domnului Bilderbach”, gândi ea. Nerăbdarea îi distrăgea însă atenţia. Sucea şi răsucea cu neîndemânare cartea de geometrie şi *Călătoria domnului Perrichon*, înainte de a le pune pe masă. Se aşeză pe sofa şi începu să-şi scoată notele din sacoşă. Îşi zări din nou mâinile, tendoanele tremurătoare, care porneau de la încheieturile degetelor, vârful degetului rănit, acoperit cu un plasture îndoit şi murdar. La vederea lui, teama care începuse să o chinuiască în ultimele luni se înteţi.

Îşi spuse, mormăind, câteva fraze de încurajare. O lecţie bună, o lecţie bună, ca de obicei. Buzele i se strânseră când auzi sunetul înfundat al paşilor domnului Bilderbach pe duşumeaua camerei de muzică şi scârţâitul uşii care se deschidea încet.

O clipă avu simţământul ciudat că cea mai mare parte din cei cincisprezece ani ai vieţii ei nu făcuse decât să privească chipul şi umerii ce se iveau din dosul uşii, într-o linişte tulburată doar de sunetul înăbuşit, fără vibraţie, al coardelor de vioară ciupite. Domnul

Bilderbach, profesorul ei, domnul Bilderbach. Ochii ageri, îndărătul ochelarilor cu ramă de baga, păr blond şi rar, faţa îngustă, buze cărnoase, întredeschise. Buza de jos era strălucitoare şi roşie din cauză că şi-o muşca, iar venele bifurcate de la tâmple pulsau destul de vizibil ca să poată fi observate de la distanţă.

— N-ai venit cumva puţin mai devreme? întrebă el, aruncându-şi privirea la ceasul de pe poliţa căminului, care de o lună încoace arăta mereu douăsprezece fără cinci. Josef e înăuntru. Recitim o sonatină compusă de un cunoscut al lui.

— Bine, zise fata încercând să zâmbească. Am să ascult.

Îşi văzu degetele căzând fără putere pe o claviatură înceţoşată. Se simţea obosită, i se părea că, dacă domnul Bilderbach ar privi-o mai mult timp, mâinile ar începe să-i tremure.

El rămăsese nehotărât în mijlocul camerei, muşcându-şi buza umflată şi lucioasă.

— Ţi-e foame, Bienchen? o întrebă. Ai nişte plăcintă cu mere făcută de Anna şi puţin lapte.

— O să aştept până după lecţie, răspunse fata. Mulţumesc.

— După o lecţie foarte frumoasă, nu-i aşa?

Zâmbetul lui părea că se topeşte la colţurile gurii.

Din camera de muzică, în spatele lui, se auzi un zgomot şi domnul Lafkowitz împinse celălalt canat al uşii şi se opri lângă domnul Bilderbach.

— Tu eşti, Frances? întrebă, zâmbind. Ei, cum merge cu studiul?

Fără voia lui, domnul Lafkowitz o făcea să se simtă totdeauna stângace şi peste măsură de înaltă. Când nu cânta la vioară, el era foarte scund şi avea o privire plictisită. Sprâncenele arcuite pe figura lui palidă, de evreu, păreau că pun o întrebare. Pleoapele însă dormitau, languros şi nepăsător. Astăzi părea distrat. Îl urmări cum intră în cameră, fără un scop anume, ţinând încă între degete arcuşul cu vârf de sidef şi trecând încet peste părul alb o bucată cretoasă de sacâz. Astăzi, ochii îi semănau cu nişte tăieturi lucioase şi subţiri, iar batista de pânză care-i atârna la guler îi întuneca cearcănele de sub ei.

— Cred că lucrezi mult acum, spuse zâmbind domnul Lafkowitz, deşi ea nu-i răspunsese încă la întrebarea pusă înainte.

Îl privi pe domnul Bilderbach care se întoarse să plece. Acesta deschise larg uşa, împingând-o cu umerii lui puternici, astfel că soarele după-amiezii pătrunse cu razele sale ca nişte săgeţi gălbui prin fereastra camerei de muzică, până în holul prăfuit. În spatele profesorului se zărea pianul lung şi scund, fereastra şi bustul lui Brahms.

— Nu, spuse ea domnului Lafkowitz, merge îngrozitor de prost.

Răsfoia paginile notelor cu degetele ei subţiri.

— Nu ştiu care este cauza, adăugă, privind spatele musculos şi încovoiat al domnului Bilderbach, care asculta încordat.

Domnul Lafkowitz zâmbi.

— Presupun că există unele momente când cineva...

La pianul de alături răsună un acord aspru.

— Nu crezi că ar fi mai bine să continuăm? întrebă domnul Bilderbach.

— Îndată, zise domnul Lafkowitz, frecând din nou arcuşul cu sacâz, înainte de a porni spre uşă.

Fata îl văzu luându-şi vioara de pe capacul pianului. El îi surprinse privirea şi lăsă vioara în jos.

— Ai văzut fotografia lui Heime?

Degetele ei se încleştară pe colţul ascuţit al sacoşei.

— Ce fotografie?

— A lui Heime din *Curierul muzical*, de acolo de pe masă. Coperta a doua.

Începută să cânte sonatina. Era disonantă, însă destul de simplă. Deşi anostă, avea totuşi un stil bine definit. Luă revista şi o deschise. Heime era acolo, în colţul din stânga, ţinând vioara cu degetele încovoiate deasupra coardelor pentru un pizzicato. Purta pantaloni bufanţi din serj de culoare închisă, strânşi cu grijă sub genunchi, şi un pulover cu gulerul răsfrânt. Fotografia era proastă. Deşi fusese luată din profil, ochii lui Heime erau îndreptaţi către fotograf şi degetul ciupea parcă o coardă greşită. Aveai impresia că-i venea greu să se întoarcă spre aparatul de fotografiat. Arăta mai slab. Nu mai avea burtă, dar nu se schimbase mult în şase luni.

„Heime Israelski, tânărul şi talentatul violonist, surprins în timp ce exersa în camera de muzică a profesorului său din Riverside Drive. Tânărul maestru Israelski, care-şi va sărbători curând cei cincisprezece ani, a fost solicitat să cânte concertul de Beethoven cu…”

În dimineaţa aceea, după ce exersase de la şase la opt, tatăl ei o convinsese să ia gustarea de dimineaţă. Nu putea suferi gustarea de dimineaţă. După ce mânca avea o senzaţie de greaţă. Ar fi preferat să mai aştepte şi, cu cei douăzeci de cenţi pe care-i primea pentru masa de prânz, să-şi cumpere patru batoane de ciocolată şi să ronţăie în timpul orelor de şcoală, scoţând din buzunar bucăţelele ascunse în batistă şi oprindu-se brusc atunci când poleiala începea să foşnească. În dimineaţa aceasta însă, tăticul îi pusese în farfurie un ou prăjit. Ştia precis că dacă oul va plesni şi gălbenuşul cleios se va scurge peste albuş, ea o să înceapă să plângă. Aşa s-a întâmplat. Asta era senzaţia pe care o avea şi acum. Puse cu atenţie revista la loc pe masă şi închise ochii.

Muzica din camera de alături părea să te îndemne stăruitor, insinuant, către ceva ce nu putea fi obţinut. O clipă mai târziu, gândurile ei se îndepărtară de Heime, de concert şi de fotografie şi se întoarseră din nou la lecţie. Se lăsă să alunece pe sofa până când reuşi să se uite direct în camera de muzică. Iată-i pe cei doi cântând, urmărind notele de pe pian şi reproducând pasionat nuanţele indicate.

Nu putea să uite figura domnului Bilderbach când o privise stăruitor, cu o clipă înainte. Mâinile, care îi tresăreau încă, fără voie, în ritmul fugii, se strânseseră peste genunchii osoşi. Tare mai era obosită! Avea senzaţia că se învârteşte şi se afundă, întocmai cum i se întâmpla deseori noaptea, înainte de a adormi, după ce exersase prea mult. Întocmai ca în acele extenuante stări de veghe care o târau, vâjâind, în iureşul lor.

Un *Wunderkind...* un *Wunderkind...* un *Wunderkind.* Silabele se năpusteau, rostogolindu-se cu sonoritatea profundă a limbii germane, îi răsunau puternic în urechi şi scădeau apoi încetul cu încetul până la murmur, împreună cu feţele care se învârteau, se strâmbau, deformându-se până ce deveneau nişte pete tulburi – domnul Bilderbach, doamna Bilderbach, Heime, domnul Lafkowitz. Toţi se învârteau întruna, într-un cerc tot mai apropiat de guturalul *Wunderkind*. În mijlocul cercului, domnul Bilderbach, uriaş, tulbure, cu expresia lui de încurajare, ţinându-i pe toţi în jurul său.

Frazele muzicale ţopăiau nebuneşte în sus şi în jos. Notele pe care le cântase căzeau unele peste altele ca un pumn de bile scăpate pe o scară. Bach, Debussy,

Prokofiev, Brahms imprimau un ritm fantastic pulsaţiilor îndepărtate ale trupului obosit şi horei ameţitoare.

Câteodată, când nu studia mai mult de trei ore şi nu se ducea la liceu, visurile nu erau atât de încâlcite şi, în mintea ei, muzica se desfăşura senin; scurte amintiri precise, iuţi, o străfulgerau, limpezi, ca tabloul cu fetiţa, *Vârsta inocenţei*, pe care i-l oferise Heime după terminarea concertului lor.

Un *Wunderkind...* un *Wunderkind.* Aşa o numise domnul Bilderbach, la doisprezece ani, atunci când venise pentru prima dată la el. Elevii mai vechi repetau mereu acest cuvânt.

El nu i se adresase însă astfel niciodată.

— Bienchen (numele ei era un nume american obişnuit pe care el nu-l folosea însă decât în cazul când făcea greşeli mari). Bienchen, îi spunea, groaznic trebuie să fie să ai capul împuiat cu atâtea gânduri. Sărmană Bienchen...

Tatăl domnului Bilderbach, un olandez, fusese violonist. Mama lui era din Praga. El se născuse în Cehoslovacia şi îşi petrecuse tinereţea în Germania. De câte ori nu-şi dorise ea să nu fi fost născută şi crescută tocmai în Cincinnati. Cum se spune *brânză* în nemţeşte?

Domnule Bilderbach, care este expresia pentru *nu te înţeleg* în limba olandeză?

Prima zi de lecţie... *Rapsodia ungară nr. 2*, cântată în întregime pe dinafară. Camera aproape cenuşie în amurg... Figura lui în timp ce se apleca peste pian...

— Acum o să luăm totul de la început, spusese el în acea primă zi. A face muzică nu înseamnă doar îndemânare. Faptul că degetele unei copile de doisprezece ani lovesc atâtea clape într-o secundă nu înseamnă nimic.

Îşi dusese mâna cioturoasă la pieptul larg şi la frunte.

— Aici şi aici. Eşti destul de mare ca să înţelegi asta.

Îşi aprinse o ţigară şi suflă uşor primul fum peste capul ei.

— Şi studiu, studiu, studiu. Vom începe cu aceste *Invenţii* de Bach şi cu aceste mici piese de Schumann.

Îşi mişcă din nou mâinile. De data asta, ca să arunce firul lămpii în spatele ei şi să-i indice notele.

— Am să-ţi arăt cum doresc să fie executată asta. Ascultă cu atenţie...

Cântase la pian aproape trei ore şi era foarte obosită. Vocea lui adâncă răsuna în aşa fel, încât parcă rătăcise mult timp înlăuntrul ei. Dorea să întindă mâna şi să-i

atingă degetele elastice care scoteau în relief frazele muzicale. Dorea să-i simtă inelul lucitor ca o panglică de aur şi dosul mâinii foarte păroase.

Avea ore marţea după şcoală şi sâmbăta după-amiaza. După lecţia de sâmbătă rămânea deseori la cină şi apoi dormea la ei, luând tramvaiul spre casă abia a doua zi dimineaţa. Doamna Bilderbach ţinea la ea, în felul ei liniştit, fără să i-o arate. Se deosebea mult de soţul ei. Era tăcută, şi grasă, şi înceată. Când nu se afla în bucătărie, unde gătea felurile acelea gustoase care le plăceau amândurora, îşi petrecea pare-se tot timpul în patul lor de la etaj, citind reviste, sau chiar numai uitându-se în gol, cu un surâs abia schiţat. Când se căsătoriseră în Germania, ea era cântăreaţă de lieduri. Acum nu mai cânta, din cauza gâtului, pretindea ea. Dacă el o chema în casă de la bucătărie ca să asculte vreun elev, ea zâmbea totdeauna şi spunea: *gut*[3]*, foarte gut.*

Când Frances împlini treisprezece ani, îşi dădu seama într-o bună zi că soţii Bilderbach nu aveau copii. I se păru ciudat. Odată, când se afla cu doamna Bilderbach în bucătăria din spate, el veni valvârtej din camera de

[3] Bine (în germ., în orig.) (n. tr.).

muzică, clocotind de mânie din pricina unui elev care îl supărase. Nevasta lui continuă să mestece în supa groasă până când mâna lui se opri, bâjbâind, pe umărul ei. Atunci ea se întoarse, la fel de calmă, iar el o strânse în braţe şi îşi îngropă faţa crispată în carnea albă şi pufoasă a gâtului ei. Rămaseră astfel nemişcaţi. Când îşi retrase brusc faţa, supărarea aproape că îi trecuse, pe chip i se aşternu o linişte blândă, inexpresivă şi se înapoie în camera de muzică.

După ce începuse lecţiile cu domnul Bilderbach şi nu mai avea vreme să se vadă cu nici unul din colegii de la şcoala medie, Heime rămăsese singurul prieten de vârsta ei. Era elevul domnului Lafkowitz. Îl lua cu el la domnul Bilderbach în serile când era şi ea acolo. Îi ascultau amândoi pe profesorii lor cântând şi adeseori cântau şi ei, împreună, muzică de cameră: sonatele lui Mozart sau Bloch.

Un *Wunderkind...* un *Wunderkind.*

Heime era un *Wunderkind.* Prin urmare şi el, şi ea.

Heime cânta la vioară de la patru ani. El nu fusese obligat să se ducă la şcoală; fratele domnului Lafkowitz, care era infirm, îi predase după-amiezile geometria, istoria Europei şi verbele în limba franceză. Când

împlinise treisprezece ani avea o tehnică la fel de bună ca oricare alt violonist din Cincinnati; aşa spuneau toţi. Dar era mai uşor să cânţi la vioară decât la pian. Ştia ea că aşa trebuie să fie.

Trupul lui Heime mirosea parcă mereu a pantaloni de catifea, a mâncarea din ziua aceea şi a sacâz. Mâinile erau mai tot timpul murdare la încheieturile degetelor şi manşetele i se zăreau ieşind slinoase din mânecile tricoului. Când cânta, ea îi urmărea totdeauna mâinile – subţiri doar la încheieturi, cu perniţe tari de carne, revărsându-se peste unghiile tăiate scurt, cu o cută foarte vizibilă la încheietura mâinii, ca la prunci.

Fie că visa, fie că era trează, concertul nu şi-l putea aminti decât confuz. Abia după luni de zile îşi dăduse seama că pentru ea nu a fost un succes.

Într-adevăr, ziarele îl lăudaseră pe Heime mai mult decât pe ea. El era însă mult mai scund decât ea. Când stăteau amândoi pe scenă, Heime îi ajungea doar până la umeri. Şi pentru public faptul acesta avea importanţă, ştia ea. Pe deasupra, era şi problema sonatei pe care o cântaseră împreună. Sonata de Bloch.

— Nu, nu! Cred că nu e potrivită, spusese domnul Bilderbach atunci când Bloch fusese propus pentru a

încheia programul. Ar fi mai nimerită pentru asta piesa aceea a lui John Powell, *Sonata Virginianesque.*

Atunci nu-l înţelesese; ţinea la sonata lui Bloch la fel de mult ca domnul Lafkowitz şi Heime.

Domnul Bilderbach a cedat. Mai târziu, după ce revistele afirmaseră că îi lipsea temperamentul pentru genul acesta de muzică, după ce interpretarea ei fusese socotită slabă şi lipsită de sentiment, se simţise nedreptăţită.

— Marfă ieftină, spusese domnul Bilderbach, mototolind ziarele sub nasul ei. Nu-i pentru tine, Bienchen. Lasă toate astea pentru „Heimi”, şi „ici”, şi „schi”.

Un *Wunderkind.* Asta era ea, indiferent ce spuneau ziarele. Aşa cum o numise el!

Cum se făcea că Heime reuşise mult mai bine decât ea la concert? Întrebarea i se răsucea uneori în creier ca un cuţit, când se afla la şcoală şi avea aerul că urmăreşte pe careva în timp ce rezolva la tablă o problemă de geometrie. Întrebarea o chinuia şi atunci când stătea culcată în pat şi, câteodată, chiar când părea că exersează, concentrată. Nu putea fi vorba de faptul că Bloch şi ea nu erau evrei. Nu numai asta! Nu

era nici faptul că Heime nu fusese obligat să se ducă la şcoală şi începuse să studieze atât de devreme. Era...?

Cândva îşi închipuise că ştie.

— Cântă *Fantezia* şi *Fuga*, îi ceruse domnul Bilderbach acum un an, într-o seară, după ce terminase de descifrat, împreună cu domnul Lafkowitz, o piesă muzicală.

Avea impresia că îl execută bine pe Bach. Urmărea cu coada ochiului expresia calmă, mulţumită de pe faţa domnului Bilderbach şi mâinile care i se ridicau treptat de pe braţele fotoliului, pentru a cădea apoi destinse şi satisfăcute, după ce fuseseră depăşite cu succes punctele culminante ale frazei muzicale. Când terminase de cântat, se ridicase de la pian înghiţind în sec pentru a se elibera de emoţia produsă de muzică, emoţie care îi crispa gâtul şi pieptul. Dar...

— Frances..., spusese brusc domnul Lafkowitz, cu gura sa subţire şi arcuită, privind-o cu ochii întredeschişi, printre pleoapele delicate. Ştii câţi copii a avut Bach?

Fata se întorsese nedumerită spre el.

— Mulţi. Douăzeci şi ceva.

— Ei bine, atunci...

Pe faţa sa palidă se întipărise un surâs.

— În cazul acesta nu se poate să fi fost atât de rece.

Domnul Bilderbach era nemulţumit. Îl auzise pronunţând şi cuvântul *kind* printre sunetele guturale ale frazei nemţeşti. Domnul Lafkowitz ridicase sprâncenele. Ea prinsese cu destulă uşurinţă înţelesul celor spuse, dar nu se simţea vinovată pentru că îşi păstrase figura copilăroasă, fără expresie, care îi plăcea domnului Bilderbach.

Asta nu avea însă nici o legătură cu faptul că era copil. Sau cel puţin legătura nu era prea importantă, căci ea va creşte. Domnul Bilderbach înţelegea lucrul acesta şi nici chiar domnul Lafkowitz nu era convins de ceea ce spusese. Figura domnului Bilderbach se contura în visurile ei, în centrul cercului care se învârtea. O încuraja în tăcere cu buzele, cu zvâcnirile venelor de la tâmple.

Uneori însă, înainte de a adormi, amintirile erau foarte limpezi; vedea de pildă scena în care îşi înghesuise în pantof, ca s-o ascundă, o gaură din călcâiul ciorapului.

— Bienchen, Bienchen!

Şi, aducând coşuleţul de lucru al doamnei Bilderbach, îi arătase cum să ţească ciorapul în loc să-l strângă ghemotoc.

Dar atunci când a absolvit cursul inferior!

— Cu ce ai să te îmbraci? a întrebat-o doamna Bilderbach la gustarea de duminică dimineaţa, după ce ea le povestise cum făcuseră repetiţii de intrare în amfiteatru.

— Cu rochia de seară pe care a purtat-o verişoara mea anul trecut.

— Ah, Bienchen! zise el, luând în palmele-i greoaie cana cu cafea caldă şi ridicând spre ea ochii surâzători, înconjuraţi de creţuri. Pun rămăşag că ştiu de ce are nevoie Bienchen!

Deveni stăruitor. Nu o crezu când îi spunea sincer că nu-i pasă de ce are nevoie.

— Uite, Anna, cam aşa, spuse el, şi aşezând şerveţelul pe masă, se duse în cealaltă parte a camerei, legănându-şi şoldurile caraghios şi rotindu-şi ochii înapoia ochelarilor cu ramă de os.

Sâmbăta următoare după-amiază, după ce terminară lecţia, o luă cu el la magazinele universale din cartierul comercial al oraşului. Degetele lui groase netezeau tulurile vaporoase şi taftalele foşnitoare pe care le desfăşurau vânzătoarele de pe valuri. Apropia materialele colorate de faţa ei, aplecându-şi capul într-o

parte, şi alese în cele din urmă rozul. Îşi aminti apoi şi de pantofi. Îi plăcură cel mai mult nişte pantofi de lac alb pentru copii, care semănau cu aceia pe care îi purtau cucoanele în vârstă; crucea roşie care era gravată înlăuntrul lor le dădea aspectul unor obiecte de caritate. Dar lucrul acesta nu avea nici o importanţă. Când doamna Bilderbach începu să croiască rochia şi să o prindă în ace cu gămălie, el îşi întrerupea lecţiile ca să asiste la probă şi să sugereze nişte pliseuri în jurul şoldurilor şi la gât, sau o garnitură de rozetă pe umăr. În perioada aceea mersese bine şi cu muzica. Nu aveau nici o influenţă asupra ei toaletele, serbările de sfârşit de an şi alte lucruri asemănătoare.

Nimic nu era mai important pentru ea decât să interpreteze muzica aşa cum trebuia interpretată, exprimând ceea ce ascundea în adâncul ei; nimic nu era mai important decât să exerseze, să exerseze, să cânte astfel ca de pe figura domnului Bilderbach să se şteargă ceva din expresia aceea de stimulare. Să insufle muzicii ei acel ceva pe care i-l insuflau Myra Hess, Yehudi Menuhin şi chiar Heime!

Ce se întâmplase cu ea acum patru luni? Sunetele care ieşeau din mâinile ei erau lipsite de viaţă,

superficiale. Adolescenţa, gândea ea. Unii copii cântau promiţător... lucrau şi lucrau până când, întocmai ca ea, se porneau pe plâns pentru cel mai mic fleac şi istoviţi în încercarea lor de a învinge... în dorinţa fierbinte pe care o simţeau... se întâmpla ceva ciudat... Dar nu cu ea! Ea era ca Heime. Trebuia să fie aşa. Ea...

Cândva fusese, cu siguranţă, un *Wunderkind.* Asemenea însuşiri nu se puteau pierde. Un *Wunderkind...* Un *Wunderkind...* Pe ea o numise astfel, rostogolind cuvintele cu pronunţarea aceea germană, profundă, sigură – care în visurile ei răsuna chiar mai profund, mai sigur ca niciodată. Figura lui se contura odată cu frazele muzicale pătimaşe, învălmăşite în rotirea din ce în ce mai accelerată. Un *Wunderkind...* Un *Wunderkind.*

În după-amiaza asta domnul Bilderbach nu-l conduse pe domnul Lafkowitz până la uşa din faţă, aşa cum făcea de obicei. Rămase la pian apăsând uşor o singură clapă. Ascultându-l, Frances îl urmări pe violonist cum îşi înfăşură fularul în jurul gâtului palid.

— E o fotografie bună a lui Heime, zise ea, luându-şi notele. Acum vreo două luni am primit de la el o scrisoare în care îmi povestea cum l-a auzit pe Schnabel

şi pe Huberman, cum arată Carnegie Hali şi ce bunătăţi a mâncat la ceainăria rusească.

Pentru a mai amâna cu o clipă intrarea în camera de muzică, aşteptă până când domnul Lafkowitz fu gata de plecare şi stătu în spatele lui în timp ce deschidea uşa. În cameră pătrunse frigul tăios de afară. Se făcuse târziu şi în aer se revărsa lumina gălbuie a amurgului de iarnă. Când uşa se închise, rotindu-se în balamale, casa păru mai întunecată şi mai tăcută decât o ştiuse vreodată.

Îndată ce intră în camera de muzică, domnul Bilderbach se sculă de la pian şi o urmări în tăcere cum se aşază în faţa claviaturii.

— Ei, Bienchen, spuse el, astăzi după-amiază o să luăm totul de la capăt. Ia-o de la început... Uită ultimele luni.

Domnul Bilderbach dădea impresia că încearcă să joace un rol într-un film. Corpul lui robust se legăna înainte şi înapoi, îşi freca mâinile şi zâmbea chiar, satisfăcut, teatral. Apoi renunţă brusc la pozele astea. Umerii puternici se gârboviră şi începu să răsfoiască teancul de note pe care ea îl adusese.

— Bach?... Nu, nu încă, murmură el. Beethoven? Da, Sonata cu variaţiuni op. 26.

Clapele pianului o înconjurau – ţepene, albe, moarte.

— Stai o clipă, zise domnul Bilderbach.

Stătea în curbura pianului, sprijinit în coate şi o privea.

— Astăzi aştept ceva de la tine. Vezi, sonata asta este prima sonată de Beethoven pe care ai studiat-o. Fiecare notă este verificată din punct de vedere tehnic. Nu ai de luptat cu altceva decât cu interpretarea. Acum, doar interpretarea contează. Numai la asta să te gândeşti.

Răsfoi paginile caietului până când găsi bucata. Apoi îşi trase scaunul de profesor în mijlocul camerei, îl întoarse şi se aşeză călare pe el.

Fata ştia că, pentru un motiv oarecare, această poziţie a lui avea de obicei o influenţă bună asupra interpretării ei. Astăzi însă simţea că îl va urmări întruna cu coada ochiului şi că va fi stânjenită. Spatele lui ţeapăn se înclinase, iar picioarele păreau încordate. Caietul de note greu din faţa lui se balansa periculos pe speteaza scaunului.

— Să începem acum, spuse el, săgetând-o sever cu privirea.

Mâinile fetei atinseră clapele şi se lăsară apoi în jos. Primele sunete erau prea tari, iar frazele următoare, seci.

Mâna lui se ridică de pe partitură, oprind-o.

— Stai! Gândeşte-te o clipă ce cânţi. Ce tempo este indicat la început?

— *An... andante.*

— Bine. Nu-l tărăgăna atunci, nu-l transforma într-un *adagio.* Şi cântă mai apăsat. Nu aşa de superficial, de fragmentat. Un *andante* graţios, foarte nuanţat...

Ea încercă din nou. Mâinile îi erau parcă străine de muzica dinlăuntrul ei.

— Ascultă, o întrerupse domnul Bilderbach. Care dintre aceste variaţii predomină în sonată?

— Marşul funebru.

— Atunci, pregăteşte-l! Asta-i un *andante* şi nu o piesă de salon, aşa cum ai cântat-o acum. Începe melodios, *piano*, şi amplifică apoi chiar înainte de arpegiu. O frază caldă, dramatică. Şi uite aici... unde este notat *dolce*, scoate în relief contramelodia. Ştii doar toate astea. Le-am stabilit o dată. Acum cânt-o. Caută să o simţi aşa cum a scris-o Beethoven. Să simţi constrângerea aceea tragică.

Frances nu se putu împiedica să-i privească mâinile. Păreau că se sprijină deocamdată pe note, dar erau gata să se ridice, oprind-o cu fulgerarea strălucitoare a inelului, imediat ce va începe să cânte.

— Domnule Bilderbach, poate că dacă eu... dacă dumneavoastră mă veţi lăsa să cânt în întregime prima variaţiune fără să mă opriţi, poate aş cânta-o mai bine.

— N-am să te întrerup, spuse el.

Faţa ei palidă se aplecă prea mult deasupra clapelor. Cântă prima variaţiune în întregime şi, răspunzând gestului său aprobator, o începu pe a doua. Nu făcea greşeli care să o stânjenească, însă frazele muzicale ieşeau din degetele ei înainte de a le fi dat interpretarea pe care o simţea.

Când termină de cântat, el ridică privirea de pe note şi începu să vorbească cu sinceritate, dar monoton şi plictisit.

— Acompaniamentele acelea armonice de la mâna dreaptă abia s-au auzit. Şi, apropo, se presupune că această parte câştigă în intensitate şi dezvoltă elementele constitutive ale primei părţi, în care fuseseră abia schiţate. Continuă totuşi cu următoarea.

Ea dorea să cânte la început cu o durere stăpânită, pentru ca să ajungă apoi la o durere profundă, amplă. Asta îi spunea mintea. Mâinile însă parcă se muiau pe clape ca nişte macaroane şi nu putea să interpreteze melodia aşa cum ar fi trebuit.

Când ultimul sunet încetă să vibreze, domnul Bilderbach închise caietul şi se ridică tacticos de pe scaun, îşi mişca falca de jos la dreapta şi la stânga şi ea îi putu zări, printre buzele întredeschise, gâtlejul sănătos până la beregată şi dinţii puternici, îngălbeniţi de tutun. Îl puse delicat pe Beethoven peste celelalte note ale ei şi îşi sprijini încă o dată coatele pe capacul negru şi lustruit al pianului.

— Nu, zise el simplu, privind-o.

Gura ei începu să tremure.

— Nu pot cânta altfel. Eu...

Buzele lui se crispară brusc într-un surâs.

— Ascultă, Bienchen, reluă el cu altă voce, forţată. Tu mai cânţi *Fierarul armonios*, nu-i aşa? Ţi-am spus să nu-l scoţi din repertoriul tău.

— Da, zise ea, îl exersez din când în când.

Domnul Bilderbach i se adresă atunci cu glasul cu care vorbea copiilor:

— Asta a fost una dintre primele bucăţi pe care le-am cântat împreună, adu-ţi aminte. Cât de energic o cântai tu, ca o adevărată fată de fierar. Vezi, Bienchen, te cunosc aşa de bine de parcă ai fi propria mea fiică. Ştiu ce ai... te-am auzit cântând frumos atâtea bucăţi. Obişnuiai să...

Se opri încurcat şi trase în piept din capătul cărnos al ţigării.

Fumul ieşi leneş printre buzele sale trandafirii şi pluti ca o ceaţă cenuşie în jurul părului ei lung şi lins şi al frunţii de copil.

— Cânt-o vesel şi simplu, spuse aprinzând lampa din spatele ei şi plecând de la pian.

Rămase o clipă în cercul luminos pe care îl răspândea lampa. Apoi, brusc, se aşeză pe vine.

— Cu vigoare, adăugă.

Ea nu se putu opri să-l privească. Stătea pe un călcâi, cu celălalt picior întins în faţă ca să-şi ţină echilibrul, cu muşchii coapselor încordaţi sub stofa pantalonilor, cu spatele drept şi coatele proptite ţeapăn pe genunchi.

— Acum, simplu, repetă el cu un gest al mâinii cărnoase. Gândeşte-te la fierarul care lucrează toată

ziua afară, în bătaia soarelui. Lucrează în voie, nestingherit.

Nu reuşea să-şi îndrepte privirea spre pian. Firele de păr de pe mâinile lui întinse străluceau în lumină şi lentilele ochelarilor scânteiau.

— Hai, toată bucata, o îndemnă el.

Fata îşi simţea oasele golite de măduvă şi parcă tot sângele i se scursese din trup. Inima, care i se zbătuse toată după-amiaza în piept, înţepeni brusc. O vedea cenuşie, fără vlagă, cu marginile încreţite ca o stridie.

I se părea că figura lui pulsează în faţa ei şi că se apropie cu fiecare zvâcnire a venelor de la tâmple. Privi în jos spre pian ca la un refugiu. Buzele îi tremurau ca gelatina şi un val de lacrimi tăcute îi înceţoşă imaginea clapelor albe, care deveniseră o linie apoasă.

— Nu pot, şopti ea. Nu ştiu de ce, însă nu pot... Nu mai pot.

Corpul lui încordat se destinse şi, sprijinindu-se într-o mână, se ridică. Frances smulse notele de pe pian şi trecu grăbită pe lângă el.

Haina. Mănuşile şi galoşii. Cărţile de şcoală. Sacoşa pe care i-o dăruise el de ziua de naştere. Tot ce-i

aparţinea din odaia aceea tăcută. Repede... Înainte ca el să poată scoate vreo vorbă.

În timp ce străbătea vestibulul nu putu să nu-i vadă mâinile... Îndepărtate de corpul care se sprijinea, relaxat, placid, de uşa odăii de lucru.

Uşa de la intrare se închise cu putere. Târându-şi cărţile şi sacoşa, se împiedică pe treptele de piatră, porni într-o direcţie greşită şi o zbughi pe strada care se umpluse de larmă, de biciclete, de joaca altor copii.

CEI DOISPREZECE OCNAŞI

Drumul către Forks Fall se află la trei mile de oraş şi acolo muncesc ocnaşii legaţi în lanţuri. Drumul este de macadam, şi administraţia ţinutului a hotărât să pună petice în locurile unde drumul s-a stricat şi să-l lărgească într-o anumită porţiune periculoasă. Grupul e format din doisprezece ocnaşi, toţi purtând uniforme cu dungi albe şi negre, şi legaţi în acelaşi lanţ la glezne. Există un paznic, cu o puşcă, şi de atâta uitat ţintă ochii lui au ajuns două crăpături roşii. Grupul munceşte toată ziua; oamenii ajung aici curând după ce se luminează, înghesuiţi în duba închisorii, şi sunt duşi înapoi în

amurgul cenuşiu de august. Sunetul cazmalelor care lovesc în pământul lutos se aude toată ziua, soarele arzător se simte fără încetare, la fel mirosul de sudoare. Şi în fiecare zi e muzică. O voce tristă începe o frază, pe jumătate cântată şi care sună ca o întrebare. Şi după o clipă o altă voce i se alătură, şi curând tot grupul cântă. Vocile sunt mohorâte în strălucirea aurie, muzica amestecată într-un mod complicat, sumbră dar în acelaşi timp plină de bucurie. Muzica aceasta creşte, până ce în final pare că sunetele nu vin de la cei doisprezece bărbaţi legaţi în lanţuri, ci din adâncul pământului sau din cerul nesfârşit. Muzica e cea care face ca inima să tresalte şi cel ce o ascultă să îngheţe de extaz şi de spaimă. Apoi, încet, muzica se stinge, până când în cele din urmă rămâne o singură voce, singuratică, apoi o răsuflare adâncă, răguşită, soarele, zgomotul cazmalelor în tăcere.

Şi ce fel de oameni sunt aceştia care pot face o asemenea muzică? Doar doisprezece bărbaţi legaţi în acelaşi lanţ, şapte dintre ei negri şi cinci băieţi albi din acest ţinut. Doar doisprezece bărbaţi legaţi în acelaşi lanţ, care sunt împreună.

trad. M.V.

Jocheul

Jocheul se apropie de uşa restaurantului, iar după o clipă se dădu într-o parte şi rămase nemişcat, cu spatele lipit de perete. Încăperea era aglomerată, căci aceasta era a treia zi a sezonului şi toate hotelurile din oraş erau pline. În restaurant, buchetele de trandafiri de august îşi scuturau petalele pe feţele albe de masă, iar din barul alăturat venea un zumzet cald de vorbărie beată. Jocheul aştepta cu spatele lipit de perete şi cerceta încăperea cu ochii mijiţi, cu pielea din jurul lor încreţită. Îşi plimbă privirea prin încăpere până când în cele din urmă ochii lui ajunseră la o masă din colţul aflat în diagonală, la care stăteau trei bărbaţi. Pe când privea, jocheul îşi ridică bărbia şi-şi dădu capul pe spate într-o parte, corpul lui mărunt deveni rigid, iar mâinile i se crispară în aşa fel încât degetele se îndoiră înspre palmă ca nişte gheare cenuşii. Încordat, lipit de peretele restaurantului, privea şi aştepta.

În acea seară purta un costum din mătase chinezească verde, făcut pe măsura lui şi de dimensiunile hainelor pentru copii. Cămaşa era galbenă, cravata în dungi, în culori pastel. Nu avea pălărie, iar

părul îi era periat în faţă, cu un breton ţeapăn şi umezit pe frunte. Era tras la faţă, cu un chip fără vârstă şi cenuşiu. La tâmple avea adâncituri albăstrui, iar gura îi era încleştată într-un zâmbet aspru. După un timp, îşi dădu seama că fusese văzut de unul dintre cei trei bărbaţi pe care îi privea. Dar jocheul nu dădu din cap în semn de salut; îşi ridică doar bărbia şi mai sus şi-şi agăţă policarul mâinii crispate de buzunarul hainei.

Cei trei indivizi de la masa din colţ erau un antrenor, un bookmaker şi un bărbat bogat. Antrenorul era Sylvester – un individ mare, şleampăt, cu un nas stacojiu şi ochi albaştri leneşi. Bookmakerul se numea Simmons. Bărbatul cel bogat era proprietarul unui cal numit Seltzer, pe care jocheul îl călărise în acea după-amiază. Cei trei beau whisky cu sifon, iar un chelner cu haină albă tocmai le adusese felul principal al cinei.

Sylvester fu cel care-l văzu primul pe jocheu. Îşi întoarse repede privirea, îşi puse jos paharul cu whisky şi-şi frecă nervos cu degetul mare vârful nasului stacojiu.

— E Bitsy Barlow, spuse el. Stă acolo, în partea cealaltă a încăperii. Se uită la noi.

— Oh, jocheul, spuse bărbatul cel bogat.

Stătea cu faţa la perete şi întoarse pe jumătate capul ca să se uite în spatele lui.

— Invită-l aici.

— Dumnezeule, nu, făcu Sylvester.

— E nebun, spuse Simmons.

Vocea bookmakerului era monotonă şi fără inflexiuni. Avea faţa unui jucător înnăscut, controlată cu grijă, pe care se citea expresia unei permanente înfruntări între teamă şi lăcomie.

— Ei, n-aş zice că e chiar aşa, spuse Sylvester. Îl ştiu de mult timp. A fost în regulă până acum vreo şase luni. Dar dacă o să continue aşa, nu cred să mai reziste un an. Pur şi simplu nu cred.

— A fost chestia aia din Miami, spuse Simmons.

— Ce? întrebă bărbatul cel bogat.

Sylvester aruncă o privire în cealaltă parte a încăperii, la jocheu, şi-şi umezi colţul gurii cu limba lui roşie, cărnoasă.

— Un accident. Un puşti a fost lovit pe pistă. Şi-a rupt un picior şi un şold. Era un prieten mai special al lui Bitsy. Un puşti irlandez. De altfel, nici nu era un călăreţ prea prost.

— Păcat, zise bărbatul cel bogat.

— Mda. Erau prieteni mai speciali, spuse Sylvester. Întotdeauna îl găseai în camera de hotel a lui Bitsy. Jucau remi sau stăteau întinşi pe podea şi citeau împreună pagina de sport.

— Ei, lucrurile astea se întâmplă, spuse bărbatul cel bogat.

Simmons tăie din biftec. Îşi îndreptă furculiţa cu dinţii în jos şi adună cu grijă ciupercile într-o grămăjoară, cu lama cuţitului.

— E nebun, repetă el. Mă face să mă înfior.

Toate mesele din restaurant erau ocupate. La masa lungă din mijloc era o petrecere, şi moliile verzi-alburii de august îşi croiseră drum înăuntru din noapte şi fremătau în jurul flăcărilor limpezi ale lumânărilor. Două fete îmbrăcate în pantaloni largi şi jachete de flanel străbătură la braţ încăperea şi intrară în bar. De afară, din strada principală, veneau ecourile veseliei de vacanţă.

— Se zice că în august Saratoga e cel mai bogat oraş pe cap de locuitor din lume.

Sylvester se întoarse către bărbatul cel bogat.

— Ce crezi?

— Nu ştiu, spuse bărbatul cel bogat. Aşa o fi.

Simmons îşi şterse delicat gura unsuroasă cu vârful arătătorului.

— Dar Hollywoodul? Şi Wall Street...

— Stai, spuse Sylvester. S-a hotărât să vină aici.

Jocheul plecase de lângă perete şi se apropia de masa din colţ. Mergea ţanţoş şi afectat, legănându-şi picioarele într-un semicerc la fiecare pas, cu călcâiele muşcând adânc din covorul de catifea roşie de pe podea. În drumul lui se atinse de cotul unei femei grase, în satin alb, aflată la masa cea lungă; făcu un pas înapoi şi se înclină cu o curtoazie afectată, cu ochii aproape închişi. După ce străbătu încăperea, îşi trase un scaun şi se aşeză într-un colţ al mesei, între Sylvester şi bărbatul cel bogat, fără să dea din cap în chip de salut sau să lase să se vadă vreo schimbare pe chipul lui înţepenit şi cenuşiu.

— Ai luat masa? întrebă Sylvester.

— Unii aşa ar zice.

Vocea jocheului era stridentă, amară, limpede.

Sylvester îşi puse cu grijă furculiţa şi cuţitul pe farfurie. Bărbatul cel bogat îşi schimbă poziţia, întorcându-se într-o parte pe scaun şi încrucişându-şi picioarele. Era îmbrăcat în pantaloni de călărie dintr-o stofă în dungi diagonale, ghete nelustruite şi o jachetă

maron jerpelită – acesta era costumul pe care-l purta zi şi de noapte în sezonul de alergare, deşi niciodată nu fusese văzut pe un cal. Simmons continuă să mănânce.

— Vrei un strop de apă minerală? întrebă Sylvester. Sau altceva?

Jocheul nu răspunse. Îşi scoase din buzunar un portţigaret de aur şi îl deschise cu un pocnet surd. Înăuntru erau câteva ţigări şi un briceag micuţ de aur. Cu briceagul tăie o ţigară în două. După ce o aprinse, ridică o mână către un chelner care trecea pe lângă masă.

— Un whisky Kentucky, te rog.

— Ascultă, Puştiule, spuse Sylvester.

— Nu mă lua pe mine cu Puştiule.

— Fii rezonabil. Ştii că trebuie să te porţi rezonabil.

Jocheul îşi ridică colţul stâng al gurii cu un sarcasm rece. Ochii lui coborâră spre mâncarea întinsă pe masă, dar imediat ridică din nou privirea. În faţa bărbatului celui bogat se afla nişte peşte în sos de smântână şi garnisit cu pătrunjel. Sylvester comandase ouă Benedict. Mai erau sparanghel, porumb proaspăt cu unt şi o farfurie cu măsline negre lucioase. În colţul mesei, lângă jocheu, se afla o farfurie cu cartofi prăjiţi. El nu se mai

uită la mâncare, ci îşi pironi ochii mijiţi asupra vasului din mijlocul mesei, cu trandafiri înfloriţi, de culoarea levănţicii.

— Bănuiesc că nu vă amintiţi de o anumită persoană cu numele de McGuire, spuse el.

— Ascultă, zise Sylvester.

Chelnerul aduse whisky-ul, şi jocheul aşteptă o clipă, mângâind paharul cu mâinile lui mici, puternice şi pline de bătături. La încheietură avea o brăţară de aur cu zale, care zornăia când se lovea de marginea mesei. După ce învârti paharul între palme, jocheul bău brusc tot whisky-ul, din doar două înghiţituri. Puse repede paharul jos.

— Nu, nu cred că memoria voastră este atât de lungă şi de cuprinzătoare, spuse el.

— Zău aşa, Bitsy, spuse Sylvester. De ce te porţi aşa? Ai primit azi vreo veste de la puşti?

— Am primit o scrisoare, spuse jocheul. Acelei anumite persoane despre care vorbeam i s-a scos ghipsul miercuri. Un picior e cu cinci centimetri mai scurt decât celălalt. Asta-i tot.

Sylvester cloncăni din limbă şi clătină din cap.

— Îmi dau seama cum te simţi.

— Chiar îţi dai?

Jocheul se uita la farfuriile de pe masă. Privirea lui trecu de la peşte la porumb şi în cele din urmă se fixă asupra farfuriei cu cartofi prăjiţi. Faţa i se crispă şi îşi ridică din nou ochii. Un trandafir se scutură şi el luă una dintre petale, o strivi între degetul mare şi arătător şi o băgă în gură.

— Ei, lucrurile astea se întâmplă, spuse bărbatul cel bogat.

Antrenorul şi bookmakerul terminaseră de mâncat, dar pe platourile din faţa farfuriilor lor mai rămăsese mâncare. Bărbatul cel bogat îşi vârî degetele murdare de unt în paharul cu apă şi apoi şi le şterse cu şervetul.

— Ei, spuse jocheul. Nu vrea nimeni să-i dau ceva de pe masă? Sau poate vreţi să mai comandaţi ceva. Înc-o halcă de friptură, domnilor, sau...

— Te rog, spuse Sylvester, fii rezonabil. De ce nu te duci sus?

— Da, de ce nu mă duc? spuse jocheul.

Vocea lui afectată se făcuse şi mai subţire şi se simţea în ea scâncetul ascuţit al isteriei.

— De ce nu mă duc sus în afurisita mea de cameră să mă învârt prin ea şi să scriu nişte scrisori şi să mă culc ca un băieţel cuminte? De ce nu...

Îşi împinse scaunul în spate şi se ridică.

— Oh, la naiba, spuse el. La naiba cu voi. Vreau să beau.

— Tot ce pot să-ţi spun e că asta e treaba ta, spuse Sylvester. Ştii ce păţeşti când bei. Ştii destul de bine.

Jocheul traversă restaurantul şi intră în bar. Ceru un Manhattan, şi Sylvester îl privi stând în picioare, cu călcâiele lipite unul de altul, cu trupul drept şi ţeapăn ca al unui soldat de plumb, ţinându-şi degetul mic depărtat de paharul cu cocktail şi sorbind încet băutura.

— E nebun, spuse Simmons. Cum am zis.

Sylvester se întoarse către bărbatul cel bogat.

— Dacă mănâncă un cotlet de miel, după o oră ai să-i vezi forma în stomacul lui. Nu poate să mai dea nimic afară din el. Are cincizeci şi şase de kile. A luat un kil jumate de când am plecat din Miami.

— Un jocheu n-ar trebui să bea, spuse bărbatul cel bogat.

— Mâncarea nu-i mai face nici o plăcere, ca pe vremuri, şi n-o mai poate da afară. Dacă mănâncă un cotlet de miel o să-l vezi cum îi ajunge în stomac şi nu mai coboară.

Jocheul îşi termină Manhattanul. Înghiţi, strivi cireaşa de la fundul paharului cu degetul mare, apoi împinse paharul deoparte. Cele două fete în jachetă stăteau în picioare în stânga lui, cu feţele întoarse una spre cealaltă, iar la celălalt capăt al barului doi turfişti începuseră să se certe care era cel mai înalt munte din lume. Toată lumea era cu cineva; nu mai era nimeni în acea seară care să bea singur. Jocheul plăti cu o bancnotă nou-nouţă de cincizeci de dolari şi nu numără restul.

Se întoarse în restaurant şi la masa la care stăteau cei trei bărbaţi, dar nu se aşeză.

— Nu, nu cred că mintea voastră e atât de cuprinzătoare, spuse el.

Era aşa de scund, încât marginea mesei îi ajungea aproape la curea, şi nu trebui să se aplece ca să-i apuce colţul cu mâinile lui puternice.

— Nu, sunteţi prea ocupaţi să vă înfulecaţi cinele în restaurante. Sunteţi prea...

— Zău aşa, îl rugă Sylvester. Trebuie să fii rezonabil.

— Rezonabil! Rezonabil!

Faţa cenuşie a jocheului tremură, apoi se crispă într-un rânjet îngheţat. Scutură masa şi farfuriile zăngăniră,

şi pentru o clipă păru că avea de gând să o răstoarne. Dar brusc se opri. Mâna lui se întinse către cea mai apropiată farfurie şi, cu un gest cumpănit, băgă în gură câţiva cartofi prăjiţi. Mestecă încet, cu buza de sus ridicată, apoi se întoarse şi scuipă pasta din gură pe covorul roşu şi pufos care acoperea podeaua.

— Libertini, spuse el, şi vocea lui era subţire şi spartă.

Rostogoli cuvântul în gură, ca şi cum ar fi avut o savoare şi o consistenţă care îl încântau.

— Libertinilor, spuse el din nou, apoi se întoarse şi ieşi din restaurant cu pasul lui ţanţoş şi rigid.

Sylvester ridică dintr-unul din umerii săi masivi, căzuţi. Bărbatul cel bogat şterse nişte apă care se vărsase pe faţa de masă şi rămaseră tăcuţi până ce chelnerul veni să strângă farfuriile.

trad. M.A.

Madame Zilensky şi regele Finlandei

Meritul de a o fi adus pe *Madame* Zilensky la facultate îi revenea domnului Brook, directorul secţiei muzicale a Colegiului Ryder. Colegiul putea să se considere norocos. Atât în calitate de compozitoare, cât şi de pedagogă, ea avea o reputaţie strălucită. Domnul Brook îşi asumă

obligaţia de a găsi o locuinţă pentru *Madame* Zilensky, o casă confortabilă, cu grădină, care să fie apropiată şi de Colegiu, şi de blocul în care locuia el.

În Westbridge, nimeni nu o cunoscuse pe *Madame* Zilensky înainte de sosirea ei. Domnul Brook îi văzuse fotografiile în revistele muzicale şi îi scrisese o dată în legătură cu autenticitatea unui manuscris al lui Buxtehude. De asemenea, când se luă hotărârea ca ea să vină la facultate, schimbară între ei câteva telegrame şi scrisori de afaceri. Avea un scris drept şi citeţ şi singurul lucru deosebit în scrisorile ei erau aluziile întâmplătoare pe care le făcea la unele subiecte şi persoane cu totul necunoscute domnului Brook, ca „pisica galbenă din Lisabona”, sau „bietul Heinrich”. Domnul Brook atribuia aceste scăpări preocupării ei de a părăsi Europa împreună cu familia.

Domnul Brook era o persoană oarecum romanţioasă; ani întregi de menuete de Mozart, de explicare a septimelor micşorate şi a acordurilor minore îi dăduseră o susţinută tenacitate profesională. Căuta să fie cât mai multă vreme singur. Nu putea suferi discursurile savante şi comisiile. Cu mulţi ani în urmă, când cei din secţia muzicală hotărâseră să meargă cu toţii să-şi petreacă

vara la Salzburg, domnul Brook se retrase din combinaţie în ultimul moment şi făcu o călătorie de unul singur în Peru. Avea şi unele excentricităţi, aşa că era îngăduitor cu ciudăţeniile altora; aproape că savura ridicolul. Deseori, aflându-se în faţa unei situaţii grave şi neobişnuite, simţea o uşoară tresărire interioară care îi încorda faţa blândă, prelungă, şi îi ascuţea privirea ochilor cenuşii.

Cu o săptămână înainte de începerea semestrului de toamnă, domnul Brook o întâmpină pe *Madame* Zilensky în gara din Westbridge. O recunoscu imediat. Era o femeie înaltă, dreaptă, cu faţa palidă şi răvăşită. Avea cearcăne mari în jurul ochilor, iar părul negru, lăţos, îl purta dat pe spate. Mâinile lungi şi delicate erau foarte bine îngrijite. Persoana ei avea, în întregime, ceva nobil, de intelectual, fapt care îl făcu pe domnul Brook să şovăie o clipă şi să se joace nervos cu butonii de la manşetă. În ciuda felului cum era îmbrăcată – fustă neagră, lungă, şi jachetă demodată de piele, uzată – îţi lăsa o impresie de vagă eleganţă. Trei copii, băieţi între zece şi şase ani, toţi blonzi, cu ochi frumoşi, inexpresivi, veniseră împreună cu *Madame* Zilensky. Cu ei era şi o

femeie bătrână care se dovedi, mai târziu, a fi servitoarea finlandeză.

Acesta era grupul pe care îl întâmpină la gară. Singurul bagaj pe care îl aveau erau două cutii imense, pline cu manuscrise. Restul lucrurilor fuseseră uitate în gara Springfield, când schimbaseră trenul. Asta se putea întâmpla oricui.

Când domnul Brook îi sui, în sfârşit, pe toţi într-un taxi, crezu că tot greul a trecut, însă *Madame* Zilensky se repezi deodată să iasă afară, trecând peste genunchii lui.

— Oh, Doamne, zise ea. Mi-am pierdut... cum îi ziceţi? Tic-tic-tic...

— Ceasul? întrebă domnul Brook.

— Ah nu, răspunse ea precipitat. Ştii, tic-tic-tic-tic-ul meu, şi îşi mişca degetul arătător într-o parte şi în alta ca limba unui pendul.

— Tic-tic, zise domnul Brook, ducându-şi mâinile la frunte şi închizând ochii. Poate vreţi să spuneţi metronomul?

— Da! Da! Cred că trebuie să-l fi pierdut acolo unde am schimbat trenul.

Domnul Brook căută s-o liniştească. Spuse politicos, cu un aer mirat, că o să-i găsească un altul a doua zi. Dar în primul moment fu obligat să recunoască în sinea lui că e ceva ciudat în această spaimă pentru un metronom, în vreme ce tot restul bagajului era considerat pierdut.

Familia Zilensky se instală în casa de alături şi, aparent, totul era în ordine. Băieţii erau copii liniştiţi. Se numeau Sigmund, Boris şi Sammy. Erau totdeauna împreună şi mergeau unul după altul, în şir indian, avându-l de obicei pe Sigmund în frunte. Între ei vorbeau un fel de esperanto de uz familial, compus din rusă, franceză, finlandeză, germană şi engleză, care suna îngrozitor; dacă se aflau şi alţi oameni de faţă, erau neobişnuit de tăcuţi. Pe domnul Brook nu-l stânjenea ceea ce făceau sau spuneau cei din familia Zilensky. Astea erau fleacuri. De pildă, atunci când copiii Zilensky se aflau într-o casă, ceva din comportarea lor îl irita şi până la urmă îşi dădu seama că ceea ce îl tulbura era faptul că băieţii Zilensky nu călcau niciodată pe un preş; îl ocoleau, păşind unul după altul pe pardoseala neacoperită; iar dacă în odaie erau covoare, rămâneau în prag şi nu intrau. Şi încă ceva: trecuseră săptămâni

întregi şi *Madame* Zilensky părea că nu-şi dă nici o osteneală să se aranjeze sau să-şi mobileze casa cu alte lucruri decât cu o masă şi câteva paturi. Uşa din faţă rămânea deschisă zi şi noapte şi în curând casa începu să aibă o înfăţişare ciudată, pustie, ca locurile părăsite de mulţi ani.

Direcţia Colegiului avea toate motivele să fie mulţumită de *Madame* Zilensky. Îşi ţinea cursurile cu o stăruinţă pasionată. Era capabilă de o profundă indignare dacă o Mary Owens sau o Bernadine Smith nu-şi perfecţionau trilurile din Scarlatti. Îşi procură patru piane pentru clasa ei şi puse câte patru elevi, uimiţi, să cânte împreună fugile lui Bach. Gălăgia care se auzea din clasă era îngrozitoare, dar pe *Madame* Zilensky, pare-se, n-o irita deloc şi, dacă simpla voinţă şi efortul sunt în stare să ducă la bun sfârşit o idee muzicală, atunci Colegiul Ryder nimerise cum nu se poate mai bine. Noaptea, *Madame* Zilensky lucra la cea de-a douăsprezecea simfonie a sa. S-ar fi putut crede că nu doarme niciodată; indiferent la ce oră din noapte se întâmpla ca domnul Brook să se uite pe fereastră, lumina din camera ei de studiu era aprinsă. Nu, nu, motivul care îl făcuse pe domnul Brook să fie atât de bănuitor în ceea

ce o privea pe *Madame* Zilensky nu era un motiv profesional.

Către sfârşitul lui octombrie, îşi dădu seama, pentru prima dată în chip neîndoios, că ceva nu e în ordine. Luase prânzul cu *Madame* Zilensky şi îl distrase faptul că ea îi povestise cu lux de amănunte despre un safari african la care luase parte în 1928. Către seară, ea intră în biroul lui şi rămase gânditoare în prag.

Domnul Brook ridică privirea spre ea şi întrebă:

— Pot să vă fiu de folos cu ceva?

— Nu, mulţumesc, răspunse *Madame* Zilensky.

Avea o voce gravă, frumoasă, profundă.

— Sunt doar nedumerită. Vă amintiţi de metronom. Oare să-l fi lăsat la franţuzescul acela?

— La cine? întreba domnul Brook.

— La franţuzescul acela cu care am fost măritată, răspunse ea.

— Francezul, zise blând domnul Brook.

Încercă să şi-l închipuie pe soţul lui *Madame* Zilensky, dar mintea lui refuza să-l imagineze. Murmură mai mult pentru sine: tatăl copiilor.

— Ba nu, zise *Madame* Zilensky cu hotărâre. Tatăl lui Sammy.

Domnul Brook avu brusc o presimţire. O intuiţie care pornea din adâncul său îl opri să mai spună ceva. Totuşi, simţul ordinii, conştiinţa, îi cereau să întrebe:

— Şi tatăl celorlalţi doi?

Madame Zilensky îşi duse mâna la ceafă şi-şi ciufuli părul tăiat scurt. Faţa îi era visătoare şi câteva clipe nu răspunse. Apoi spuse liniştit:

— Boris este al unui polonez care cânta la piculină.

— Şi Sigmund? întrebă el.

Domnul Brook îşi privi biroul ordonat, teancul de caiete cu exerciţii corectate, cele trei creioane ascuţite şi elefantul de fildeş pe care-l folosea ca presse-papier. Văzu limpede, când ridică ochii către Zilensky, că femeia căzuse pe gânduri. Se uita în toate ungherele camerei, încruntându-se şi mişcându-şi falca într-o parte şi într-alta. În sfârşit spuse:

— Despre tatăl lui Sigmund vorbeam?

— Ei, nu, zise domnul Brook. Nu e deloc necesar să continuăm.

Madame Zilensky răspunse cu o voce demnă şi categorică:

— Era un compatriot.

De fapt puţin îi păsa domnului Brook ce fel de oameni fuseseră. Nu avea prejudecăţi; dacă ar fi fost după el, puteai să te căsătoreşti de şaptesprezece ori şi să ai copii chinezi.

Îl sâcâia însă ceva în convorbirea aceasta cu *Madame* Zilensky. Şi, dintr-odată, înţelese despre ce era vorba. Copiii nu semănau deloc cu *Madame* Zilensky, dar semănau perfect unul cu celălalt şi, pentru că fiecare avea alt tată, domnul Brook găsi asemănarea surprinzătoare. Dar *Madame* Zilensky închisese acest subiect. Apucă în fugă jacheta de piele şi se întoarse să plece.

— Cu siguranţă că acolo l-am uitat, zise ea mişcând din cap. *Chez* franţuzescul acela.

În catedra de muzică, activitatea se desfăşura liniştit. Domnul Brook nu avea de rezolvat încurcături grave, ca aceea de anul trecut când profesoara de harfă fugise până la urmă cu un mecanic de la garajul auto. Singura lui grijă era *Madame* Zilensky. Nu reuşise să-şi dea seama ce mergea prost sau de ce avea faţă de ea sentimente atât de confuze. În primul rând, era o turistă pasionată şi îşi presăra conversaţia, fără rost, cu referiri la cele mai năstruşnice localităţi. Era capabilă să nu

scoată o vorbă zile întregi, furişându-se pe coridor cu mâinile în buzunarele jachetei de piele, cufundată în gânduri. Apoi, deodată, îl apuca pe domnul Brook de nasturele de la haină şi se pornea să turuie un monolog lung şi vioi, cu ochii strălucitori şi semeţi, cu glasul plin de elan. Putea vorbi despre orice sau despre nimic. Totuşi, fiecare episod povestit de ea, fără excepţie, avea ceva ciudat, era alăturea cu drumul. Dacă spunea, de pildă, că îl va duce pe Sammy la frizer, relatarea aceasta îţi lăsa o impresie atât de exotică, de parcă ar fi vorbit despre o după-amiază petrecută la Bagdad. Domnul Brook nu era în stare să o priceapă.

Realitatea i se dezvălui brusc şi limpezi totul, sau cel puţin lămuri situaţia. Domnul Brook venise devreme acasă şi aprinsese focul în sobiţa din salon. În seara aceea se simţea bine, împăcat cu sine, şi stătea în ciorapi în faţa focului, cu un volum de William Blake alături, pe măsuţă, şi un pahar cu rachiu de caise, pe jumătate plin. Pe la ora zece moţăia, întins comod în faţa focului. Prin minte îi umblau frazele muzicale nebuloase ale lui Mahler şi frânturi de gânduri.

În această plăcută amorţire îi veniră deodată în minte două cuvinte: „Regele Finlandei”. Cuvintele i se părură

familiare, dar în primul moment nu îşi amintea unde le auzise. Apoi, îşi dădu brusc seama. În după-amiaza aceea, când trecuse prin incinta Colegiului, *Madame* Zilensky îl oprise şi începuse o pălăvrăgeală absurdă, pe care el o ascultase numai cu o ureche. Se gândea la teancul de caiete cu exerciţii de canon de la cursul lui de contrapunct. Cuvintele pe care i le spusese şi inflexiunile vocii ei îi reveneau acum în minte cu o precizie insidioasă. *Madame* Zilensky începuse cu următoarea observaţie:

— Într-o zi, când mă aflam în faţa unei *pâtisserie*, sosi într-o sanie regele Finlandei.

Domnul Brook îşi îndreptă spatele şi puse jos paharul cu rachiu. Femeia asta era mincinoasă patologic. Aproape fiecare cuvânt pe care îl scotea, în afara orelor de clasă, era un neadevăr. Dacă lucra toata noaptea, te oprea a doua zi să-ţi spună că şi-a petrecut seara la cinematograf. Dacă îşi lua masa de prânz la Taverna Veche, îţi spunea apoi cu convingere că dejunase acasă, cu copiii. Femeia asta era pur şi simplu o mitomană şi astfel se explica totul.

Domnul Brook îşi trosni degetele şi se ridică de pe scaun. Prima sa reacţie fu exasperarea. Nu cumva

Madame Zilensky avea sinistra idee să se aşeze zi de zi la biroul lui şi să-l bombardeze cu minciunile ei sfruntate? Pe domnul Brook asta îl scotea din sărite. Umblă de colo-colo prin odaie şi se duse apoi în chicinetă să-şi facă un sandviş cu sardele.

O oră mai târziu, stând în faţa focului, iritarea se transformă într-un fel de nedumerire care-l făcu să cadă pe gânduri. Îşi spuse că ceea ce trebuia să facă era să se gândească, în mod obiectiv, la această situaţie şi s-o privească pe *Madame* Zilensky cu ochiul cu care un medic îşi priveşte pacientul bolnav. Minciunile ei erau nevinovate. Ea nu se prefăcea cu intenţia de a înşela şi nu utiliza neadevărurile pe care le spunea pentru a scoate din ele vreun profit oarecare. Îndărătul lor nu se ascundea nici un motiv; asta te scotea din fire.

Domnul Brook bău tot rachiul care mai rămăsese. Şi, încetul cu încetul, către miezul nopţii, îi apăru în minte o nouă explicaţie. Cauza minciunilor spuse de *Madame* Zilensky era dureroasă şi simplă. Ea muncise toată viaţa: la pian, ca profesoară şi compunând cele douăsprezece uriaşe şi încântătoare simfonii. A trudit zi şi noapte, a luptat, a pus suflet în munca ei, aşa încât nu-i mai rămăsese mare lucru pentru altceva. Om fiind, suferea

însă din cauza acestei privaţiuni şi făcea tot ce putea ca să o compenseze. Când îşi petrecea seara aplecată deasupra uneia dintre mesele din bibliotecă şi declara apoi că-şi ocupase timpul jucând cărţi, îşi închipuia poate că reuşise să facă deodată ambele lucruri. Prin minciuni, ea trăia viaţa unei alte persoane. Minciunile îi dublau puţinul timp liber rămas după muncă şi îi întregeau zdrenţuita rămăşiţă a vieţii personale.

Domnul Brook privi focul şi văzu în minte chipul lui *Madame* Zilensky: trăsături grave, ochi întunecaţi, obosiţi şi gură fină. Îl cuprinse o mare căldură faţă de ea şi un sentiment de milă, de ocrotire şi de grozavă înţelegere. O senzaţie de tulburare, plină de farmec, puse câtva timp stăpânire pe el.

Apoi, se spălă pe dinţi şi îşi puse pijamaua. Trebuia să fie practic. Ce lămurea cu asta? Francezul, polonezul cu piculina, Bagdadul? Şi copiii, Sigmund, Boris, Sammy? Cine erau toţi aceştia? Să fi fost într-adevăr copiii ei sau îi adunase pur şi simplu de pe undeva? Domnul Brook îşi şterse ochelarii şi îi puse pe noptieră. Trebuia să aibă imediat o discuţie cu ea; altfel s-ar crea în catedra lor o situaţie cât se poate de critică. Era două noaptea. Se uită pe fereastră şi văzu că la *Madame* Zilensky mai

ardea încă lumina. Domnul Brook se sui în pat şi în întunericul camerei îşi compuse nişte înfăţişări teribile, încercând să plănuiască ce-i va spune a doua zi.

Către ora opt, domnul Brook se afla la el în birou. Stătea la pândă în dosul mesei, gata să o oprească pe *Madame* Zilensky când va trece prin coridor. Nu avu mult timp de aşteptat şi, de îndată ce îi auzi paşii, o strigă.

Madame Zilensky se opri în prag. Părea tulburată şi istovită.

— Bună dimineaţa! M-am odihnit atât de bine astă-noapte, zise ea.

— Vă rog să luaţi loc, îi spuse domnul Brook. Aş dori să stau puţin de vorbă cu dumneavoastră.

Madame Zilensky îşi puse mapa alături şi se lăsă să cadă obosită în fotoliul din faţa lui.

— Da?

— Când treceam ieri prin clădirea Colegiului, mi-aţi spus ceva, rosti el încet. Şi dacă nu mă înşel era vorba despre o patiserie şi despre regele Finlandei. Nu-i aşa?

Madame Zilensky întoarse capul şi se uită cercetător într-un colţ al pervazului.

— Ceva despre o patiserie, repetă el.

Faţa ei obosită se lumină.

— Desigur, spuse repede. V-am povestit scena în care eu stăteam în faţa acelei prăvălii şi regele Finlandei...

— *Madame* Zilensky! strigă domnul Brook. Nu există regele Finlandei!

Madame Zilensky păru complet zdrobită. După o clipă începu din nou:

— Mă aflam în faţa patiseriei lui Bjarne şi când întorc privirea de la prăjituri, îl văd deodată pe regele Finlandei...

— *Madame* Zilensky, v-am spus doar, nu există regele Finlandei.

— La Helsingfors, începu ea cu disperare, şi el o lasă să vorbească până ajunse să-l pomenească din nou pe rege, dar nici un cuvânt mai mult.

— Finlanda este o ţară democratică, zise el. Nu este posibil să-l fi văzut pe regele Finlandei. Aşa că ceea ce aţi spus este un neadevăr. Pur şi simplu un neadevăr!

Domnul Brook nu a mai putut să uite tot restul vieţii lui expresia pe care o avusese *Madame* Zilensky în clipa aceea. Ochii ei exprimau mirare, nelinişte şi groaza de a se simţi încolţită. Avea privirea cuiva care-şi vede sfărâmat, distrus întreg universul lăuntric.

— Îmi pare rău, zise domnul Brook, cu sinceră simpatie.

Madame Zilensky îşi reveni însă. Ridicând capul, spuse cu răceală.

— Eu sunt finlandeză.

— Nu mă îndoiesc de asta, răspunse domnul Brook.

Gândindu-se însă mai bine, se îndoi puţin.

— M-am născut în Finlanda şi sunt cetăţeancă finlandeză.

— E foarte posibil să fie aşa, zise el, cu vocea mai ridicată.

— În timpul războiului, continuă ea pătimaş, am condus o motocicletă şi am fost curier.

— Nu vorbim acum de patriotismul dumitale.

— Tocmai acum când sunt pe punctul de a scoate primele lucrări.

— *Madame* Zilensky, exclamă domnul Brook.

Mâinile lui se încleştară de marginea biroului.

— Asta este o digresiune deplasată. Fapt este că aţi afirmat şi aţi susţinut că aţi văzut... că aţi văzut...

Dar nu fu în stare să termine. Expresia figurii ei îl opri. Era de o paloare mortală şi în jurul gurii i se formaseră umbre. Ţinea ochii larg deschişi ca un om condamnat,

dar mândru. Şi domnul Brook se simţi brusc aidoma unui ucigaş. Un val de sentimente – înţelegere, remuşcare şi iubire nesăbuită – îl făcu să-şi acopere faţa cu mâinile. Nu fu în stare să vorbească până când nu se potoli vălmăşagul din sufletul său şi atunci zise foarte încet:

— Da, desigur. Regele Finlandei. Şi era drăguţ?

Peste o oră, domnul Brook privea pe fereastra biroului său. Copacii de pe liniştita stradă Westbridge erau aproape desfrunziţi şi clădirile cenuşii ale Colegiului aveau o înfăţişare calmă, tristă. În timp ce privea cu indiferenţă acest tablou familiar, îl zări pe bătrânul Airedale, câinele lui Drakes, care trecea legănându-se, pe stradă. Văzuse de sute de ori scena asta. De ce îl impresiona acum într-un chip atât de ciudat?

Îşi dădu seama cu un fel de mirare detaşată că bătrânul câine fugea înapoi pe stradă. Domnul Brook îl urmări până când dispăru şi îşi reluă apoi corectarea exerciţiilor de canon de la cursul de contrapunct.

trad. M.V.

Vilegiaturistul

În dimineaţa aceasta se trezi din somn cu imaginea Romei în minte: fântâni arteziene, străzi înguste, arcuite,

cetatea aurie presărată cu flori şi pietre şlefuite de timp. Într-o asemenea stare, de semiconştienţă, se vedea câteodată la Paris, în vilegiatură, sau în Germania, printre ruinele din timpul războiului, în Elveţia la schi sau într-un hotel înconjurat de zăpadă. Alteori se închipuia pe un câmp înţelenit din Georgia sau în zori de zi, la vânătoare. În dimineaţa aceasta, în visurile fără vârstă, vedea Roma.

John Ferris se trezi din somn într-o cameră dintr-un hotel newyorkez. Avea senzaţia că i se va întâmpla ceva neplăcut, dar nu ştia ce anume. Această impresie, pe care ocupaţiile matinale o estompară, stăruia în el chiar după ce se îmbrăcă şi coborî în hol. Era o zi de toamnă senină şi soarele palid se strecura printre zgârie-norii pastelaţi. Ferris intră în *drugstore*-ul alăturat şi se aşeză în boxa din fund, la fereastra care dădea spre trotuar. Comandă o gustare obişnuită în America: ouă jumări şi cârnaţi.

Ferris venise de la Paris pentru înmormântarea tatălui său, care avusese loc săptămâna trecută, în oraşul lui natal din Georgia.

Moartea îl surprinse şi îl făcu să-şi dea seama că tinereţea s-a dus. Părul i se rărea şi venele proeminente

pulsau la tâmplele acum pleşuve. Trupul, cu excepţia unui început de burtă, îi fusese cruţat încă. Ferris îl iubise pe tatăl lui şi legătura dintre ei fusese cândva deosebit de strânsă, însă anii destrămaseră oarecum acest devotament filial; moartea, deşi de mult timp aşteptată, îl deprimase în chip nebănuit. Rămăsese acasă cât putuse de mult, cu mama şi cu fraţii lui. Avionul de Paris urma să plece a doua zi de dimineaţă.

Ferris îşi scoase agenda cu adrese ca să caute un număr. Întorcea paginile din ce în ce mai atent. Nume şi adrese din New York, din diferite capitale europene, altele mai şterse din statul său de baştină, din Sud. Denumiri tipărite şi decolorate, altele şterse, lăţite. Betty Wills: o iubită întâmplătoare, măritată acum. Charlie Williams: rănit în pădurea Hurtgen; de atunci nu mai ştia nimic de el. Bunul şi dragul Williams – oare mai trăia sau a murit? Don Walker de la televiziune s-a îmbogăţit. Henry Green: accidentat la schi, după război, se spune că acum este în sanatoriu. Cozie Hall: auzise că a murit. Nesăbuita, vesela Cozie! Părea ciudat că şi ea, copila nebunatică, putea să moară. Când închise agenda, Ferris avu o senzaţie de nesiguranţă, de nimicnicie, aproape de frică.

În clipa aceea tresări brusc. Uitându-se afară pe fereastră, o văzu deodată pe stradă pe fosta lui soţie, mergând agale. Elizabeth trecu foarte aproape de el. Nu fu în stare să înţeleagă tresărirea sălbatică a inimii, nici senzaţia de tulburare şi de farmec ce stăruia încă după ce ea trecuse.

Ferris achită repede consumaţia şi se repezi afară, în stradă. Elizabeth se oprise la colţ, aşteptând să traverseze Fifth Avenue. Se îndreptă grăbit spre ea cu intenţia de a-i vorbi, însă semafoarele îşi schimbară culoarea şi Elizabeth traversă strada înainte ca el s-o ajungă. Ferris se luă după ea. Când ajunse pe trotuarul celălalt, ar fi putut s-o prindă din urmă cu uşurinţă, însă îşi dădu seama că întârzia în mod inexplicabil. Frumosul ei păr castaniu era coafat cu simplitate şi, în timp ce se uita la ea, Ferris îşi aminti de observaţia pe care o făcuse odinioară tatăl lui, că Elizabeth avea o „ţinută frumoasă”. Ea coti după primul colţ şi Ferris o urmări, deşi acum nu mai avea intenţia s-o ajungă. Se întrebă ce putea să însemne tulburarea provocată de vederea lui Elizabeth, mâinile care i se umezeau, bătăile puternice ale inimii.

Trecuseră opt ani de când Ferris o văzuse ultima oară pe fosta lui soţie. Ştia că se recăsătorise de mult şi că avea copii. În ultimii ani se gândise rareori la ea. La început însă, după divorţ, pierderea ei a fost cât pe ce să-l distrugă. După ce timpul îl liniştise, se îndrăgostise din nou şi apoi iarăşi. Acum Jeannine era iubita lui. Fără îndoială, iubirea pentru fosta soţie trecuse de mult. Atunci, de ce zguduirea asta a trupului, zbuciumul sufletului? Inima lui împovărată nu se potrivea deloc cu ziua de toamnă limpede, însorită. Ferris se întoarse brusc şi o porni cu paşi mari, aproape alergând, înapoi la hotel.

Deşi nu era nici ora unsprezece, Ferris îşi turnă de băut. Se trânti într-un fotoliu, ca un om istovit, umplându-şi paharul cu coniac şi apă. Avea o zi întreagă în faţa lui, căci pleca mâine-dimineaţă cu avionul la Paris. Recapitula ce avea de făcut: să-şi ducă bagajele la Air France, să ia masa cu şeful său, să cumpere pantofi şi un pardesiu. Şi altceva?... Mai era ceva? Ferris bău paharul până la fund şi deschise cartea de telefon.

Hotărârea de a-şi suna fosta soţie a fost impulsivă. Numărul era trecut pe numele soţului ei, Ray Bailey, şi fără să mai stea mult pe gânduri îl formă. El şi Elizabeth

îşi trimiseseră felicitări de Crăciun şi, când primise vestea că s-a căsătorit, Ferris îi dăruise o trusă de sculptură. Nu avea nici un motiv să *nu* o sune. Dar, în timp ce aştepta, ascultând soneria de la celălalt capăt al firului, îl chinuia teama.

Răspunse Elizabeth; vocea ei cunoscută îi mai tulbură o dată mintea. Fu nevoit să-şi repete numele de două ori, dar când înţelese cine o caută, glasul ei păru bucuros. O lămuri că se află în oraş doar pentru ziua aceea. Ea îi spuse că aveau bilete la teatru, dar îi propuse să vină la cină mai devreme. Ferris îi răspunse că ar fi încântat.

În timp ce trecea de la o treabă la alta, îl obseda din când în când impresia că a uitat un lucru important. Spre seară, făcu baie şi se schimbă, gândindu-se deseori la Jeannine; mâine-noapte va fi la ea. „Jeannine, îi va spune el, când eram la New York s-a întâmplat să mă întâlnesc cu fosta mea soţie. Am cinat cu ea. Şi cu soţul ei, bineînţeles. Mi s-a părut ciudat să o întâlnesc după atâţia ani.”

Elizabeth locuia în East Fifties. În timp ce străbătea cu taxiul cartierul select al oraşului, întrezări la intersecţii asfinţitul întârziat al soarelui, dar până să ajungă la

destinaţie, se şi lăsase întunericul de toamnă. Apartamentul se afla la etajul şapte într-un bloc cu vestibul spaţios şi cu portar.

— Poftiţi, domnule Ferris.

Aşteptându-se să fie întâmpinat de Elizabeth sau chiar de soţul ei, pe care nu şi-l putea imagina, Ferris fu surprins când văzu copilul pistruiat, cu părul roşu. Ştia că aveau copii, dar refuzase, în sinea lui, să-i admită. Surpriza îl făcu să se retragă un pas, stângaci.

— Acesta este apartamentul nostru, spuse copilul cu politeţe. Nu sunteţi domnul Ferris? Eu sunt Billy. Poftiţi înăuntru.

Trecând din hol în salon, o nouă surpriză îl aştepta: soţul. În sinea lui, John nu-l acceptase nici pe el. Bailey era un om masiv, cu părul roşu şi cu gesturi măsurate. Se ridică şi îi întinse mâna în semn de bun venit.

— Eu sunt Bill Bailey. Îmi pare bine că te cunosc. Elizabeth vine numaidecât. E aproape gata îmbrăcată.

Ultimul cuvânt stârni un val de emoţii, de amintiri din trecut. Frumoasa Elizabeth, goală şi rumenă în faţa băii. Pe jumătate îmbrăcată, la oglinda de toaletă, pieptănându-şi frumosul păr castaniu. Plăcuta ei carnaţie

catifelată era fără îndoială atrăgătoare în momentele de intimitate.

Ferris se smulse din valul acesta de amintiri nepoftite şi se strădui să întâlnească privirea lui Bill Bailey.

— Billy, vrei te rog să aduci tava aceea cu băuturi de pe masa din bucătărie?

Copilul ascultă imediat şi, după plecarea lui, Ferris spuse pe un ton amabil:

— Aveţi un băiat minunat!

— Aşa credem şi noi.

Tăcere deplină până când copilul reveni cu tava pe care se aflau pahare şi un shaker de cocktail cu Martini. În timp ce se preparau băuturile, se învioră şi conversaţia: vorbiră despre Rusia, despre New York în anotimpul ploios şi despre apartamentele din Manhattan şi Paris.

— Mâine, toată ziua, domnul Ferris va zbura peste ocean, spuse Bailey băieţaşului care se cocoţase, tăcut şi cuviincios, pe braţul fotoliului. Pun rămăşag că ţi-ar plăcea să călătoreşti clandestin în geamantanul lui.

Billy îşi dădu la o parte bretonul moale.

— Vreau să zbor cu un avion şi să fiu reporter ca domnul Ferris.

Apoi adăugă deodată, cu însufleţire:

— Asta-i ceea ce aş vrea să mă fac când am să fiu mare.

Bailey zise:

— Credeam că vrei să te faci medic.

— Sigur că da, spuse Billy. Aş vrea să le fac pe amândouă. Şi aş mai vrea să fiu şi savant atomist.

Elizabeth intră, purtând în braţe o fetiţă.

— Oh, John, zise ea.

Aşeză fetiţa pe genunchii tatălui.

— Îmi pare grozav de bine că te văd. Sunt teribil de mulţumită că ai putut veni.

Fetiţa stătea serioasă pe genunchii lui Bailey. Purta o rochie de mătase roz-pal, cu platca împodobită cu trandafiri. O panglică de mătase de aceeaşi culoare îi strângea la spate buclele bălaie, mătăsoase. Pielea îi era bronzată şi ochii căprui, veseli, păreau stropiţi cu aur. Când se întinse şi puse degetele pe ochelarii cu ramă de baga ai tatălui, el îi scoase şi o lăsă o clipă să privească prin ei.

— Ei, cum e, Candy?

Elizabeth era foarte frumoasă, poate mai frumoasă decât îşi dăduse el vreodată seama. Părul ei curat,

neted, strălucea. Faţa era mai caldă, luminoasă şi senină. În ambianţa familiei avea o frumuseţe de madonă.

— Nu te-ai schimbat aproape deloc, zise Elizabeth, dar a trecut mult timp.

— Opt ani.

Mâna lui atinse aproape involuntar părul care i se rărea, în timp ce continuau să-şi spună amabilităţi.

Ferris se simţi deodată un spectator, un intrus printre aceşti Bailey. De ce venise? Pentru el era o suferinţă. Viaţa pe care o ducea i se părea atât de singuratică printre sfărâmăturile anilor, o coloană fragilă pe care nu se mai putea sprijini nimic. Simţea că nu mai poate îndura atmosfera aceasta de familie.

Se uită la ceas.

— Plecaţi la teatru?

— E tare urât din partea noastră, zise Elizabeth, dar am promis de mai bine de o lună. Cu siguranţă însă, John, că ai să revii pe acasă într-una din zilele astea. Sper că nu ai să devii un expatriat, nu-i aşa?

— Expatriat, repetă Ferris, nu prea îmi place cuvântul.

— Ce cuvânt ţi s-ar potrivi mai bine? întrebă Elizabeth.

El se gândi o clipă.

— Mai curând vilegiaturist.

Ferris se uită din nou la ceas şi Elizabeth se scuză încă o dată.

— Măcar să fi ştiut din timp...

— Rămân doar astăzi în oraş. Am venit pe neaşteptate. Ştii, Papa a murit săptămâna trecută.

— Papa Ferris a murit?

— Da, la Johns-Hopkins. A zăcut acolo aproape un an. L-am înmormântat acasă, în Georgia.

— Oh, ce rău îmi pare, John! Papa Ferris a fost totdeauna o slăbiciune a mea.

Băiatul ieşi din spatele fotoliului în aşa fel încât s-o poată privi pe mama sa în faţă. Întrebă:

— Cine a murit?

Ferris nu mai fu atent la ce i se răspunse; se gândea la moartea tatălui său. Văzu din nou corpul întins în coşciug, pe căptuşeala de mătase. Carnea cadavrului era ciudat de roşie şi mâinile binecunoscute zăceau grele, împreunate peste stratul de trandafiri îndoliaţi. Amintirea se şterse şi Ferris se trezi la auzul vocii calme a lui Elizabeth.

— Tatăl lui Ferris, Billy, un om într-adevăr minunat. Tu nu l-ai cunoscut.

— Dar de ce îi spui Papa Ferris?

Bailey şi Elizabeth schimbară între ei o privire stânjenită. Bailey fu acela care răspunse la întrebarea copilului.

— Cu mult timp înainte, mama ta şi domnul Ferris au fost căsătoriţi. Înainte de a te naşte tu, cu mult înainte.

— Domnul Ferris?

Băieţaşul îl privi lung pe Ferris, surprins şi neîncrezător. Când ochii lui Ferris îi întâlniră privirea, exprimau şi ei neîncredere.

Să fi fost adevărat că în nopţile de dragoste el îi spunea acestei străine, Elizabeth, „răţuşca mea scumpă”, să fi fost adevărat că au trăit împreună, că au împărtăşit poate o mie de zile şi de nopţi şi că – în cele din urmă – pe amândoi i-au chinuit brusca singurătate şi destrămarea iubirii conjugale, bucată cu bucată (gelozie, băutură şi certuri pentru bani)?

Bailey spuse copiilor:

— Mi se pare că e ora cinei pentru cineva. Haideţi.

— Dar, tăticule. Mama şi domnul Ferris... eu...

Privirea intrigată, nedumerită a lui Billy, în care licărea duşmănia, îi reaminti lui Ferris de privirea altui copil. Era micuţul fiu al Jeanninei, un băiat de şapte ani, cu o faţă mică, posomorâtă şi genunchi noduroşi, pe care Ferris îl evita şi, de obicei, îl uita.

— Hai, înainte marş.

Bailey îl îndreptă încetişor pe Billy către uşă.

— Şi acum, spune noapte bună, băiete.

— Noapte bună, domnule Ferris.

Apoi adaugă indignat:

— Credeam că voi rămâne aici la prăjitură.

— Poţi să vii după aceea pentru prăjitură, zise Elizabeth. Fugi acum cu tăticu' la cină.

Ferris şi Elizabeth rămaseră singuri. Tăcerea din primele clipe le arată cât de dificilă era situaţia. Ferris ceru permisiunea să-şi mai umple paharul şi Elizabeth puse shakerul de coctail lângă el, pe masă. Ferris se uită apoi la pianul impozant şi observă notele aşezate pe suportul lui.

— Cânţi tot aşa de frumos ca înainte?

— Îmi face încă plăcere.

— Te rog, cântă, Elizabeth!

Elizabeth se ridică îndată. Promptitudinea cu care cânta atunci când era solicitată fusese totdeauna o politeţe a ei. Nu se lăsa niciodată rugată, nu se scuza. Acum o îndemna spre pian şi graba unei destinderi.

Începu cu un preludiu şi o fugă de Bach. Preludiul iradia veselie, întocmai cum o prismă iradiază lumină într-o cameră, dimineaţa. Prima voce a fugii enunţă tema pură şi solitară, care se repetă împletindu-se cu vocea a doua şi reveni apoi într-o melodie complicată care se desfăşura senin, orizontal, cu o măreţie calmă. Motivul principal era întreţesut cu alte două motive, înfrumuseţat cu numeroase broderii, când dominând, când lăsându-se dominat; era sublim ca orice lucru unic care nu se teme de integrarea într-un tot. Către sfârşit, ansamblul sonor deveni mai dens, pentru o ultimă expunere amplă a primului motiv dominant şi fuga se termină cu un acord final concludent. Ferris îşi sprijini capul de speteaza fotoliului şi închise ochii. În liniştea care urmă, din camera de lângă vestibul se auzi o voce limpede, subţire:

— Tăticule, cum a putut mama şi domnul Ferris...

O uşă se închise repede.

Pianul reîncepu. Ce era bucata aceasta? Neidentificată, dar cunoscută, melodia limpede zăcuse, dormitând multă vreme în inima lui. Acum îi aducea aminte de alte timpuri, de alte locuri – era bucata pe care o cânta Elizabeth de obicei. Cântecul delicat stârnea un val de amintiri. Ferris se simţea pierdut în vârtejul de năzuinţe, conflicte, dorinţe contradictorii. Era ciudat că melodia care provocase această tumultuoasă dezordine era atât de senină, de transparentă. Desfăşurarea ei fu întreruptă de apariţia fetei din casă.

— Ma’am Bailey, am adus la masă.

Chiar atunci când stătea la masă, instalat între amfitrion şi amfitrioană, melodia neterminată continua să-i umbrească buna dispoziţie. Era puţin ameţit.

— *L’improvisation de la vie humaine*, spuse el. Nimic nu te face mai conştient de improvizaţia existenţei umane decât o melodie neterminată. Sau o agendă veche.

— Agendă? repetă Bailey.

Apoi tăcu rezervat, politicos.

— Ai rămas acelaşi băiat mare, Johnny, spuse Elizabeth, cu o urmă de veche tandreţe.

În seara aceea se servi o cină ca cele din Sud. Meniul cuprindea felurile de mâncare pe care le prefera el odinioară.

Mâncară pui fript, budincă de porumb şi cartofi cu glazură dulce. În timpul mesei, Elizabeth fu aceea care întreţinu conversaţia atunci când tăcerile se prelungeau. Şi astfel se întâmplă că Ferris ajunse să vorbească despre Jeannine.

— Prima dată am întâlnit-o pe Jeannine toamna trecută, în Italia, cam pe vremea asta. E cântăreaţă şi are un angajament la Roma. Cred că ne vom căsători curând.

Cuvintele sunau atât de adevărat, atât de inevitabile, încât în primul moment Ferris nu-şi dădu seama că spusese o minciună. În anul acela nu vorbise niciodată cu Jeannine despre căsătorie. Şi de fapt ea era încă măritată cu un rus alb – care avea o agenţie de schimb la Paris – de care trăia despărţită de cinci ani. Era însă prea târziu ca să mai repare minciuna. De altfel, Elizabeth tocmai spunea:

— Mă bucur sincer de vestea asta. Felicitări, Johnny.

El încercă să restabilească adevărul. La Roma, toamna este atât de frumoasă! Înflorită şi îmbălsămată. Apoi adăugă:

— Jeannine are un băieţel de şase ani. Un puşti ciudat, care ştie trei limbi. Mergem câteodată la Tuileries.

Minţea din nou – se dusese o singură dată cu băiatul în parc. Copilul acela străin, bolnăvicios, îmbrăcat în pantaloni scurţi care-i dezgoleau picioarele ca nişte fuse, îşi vâslise singur barca pe lacul din albia de beton şi călărise poneiul. Copilul dorise să meargă şi la teatrul de păpuşi. Nu le mai rămăsese însă timp, căci Ferris avea o întâlnire la Hotelul Scribe. Îi promisese că vor merge la Guignol într-o altă după-amiază. Îl dusese pe Valentin doar o singură dată la Tuileries.

Se auzi gălăgie. Slujnica aduse tortul cu glazură albă, împodobit cu lumânărele roz. Copiii veniră şi ei în pijamale. Ferris nu înţelegea încă despre ce e vorba.

— La mulţi ani, John, zise Elizabeth. Suflă în lumânări.

Ferris îşi aminti că era ziua lui de naştere. Lumânările se stinseră pe rând şi mirosul de ceară arsă stăruia în cameră. Ferris împlinea treizeci şi opt de ani. Venele de la tâmple i se îngroşaseră şi pulsau vizibil.

— E timpul să plecaţi la teatru.

Ferris îi mulţumi lui Elizabeth pentru masa de aniversare şi îşi luă rămas-bun aşa cum se cuvine, iar întreaga familie îl conduse până la uşă.

Afară, luna subţire strălucea sus pe cer, peste vârfurile zgârie-norilor întunecaţi. Pe străzi sufla un vânt rece. Ferris porni grăbit către Third Avenue şi opri un taxi. Privi oraşul în noapte, cu atenţia încordată pe care o ai când pleci poate fără să te mai întorci. Era singur. Abia aştepta să se vadă în avion şi să înceapă călătoria.

A doua zi privea de sus, din văzduh, oraşul incendiat de soare, care arăta ca o jucărie cu contururi precise. America rămăsese în urmă şi vedea doar Oceanul Atlantic şi îndepărtatul ţărm european. Oceanul se zărea lăptos şi calm, dedesubtul norilor. Ferris moţăise cea mai mare parte a zilei. Către asfinţit se gândi la Elizabeth şi la vizita din seara precedentă. Se gândea cu jind la Elizabeth, în mijlocul familiei ei, cuprins de o uşoară invidie şi de un inexplicabil regret. Încercă să-şi amintească melodia: aria aceea neterminată, care l-a impresionat atât de mult. Cadenţa şi câteva sunete fără legătură erau tot ce-i rămăsese din ea, până şi tema îl ocolea. În locul ei, regăsi însă prima temă din fuga pe

care o cântase Elizabeth – dar aceasta îi reveni în minte inversată, în bătaie de joc, într-o tonalitate minoră. Suspendat deasupra oceanului, nu se mai simţea frământat de lucruri trecătoare şi nici de singurătate şi se gândea senin la moartea tatălui său. Pe la ora cinci, avionul ajunse la ţărmul Franţei.

La miezul nopţii, Ferris traversa Parisul într-un taxi. Era o noapte înnourată şi luminile din Place de la Concorde se zăreau învăluite în ceaţă. Bistrourile de noapte scânteiau, oglindite în asfaltul umed. Ca întotdeauna, după un zbor peste ocean, simţea cât de bruscă e schimbarea continentelor. Dimineaţa la New York, noaptea la Paris. Ferris avu conştiinţa dezordinii din viaţa lui: o succesiune de oraşe, de iubiri trecătoare; şi timpul, scurgerea sinistră a anilor, mereu, mereu timpul.

— *Vite, vite!* striga el înspăimântat. *Depechez-vous.*

Îi deschise uşa Valentin. Băieţaşul era în pijama şi purta pe deasupra un halat roşu, prea mare pentru el. Ochii lui cenuşii erau umbriţi şi clipiră în timp ce Ferris pătrunse în apartament.

— *J'attends maman.*

Jeannine cânta într-un local de noapte. Va veni acasă abia peste o oră. Valentin se înapoie la desenul său,

ghemuindu-se cu creioanele peste hârtia de pe podea. Ferris privi desenul – era un cântăreţ de banjo, cu note şi linii ondulate în interiorul unui balon, ca în ilustraţiile din comicsuri.

— O să mergem din nou la Tuileries.

Copilul privi în sus şi Ferris îl trase aproape de genunchii săi. Îşi aminti brusc melodia, aria neterminată pe care o cântase Elizabeth. Fără să-şi dea seama, amintirea nu mai era pentru el ceva apăsător, aducându-i de data aceasta doar nespusa bucurie a recunoaşterii.

— *Monsieur* Jean, spuse copilul, l-ai văzut?

Încurcat, Ferris nu se gândi decât la celălalt copil, la băiatul pistruiat, răsfăţatul familiei.

— Pe cine să văd, Valentin?

— Pe tatăl dumitale, care a murit în Georgia.

Copilul adăugă:

— Totul a fost aşa cum trebuie?

Ferris spuse repede:

— O să mergem mai des la Tuileries – să călăreşti poneiul. O să ne ducem la Guignol. O să vedem spectacolul cu păpuşi şi n-o să ne mai grăbim niciodată.

— *Monsieur* Jean, zise Valentin, la Guignol este închis acum!

Din nou, spaima anilor pierduţi şi a morţii. Valentin, sensibil şi încrezător, cuibărit încă în braţele sale. Obrazul său atinse obrazul catifelat al copilului şi simţi mângâierea genelor delicate. Strânse cu disperare copilul în braţe, de parcă un sentiment atât de trecător ca iubirea lui ar fi putut ţine în frâu scurgerea timpului.

trad. M.V.

O problemă domestică

Joi, Martin Meadows plecă de la serviciu suficient de devreme pentru a prinde autobuzul expres către casă. Era ceasul când strălucirea blândă a serii se stingea pe străzile acoperite de zloată, dar când autobuzul pleca din terminalul Manhattan se lăsase deja noaptea plină de lumini a oraşului. Joia servitoarea avea după-amiaza liberă şi Martin voia să ajungă acasă cât de repede putea, pentru că tot anul care trecuse soţia lui nu fusese prea bine. În joia asta era foarte obosit şi, sperând că nici un navetist obişnuit n-o să-l agaţe să stea de vorbă cu el, se concentră asupra ziarului până ce autobuzul traversă Podul George Washington. Odată intrat pe autostrada 9-W, Martin socotea întotdeauna că drumul e pe jumătate făcut, respira adânc, chiar şi pe vreme

friguroasă, când numai fâşii de curent străpungeau aerul plin de fum din autobuz, încredinţat că respiră aerul de ţară. De obicei, în acest moment se relaxa şi începea să se gândească cu plăcere la căminul lui. Dar în acest ultim an apropierea de casă nu aducea decât tensiune şi nu se bucura înainte de sfârşitul călătoriei. În seara aceasta, Martin stătea cu faţa lipită de fereastră şi privea câmpurile goale şi luminile izolate ale orăşelelor pe lângă care treceau. Ieşise luna, strălucind palid pe pământul întunecat şi pe peticele de zăpadă poroasă, proaspătă; lui Martin ţinutul acela rural i se părea în această seară vast şi oarecum părăsit. Îşi luă pălăria din plasa pentru bagaje şi-şi băgă ziarul îndoit în buzunarul paltonului cu câteva minute înainte să fi venit timpul să apese pe butonul de oprire.

Căsuţa se afla la o stradă de staţia de autobuz, lângă fluviu, dar nu chiar pe mal; din camera de zi te puteai uita peste drum şi peste curtea de vizavi şi vedeai Hudsonul. Casa era modernă, aproape prea albă şi prea nouă pentru suprafaţa îngustă a curţii. Vara, iarba era moale şi strălucitoare şi Martin se ocupa cu mare grijă de un strat de flori şi de un spalier cu trandafiri agăţători. Dar în lunile reci, cu pământul îngheţat, curtea era

mohorâtă şi casa părea dezgolită. În acea seară, luminile erau aprinse în toate camerele casei şi Martin grăbi pasul pe aleea din faţă. Lângă trepte se opri ca să dea deoparte din drum un cărucior.

Copiii erau în camera de zi, atât de cufundaţi în joaca lor, încât la început nici nu observară uşa de la intrare deschizându-se. Martin rămase privindu-şi copiii frumoşi, aflaţi în siguranţa căminului. Deschiseseră sertarul de jos al biroului şi scoseseră decoraţiile de Crăciun. Andy reuşise să bage în priză ghirlanda de lumini şi beculeţele verzi şi roşii străluceau cu o veselie nefirească pe covoraşul din camera de zi. În acest moment, Andy încerca să petreacă ghirlanda strălucitoare peste calul de lemn cu tălpi curbate al lui Marianne. Marianne stătea pe podea, smulgând aripile unui înger. Copiii îşi salutară tatăl cu un strigăt neaşteptat. Martin ridică în sus fetiţa dolofană, până în dreptul umerilor lui, iar Andy se repezi la picioarele tatălui său.

— Tati, tati, tati!

Martin lăsă jos cu grijă fetiţa şi îl legănă de câteva ori pe Andy de subsuori, ca pe un pendul. Apoi ridică ghirlanda de beculeţe.

— Ce-i cu toate lucrurile astea aici? Ajută-mă să le pun la loc în sertar. Nu trebuie să te joci la priză. Adu-ţi aminte că ţi-am mai spus asta. Vorbesc serios, Andy.

Copilul de şase ani dădu aprobator din cap şi închise sertarul biroului. Martin îl mângâie pe părul blond şi moale şi mâna lui zăbovi cu tandreţe pe ceafa delicată a copilului.

— Ai mâncat deja, prostuţule?

— M-a durut. Pâinea prăjită era usturată.

Fetiţa se împiedică pe covoraş şi, după mirarea dintâi a căzăturii, începu să plângă; Martin o ridică şi o duse în braţe în bucătăria din spate.

— Uite, tati, spuse Ady. Pâinea prăjită...

Emily aşezase cina pentru copii pe masa de porţelan, pe care n-o acoperise cu nimic. Erau două farfurii cu resturile de la grişul cu lapte şi ouă şi cănile argintii în care fusese lapte. Mai era şi o farfurie cu pâine prăjită cu scorţişoară, neatinsă cu excepţia unei muşcături, în care se vedeau urmele de dinţi. Martin mirosi bucata din care se muşcase şi ronţăi puţin din ea. Apoi aruncă pâinea în găleata de gunoi.

— Uh... pfui... ce naiba!

Emily confundase cutia de scorţişoară cu cea cu boia de ardei.

— Îmi place că m-am ars, spuse Andy. Am băut apă şi am fugit afară şi am stat cu gura deschisă. Marianne n-a mâncat puţin.

— Deloc, îl corectă Martin.

Stătu neajutorat, privind în jur la pereţii bucătăriei.

— Ei, cred că asta e, spuse el în cele din urmă. Unde-i mama ta acum?

— E sus în camera voastră.

Martin îi lăsă pe copii în bucătărie şi urcă la soţia lui. În faţa uşii se opri şi aşteptă o clipă să-şi potolească furia. Nu bătu la uşă şi după ce intră închise uşa după el.

Emily stătea în balansoar, lângă fereastră, în camera care avea un aer plăcut. Băuse ceva dintr-un păhărel şi când el intră puse repede paharul jos pe podea, în spatele scaunului. Era tulburare şi vinovăţie în atitudinea ei şi încercă să le ascundă printr-o izbucnire de veselie prefăcută.

— Oh, Marty! Eşti deja acasă? Nici n-am băgat de seamă cum a trecut timpul. Tocmai coboram...

Se apropie clătinându-se de el şi sărutul îi mirosea puternic a vin de Xeres. Când el nu-i răspunse, ea făcu un pas înapoi şi chicoti nervoasă.

— Ce-i cu tine? Stai acolo nemişcat ca un stâlp. S-a întâmplat ceva cu tine?

— Cu *mine*?

Martin se aplecă peste balansoar şi luă de jos paharul.

— Dacă ai putea înţelege cât de silă îmi e – cât de rău e pentru noi toţi.

Emily îi răspunse cu acea voce veselă, falsă, care lui îi devenise atât de familiară. Adeseori în asemenea împrejurări ea adopta un uşor accent britanic, imitând probabil vreo actriţă pe care o admira.

— N-am nici cea mai vagă idee ce vrei să spui. Asta dacă nu te referi la paharul cu care am băut un strop de vin. Am înghiţit un deget de vin – poate două. Dar ce crimă e asta, poţi să-mi spui, te rog? Mă simt bine. Chiar foarte bine.

— Asta poate s-o vadă oricine.

Emily se îndreptă cu o gravitate atentă către baie. Dădu drumul la apa rece şi-şi aruncă nişte apă pe faţă cu mâinile făcute căuş, apoi se şterse cu colţul prosopului

mare de baie. Faţa ei avea trăsături delicate şi era tânără, perfectă.

— Tocmai coboram să pregătesc cina.

Se clătină şi-şi regăsi echilibrul prinzându-se de tocul uşii.

— Mă ocup eu de cină. Tu rămâi aici. O să aduc mâncarea sus.

— Nici nu mă gândesc. Cine a mai auzit de-aşa ceva?

— Te rog, spuse Martin.

— Lasă-mă în pace. Mă simt foarte bine. Tocmai coboram...

— Fă cum spun.

— Să facă bunică-ta!

Porni cu paşi greoi către uşă, dar Martin o prinse de braţ.

— Nu vreau să te vadă copiii în halul ăsta. Fii rezonabilă.

— În halul ăsta!

Emily îşi trase braţul. Vocea ei se ridică furioasă.

— Păi da, pentru că beau două pahare de vin după-masă încerci să mă scoţi beţivă. Păi da, nici măcar nu mă ating de whisky. Şi asta o ştii prea bine. *Eu* nu dau pe gât băutură în baruri. Şi asta-i mai mult decât poţi spune

tu. Nici măcar nu beau un cocktail la prânz. Beau câteodată doar un pahar de vin. Te întreb, ce e rău în asta? Auzi la el!

Martin caută cuvintele cu care să o liniştească pe soţia sa.

— O să luăm o cină liniştită singuri, aici sus. Bravo, aşa te vreau.

Emily se aşează pe marginea patului şi el deschise uşa şi ieşi repede.

— Mă întorc într-o clipă.

Pe când se ocupa jos în bucătărie de cină, se întreba, ca de atâtea ori, cum apăruse în casa lui această problemă. Lui îi făcuse întotdeauna plăcere o băutură bună. Când încă mai locuiau în Alabama, fusese ceva obişnuit să bea un whisky cu multă gheaţă sau cocktailuri. Ani la rând au băut unul sau două pahare – poate chiar trei înainte de prânz, iar la culcare unul mai mare. Uneori, în serile dinaintea zilelor libere, se ameţeau uşor, câteodată chiar se îmbătau puţin. Dar alcoolul nu păruse niciodată să fie o problemă pentru el, doar o cheltuială supărătoare pe care, odată cu creşterea familiei, nu şi-o mai puteau permite. Abia după ce firma lui l-a transferat la New York a devenit Martin

conştient că soţia lui bea într-adevăr prea mult. Observă că era ameţită în timpul zilei.

Odată problema recunoscută, încercă să-i analizeze sursa. Mutarea din Alabama în New York o tulburase oarecum; obişnuită cu căldura trândavă a unui mic oraş din Sud, cu matricea familiei, cu verii şi prietenii din copilărie, nu reuşise să se adapteze felului de viaţă mai strict, mai izolat din Nord. Pentru ea, îndatoririle de mamă şi de gospodină erau chinuitoare. Suferind de dor după Paris City, nu-şi făcuse prieteni în suburbii. Citea doar reviste şi cărţi poliţiste. Viaţa ei interioară nu era suficientă fără artificiul alcoolului.

Felul în care o vedea pe soţia lui se schimbă pe nesimţite, doar la gândul că nu e în stare să se oprească din băut. Existau unele momente de răutate inexplicabilă, atunci când alcoolul, ca un fitil, producea o explozie de nejustificată furie. Descoperea în Emily o grosolănie latentă, care nu se potrivea cu simplitatea ei naturală. Minţea în legătură cu băutura şi-l înşela cu stratageme surprinzător de complicate.

Apoi avu loc un accident. Cu un an în urmă, întorcându-se într-o seară de la muncă, fusese întâmpinat de ţipete din camera copiilor. O găsise pe

Emily ţinând fetiţa în braţe, udă şi goală pentru că tocmai îi făcuse baie. O scăpase din mâini, şi fetiţa se lovise cu căpşorul de marginea mesei, astfel că în părul fin se vedea un firişor de sânge. Emily plângea cu suspine şi era beată. Pe când îşi strângea în braţe şi îşi legăna copilul rănit, atât de preţios în acel moment, Martin avu o viziune înspăimântătoare a vremurilor ce vor urma.

A doua zi, Marianne nu mai avea nimic. Emily a jurat că n-o să se mai atingă niciodată de băutură, şi timp de câteva săptămâni a fost perfect trează, glacială şi mohorâtă. Apoi, treptat, începu din nou – nu whisky sau gin – ci bere, sau vin, sau lichioruri străine; odată el descoperise o cutie de pălării plină cu sticle goale de *crème de menthe.* Martin găsise o servitoare de încredere care se ocupa cu pricepere de gospodărie. Virgie era tot din Alabama, şi Martin nu îndrăznise niciodată să-i spună lui Emily care erau salariile obişnuite în New York. Acum Emily bea doar pe ascuns, înainte de întoarcerea lui acasă. De obicei, efectele erau aproape imperceptibile – mişcări uşor dezlânate, sau pleoape îngreunate. Momentele de iresponsabilitate, ca cel cu pâinea prăjită cu boia iute, erau rare, şi Martin

putea lăsa grijile deoparte când Virgie era în casă. Cu toate acestea, neliniştea era întotdeauna acolo, latentă, o ameninţare a unui dezastru nedefinit care îi străbătea zilele.

— Marianne! strigă Martin, căci doar amintirea acelei întâmplări născu în el nevoia de a fi sigur.

Fetiţa, care nu mai era rănită, dar nu mai puţin iubită de Martin, intră în bucătărie împreună cu fratele ei. Martin continuă să pregătească masa. Deschise o conservă de supă şi puse două cotlete în tigaie. Apoi se aşeză lângă masă şi o luă pe Marianne a lui pe un genunchi, ca s-o dea huţa. Andy îi privi, clătinând cu degetele dintele care i se mişcase toată săptămâna.

— Andy, băiete! spuse Martin. Creatura aia veche mai e în gura ta? Ia vino aici, lasă-l pe tati să se uite.

— Am o aţă ca să-l scot.

Copilul scoase din buzunar o bucată încurcată de aţă.

— Virgie a zis să o leg de dinte şi să leg celălalt capăt de clanţa uşii şi să închid uşa brusc.

Martin scoase o batistă curată şi pipăi cu grijă dintele care se mişca.

— Dintele ăla o să iasă din gura lui Andy al meu chiar astă-seară. Altfel tare mă tem că o să avem în familia noastră un copac cu dinţi.

— Un ce?

— Un copac cu dinţi, spuse Martin. O să muşti din ceva şi o să înghiţi dintele ăla. Şi dintele o să prindă rădăcini în stomacul bietului Andy şi din el o să crească un copac cu dinţi, cu dinţişori mici şi ascuţiţi în loc de frunze.

— Ei, tati! spuse Andy.

Dar îşi ţinea strâns dintele între degetul mare, cam murdar, şi cel arătător.

— Nu există copaci de-ăştia. N-am văs’t vreodată unul.

— Nu *există* copaci de-ăştia şi n-am *văzut* vreodată unul.

Martin se crispă brusc. Emily cobora scările. Ascultă paşii care bâjbâiau drumul, iar braţul lui îl cuprinsese cu teamă pe băieţel. Când Emily intră în încăpere, văzu din mişcările ei şi din faţa ei ursuză că umblase iar la sticla de vin. Începu să deschidă sertare şi puse masa.

— Auzi! spuse ea cu o voce neclară. Aşa vorbeşti cu mine. Să nu crezi că o să uit. Ţin minte orice minciună împuţită pe care mi-o spui. Să nu crezi vreo clipă că uit.

— Emily! o imploră el. Copiii...

— Copiii – da! Să nu crezi că nu-ţi înţeleg tertipurile şi planurile împuţite. Stai aici jos şi încerci să-i întorci pe propriii mei copii împotriva mea. Să nu crezi că nu văd şi nu înţeleg.

— Emily! Te implor – te rog, du-te sus.

— Ca să-i întorci pe copiii mei – chiar pe propriii mei copii.

Două lacrimi mari îi alunecară repede pe obraji.

— Ca să încerci să-l întorci pe băieţelul meu, pe Andy al meu, împotriva propriei lui mame.

Într-un gest impulsiv de beţiv, Emily îngenunche pe podea în faţa copilului uimit.

— Ascultă, Andy – să nu asculţi minciunile pe care ţi le spune tatăl tău! Să nu crezi ce spune! Ascultă, Andy, ce-ţi spunea tatăl tău înainte să cobor eu?

Nesigur, copilul căută din priviri chipul tatălui său.

— Spune-mi, continuă ea. Mama vrea să ştie.

— Despre copacul cu dinţi.

— Ce?

Copilul răspunse din nou şi ea repetă ca un ecou cuvintele, cu o groază neîncrezătoare.

— Copacul cu dinţi!

Se clătină şi-l strânse din nou pe copil de umăr.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti. Dar ascultă, Andy, mama e bine, nu?

Lacrimile îi curgeau pe faţă şi Andy se trase înapoi, speriat. Apucându-se de marginea mesei, Emily se ridică.

— Vezi! Ai întors copiii împotriva mea.

Marianne începu să plângă şi Martin o luă în braţe.

— Foarte bine, n-ai decât să iei copilul tău. De la început ţi-ai arătat mereu preferinţa. Nu-mi pasă, dar cel puţin poţi să-mi laşi băieţelul.

Andy se apropie de tatăl lui şi îi atinse piciorul.

— Tati! scânci el.

Martin duse copiii către scări.

— Andy, du-o sus pe Marianne şi tati vine şi el într-un minut.

— Dar mama? întrebă în şoaptă copilul.

— Mama va fi bine. Nu-ţi face griji.

Emily plângea aşezată la masa din bucătărie, cu faţa îngropată în îndoitura braţului. Martin turnă nişte supă

într-o ceaşcă şi i-o puse în faţă. Suspinele ei aveau un sunet iritant, care îi zgâriau urechile; vehemenţa emoţiei ei, indiferent de cauză, îi atinse o coardă sensibilă. Fără să vrea, îşi lăsă mâna pe părul ei întunecat.

— Ridică-te şi bea supa.

Ea îşi înălţă privirea către el şi faţa ei era ruşinată şi rugătoare.

— Ma-Martin, suspină ea, mi-e aşa de ruşine.

— Bea supa.

Îl ascultă şi bău, între două răsuflări gâfâite, întretăiate. După o a doua ceaşcă îl lăsă să o conducă spre camera lor. Era docilă acum şi parcă mai reţinută. El îi puse pe pat cămaşa de noapte şi se pregătea să iasă din încăpere când veni un nou val de durere, neliniştea alcoolicului.

— Mi-a întors spatele. Andy al meu s-a uitat la mine şi mi-a întors spatele.

Vocea lui era înăsprită de nerăbdare şi oboseală, dar vorbi cu grijă.

— Uiţi că Andy este încă un copil mic – nu poate să înţeleagă sensul unor asemenea scene.

— Am făcut o scenă? Oh, Martin, am făcut o scenă în faţa copiilor?

Chipul ei îngrozit îl înduioşă şi îl amuză fără să vrea.

— Lasă. Pune-ţi cămaşa de noapte şi culcă-te.

— Copilul meu mi-a întors spatele. Andy s-a uitat la mama lui şi i-a întors spatele. Copiii...

Era prinsă în tristeţea ritmică a alcoolului. Martin ieşi din cameră spunând:

— Pentru numele lui Dumnezeu, culcă-te. Până mâine copiii o să uite.

Pe când rostea aceste cuvinte, se întreba dacă era adevărat. Oare scena se va şterge atât de uşor din memorie – sau va prinde rădăcini în inconştient şi va clocoti acolo în anii ce aveau să vină? Martin nu ştia, şi ultima imagine îi producea greaţă. Se gândi la Emily, văzu cu ochii minţii umilinţa ei din dimineaţa următoare: cioburile amintirii, luciditatea care privea din distrugătoarea întunecime a ruşinii. O să sune la biroul din New York de două ori – poate chiar de trei sau de patru. Martin îşi anticipă propria stânjeneală, întrebându-se dacă ceilalţi de la serviciu ar putea oare bănui ceva. Simţea că secretara lui ghicise totul cu mult timp în urmă şi-l compătimea. Avu un moment de revoltă împotriva sorţii sale; îşi urî soţia.

Odată ajuns în camera copiilor, închise uşa şi pentru prima oară în acea seară se simţi în siguranţă. Marianne căzu pe podea, se ridică şi strigă: „Tati, uită-te la mine!”, căzu din nou, iar se ridică, şi repetă mişcarea în aceeaşi ordine, cădere-ridicare. Andy stătea în scaunul scund pentru copii, mişcându-şi dintele. Martin dădu drumul la apă să curgă în cadă, se spălă pe mâini la chiuvetă şi-l chemă pe băiat în baie.

— Hai să ne mai uităm o dată la dintele acela.

Martin se aşeză pe toaletă, ţinându-l pe Andy între genunchi. Gura copilului se căscă şi Martin apucă dintele. O clătinare, o răsucire rapidă şi dintele sidefiu de lapte era afară. În primul moment, pe faţa lui Andy se puteau vedea în acelaşi timp groaza, uimirea şi încântarea. Luă o gură de apă, se clăti şi scuipă în chiuvetă.

— Uite, tati! E sânge, Marianne!

Lui Martin îi plăcea tare mult să le facă baie copiilor lui, îi plăceau nespus de mult trupurile goale, gingaşe, pe când stăteau în picioare în apă, atât de lipsite de apărare. Nu era drept din partea lui Emily să spună că se dovedea părtinitor. Pe când săpunea trupul delicat de băiat al fiului său, Martin simţi că mai multă iubire de

atât n-ar fi posibilă. Recunoştea totuşi că exista o diferenţă în calitatea sentimentelor pe care le avea pentru cei doi copii. Dragostea lui pentru fiica sa era mai gravă, cu urme de melancolie, o blândeţe asemănătoare durerii. Numele lui de alint pentru băieţel erau absurde, supuse inspiraţiei din fiecare zi – fetiţei îi spunea întotdeauna Marianne, iar când rostea numele vocea lui suna ca o mângâiere. Martin îi şterse uşor cu prosopul burtica durdulie de bebeluş şi cuta dulce care se deschidea între picioruşe. Feţele spălate ale copiilor erau strălucitoare precum petalele de flori, iubite amândouă la fel de mult.

— Îmi pun dintele sub pernă. Trebuie să primesc un sfert de dolar.

— Pentru ce?

— *Tu* ştii, tati. Johnny a primit un sfert de dolar pentru dintele lui.

— Cine a pus sfertul acolo? întrebă Martin. Eu credeam că zânele îl lasă noaptea. Dar pe vremea mea era un bănuţ.

— Aşa spun copiii la grădiniţă.

— Cine îl pune totuşi acolo?

— Părinţii, spuse Andy. Tu!

Martin aranja cuvertura pe patul lui Marianne. Fiica lui adormise deja. Abia respirând, Martin se plecă şi-i sărută fruntea, sărută din nou mânuţa întinsă în somn lângă capul ei, cu palma în sus.

— Noapte bună, Andy-bărbate!

Răspunsul fu doar un murmur somnoros. După un minut, Martin îşi scoase din buzunar ceva mărunţiş şi puse o monedă de un sfert de dolar sub pernă. Lăsă o lumină de veghe în cameră.

Pe când Martin se învârtea prin bucătărie pregătind o masă târzie, îşi dădu brusc seama că cei doi copii nu pomeniseră nici măcar o dată de mama lor, sau de scena care trebuie să le fi părut de neînţeles. Topite în momentul prezent – dintele, baia, sfertul de dolar – trecerea fluidă a timpului perceput de copii purtase aceste episoade lipsite de greutate ca pe nişte frunze în curentul repejor al unui râu puţin adânc, în timp ce taina adulţilor era lăsată în spate, uitată pe mal. Martin îi mulţumi Domnului pentru asta.

Dar propria lui mânie, reprimată dar stând la pândă dinlăuntru, se trezi din nou. Tinereţea lui era irosită de nesocotinţa unei beţive, propria lui bărbăţie era fărâmiţată pe nesimţite. Şi copiii, odată imunitatea

neînţelegerii dispărută – cum va fi peste un an sau doi? Cu coatele pe masă, îşi înghiţi mâncarea ca un animal, fără să simtă nici un gust. Adevărul nu putea fi ascuns – curând vor apărea bârfele la serviciu şi în oraş; soţia lui era o femeie desfrânată. Desfrânată. Iar pe el şi pe copii îi aştepta un viitor de degradare şi distrugere înceată.

Martin se ridică de la masă împingându-şi în spate scaunul şi se furişă în camera de zi. Urmări cu ochii rândurile unei cărţi, dar mintea lui crea imagini deprimante: îşi văzu copiii înecându-se în fluviu, soţia lui, o ruşine în ochii lumii. Când veni vremea să se culce, îşi simţi furia mohorâtă, puternică, asemenea unei greutăţi pe piept, şi urcă scările târându-şi picioarele.

Camera era întunecată, cu excepţia conului de lumină de la uşa pe jumătate deschisă a băii. Martin se dezbrăcă fără zgomot. Încet, încet, într-un mod misterios, în el apăru o schimbare. Soţia lui dormea, iar respiraţia ei liniştită răsuna blând în cameră. Pantofii cu tocuri înalte şi ciorapii de mătase aruncaţi pe jos, nepăsător, îl chemau neauzit. Lenjeria ei era aruncată în dezordine pe scaun. Martin ridică portjartierul şi sutienul moale de mătase şi rămase o clipă cu ele în mână. Pentru prima oară în acea seară o privi pe soţia sa. Ochii

lui se opriră asupra frunţii frumoase, asupra arcuirii sprâncenelor fine. Aceleaşi sprâncene le moştenise şi Marianne, ca şi vârful ridicat în vânt al nasului delicat. În fiul său regăsea pometii înalţi ai obrajilor şi bărbia ascuţită. Trupul ei, cu sâni plini, era zvelt şi unduitor. Pe când Martin privea somnul liniştit al soţiei sale, fantoma vechii mânii dispăru. Toate gândurile de învinovăţire sau de ruşine erau acum departe. Martin stinse lumina din baie şi închise fereastra. Cu grijă să n-o trezească pe Emily, se strecură în pat. În lumina lunii aruncă o ultimă privire către soţia sa. Mâna lui căută carnea de alături şi tristeţea se alătură dorinţei, în uriaşa complexitate a iubirii.

trad. M.A.

Un copac, o stâncă, un nor

În dimineaţa aceea ploua şi era încă foarte întuneric. Când ajunse la autobuzul-cafenea, băiatul aproape îşi terminase cursa şi intră să bea o ceaşcă de cafea. Proprietarul cafenelei, deschisă toată noaptea, era un tip acru şi cărpănos, cu numele de Leo. După strada rece şi pustie, cafeneaua îi păru luminoasă şi primitoare. La tejghea stăteau doi soldaţi, trei muncitori de la filatura

de bumbac, iar într-un colţ un om încovoiat, care îşi cufundase nasul şi jumătate din faţă în cana cu bere. Băiatul purta o caschetă de aviator. Intrând în cafenea, îşi descheie cureaua de sub bărbie şi ridică clapa dreaptă deasupra urechii mici şi înroşite. Când îşi bea cafeaua, se întâmpla uneori să i se adreseze câte cineva, prietenos. În dimineaţa aceasta însă, Leo nu se uită la el şi nimeni nu-i vorbi. Plăti consumaţia şi tocmai când era gata să iasă, o voce îl strigă:

— Fiule! Hei, fiule!

Se întoarse, şi omul din colţ îl chemă, făcându-i semn cu degetul şi dând din cap. Îşi înălţă obrazul din cana cu bere şi păru deodată foarte fericit. Era înalt şi palid, cu nas mare şi păr portocaliu, decolorat.

— Hei, fiule!

Băiatul se îndreptă către el; era un băiat pirpiriu de vreo doisprezece ani, cu un umăr mai ridicat decât celălalt din cauza greutăţii sacului cu hârtie. Faţa îi era suptă, pistruiată, şi avea ochii rotunzi de copil.

— Ce-i, dom’le?

Omul puse mâna pe umărul băiatului, îi apucă apoi bărbia şi îi întoarse încet faţa dintr-o parte în alta. Puştiul se trase înapoi, stânjenit.

— Ei, ce-ţi veni?

Vocea băiatului răsună speriată; în cafenea se făcu deodată linişte.

Omul spuse încet:

— Mi-eşti drag.

La tejghea, oamenii râseră. Băiatul, care se trăsese în lături încruntat, nu ştia ce să facă. Se uită la Leo, peste tejghea, dar Leo îl privea cu un rânjet batjocoritor, plictisit. Băiatul încercă şi el să râdă. Dar omul era serios şi trist.

— N-am vrut să te necăjesc, fiule! Stai jos şi bea o bere cu mine. Trebuie să lămuresc o treabă.

Prudent, băiatul iscodi cu coada ochiului oamenii de la tejghea, ca să vadă ce trebuie să facă. Dar ei se întoarseră la berea sau la gustarea lor şi nu-l luară în seamă. Leo puse pe tejghea o ceaşcă cu cafea şi o căniţă cu frişcă.

— E minor, spuse Leo.

Băiatul se cocoţă pe scaun. Urechea de sub clapa întoarsă a caschetei era foarte mică şi roşie. Omul dădu din cap spre el cu gravitate.

— E important, zise.

Apoi, duse mâna la buzunarul din spate şi scoase de acolo ceva pe care îl puse în căuşul palmei, ca să-l vadă şi băiatul.

— Uită-te cu luare-aminte.

Băiatul privi atent, dar nu era nimic de privit cu luare-aminte. În palma lui mare, jegoasă, omul ţinea o fotografie. Era chipul unei femei, dar atât de şters, încât nu se desluşeau decât pălăria şi rochia.

— Vezi? întrebă omul.

Băiatul încuviinţă din cap, iar omul puse în palmă o altă fotografie. Femeia se afla pe o plajă, în costum de baie. Din pricina costumului părea să aibă un pântece foarte mare. Acesta era primul lucru care îţi sărea în ochi.

— Te-ai uitat bine?

Omul se aplecă mai mult şi în cele din urmă întrebă:

— Ai mai văzut-o vreodată?

Băiatul rămase nemişcat, privindu-l pieziş.

— Din câte ştiu, nu.

— Ei bine...

Omul suflă peste fotografii şi le puse din nou în buzunar.

— Asta a fost nevastă-mea.

— A murit? întrebă băiatul.

Omul clătină încet din cap, îşi ţuguie buzele de parcă ar fi fost gata să fluiere şi răspunse tărăgănat:

— Nuuu... Am să te lămuresc.

Berea rămăsese în faţa lui pe tejghea, într-o cană mare, pământie. N-o ridică la gură, ci se aplecă şi îşi propti faţa de buza cănii, rămânând astfel un timp. Apoi, o înclină cu amândouă mâinile şi sorbi.

— Ai să adormi într-o noapte cu nasul ăla mare într-o cană şi ai să te îneci, zise Leo. „Trecător distins se îneacă în bere.” Asta ar fi o moarte nostimă!

Băiatul încercă să-i atragă atenţia lui Leo. În timp ce omul nu se uita la el, puştiul se strâmbă, mişcându-şi buzele ca să întrebe pe muteşte: „E beat?”. Dar Leo ridică doar din sprâncene şi se întoarse să pună pe grătar câteva feliuţe roz de costiţă. Omul împinse cana alături, îşi îndreptă spatele şi îşi încrucişă pe tejghea mâinile obosite şi strâmbe. Când îl privi pe băiat, faţa îi era tristă. Nu clipea, dar din când în când pleoapele îi coborau uşor, cu delicată gravitate, peste ochii de un verde şters. Se apropiau zorile şi băiatul săltă povara sacului cu hârtie.

— Am să-ţi vorbesc despre dragoste, zise omul. Pentru mine este o ştiinţă.

Băiatul alunecase aproape cu totul de pe scaun. Dar omul ridică arătătorul. Era în el ceva care îl opri pe băiat şi nu-l lăsă să plece.

— Acum doisprezece ani m-am însurat cu femeia din fotografie. Mi-a fost soţie timp de un an, nouă luni, trei zile şi două nopţi. Am iubit-o. Da... Îşi drese glasul răguşit, tremurător şi spuse încă o dată: am iubit-o. Credeam că şi ea mă iubeşte. Eram mecanic de locomotivă. Avea acasă tot confortul şi belşugul unui cămin. Nici prin gând nu mi-ar fi trecut că nu e mulţumită. Dar ştii ce s-a întâmplat?

— Miauu! făcu Leo.

Omul nu-şi dezlipi ochii de pe faţa copilului.

— M-a părăsit. M-am întors acasă într-o seară şi casa era goală şi ea plecase. M-a părăsit.

— Cu un tip? întrebă băiatul.

Omul puse încet palma pe tejghea.

— Bineînţeles, fiule. O femeie nu pleacă aşa, de una singură.

În cafenea era linişte. Afară, în stradă, ploaie domoală, întunecată, fără sfârşit. Leo apăsă cu dinţii furculiţei lungi costiţa care se frigea.

— Aşadar, de unsprezece ani alergi după cai verzi pe pereţi. Pungaş bătrân şi zdrenţăros!

Omul îl privi pentru prima oară pe Leo.

— Te rog să nu fii vulgar. De altfel, nu vorbeam cu dumneata.

Se întoarse către băiat şi îi şopti în taină, plin de încredere:

— Să nu-i dăm nici o atenţie! De acord?

Băiatul încuviinţă din cap, şovăielnic.

— Aşa a fost, continuă omul. Sunt un om care simte multe. Toată viaţa m-a emoţionat câte ceva. Un clar de lună, picioarele unei fete drăguţe. Câte şi mai câte. Dar important era că, atunci când mă bucuram de ceva, trăiam sentimentul ciudat că nu mă puteam lega de nimic. Nimic nu părea să se împlinească în mine sau să mi se potrivească. Femei? Am cunoscut destule. Aceeaşi senzaţie. După ce le cunoşteam, nu mă puteam lega. Eram un bărbat care nu iubise niciodată.

Îşi lăsă pleoapele în jos, încet de tot, ca pe o cortină la sfârşitul unei scene dintr-o piesă. Când vorbi din nou,

vocea îi era agitată şi vorbele îi ieşeau repezite din gură. Lobii urechilor mari, clăpăuge, păreau că tremură.

— Apoi am întâlnit-o pe femeia aceasta. Aveam cincizeci şi unu de ani, iar ea spunea mereu că are treizeci. Am întâlnit-o la o staţie de benzină. După trei zile eram căsătoriţi. Ştii tu ce înseamnă asta? Nu pot să-ţi explic. Tot ce am simţit vreodată se adunase în jurul acestei femei. Nimic nu se mai destrăma în mine; ea mă împlinise.

Deodată, omul se opri şi îşi frecă nasul lung. Coborî vocea până deveni o şoaptă şi rosti apăsat şi dojenitor:

— Ceea ce îţi spun nu este exact. Iată ce s-a întâmplat. Sentimentele acestea frumoase şi plăcerile mărunte existau în mine. Dar femeia asta a însemnat pentru sufletul meu închegarea. M-am dus la ea bucăţele şi am ieşit om întreg. Înţelegi acum?

— Cum o chema? întrebă băiatul.

— Oh, exclamă el, îi ziceam Dodo. Dar asta n-are importanţă.

— Ai încercat să o faci să se întoarcă?

Omul păru că nu aude.

— Îţi poţi închipui cum m-am simţit când m-a părăsit în asemenea împrejurări.

Leo luă costiţa de pe grătar şi băgă două feliuţe răsucite într-o chiflă. Avea o faţă cenuşie, ochi înguşti şi un nas turtit, încălecat de umbre albastre, şterse. Unul dintre lucrătorii de la filatură îi făcu semn să-i mai dea o cafea şi Leo i-o turnă. Nu umplea niciodată ceştile pe gratis a doua oară. Filatorul îşi lua în fiecare dimineaţă gustarea acolo, dar Leo, cu cât îşi cunoştea mai bine muşteriii, cu atât era mai zgârcit cu ei. Îi părea rău până şi de chifla din care muşcau.

— Şi n-ai mai pus niciodată mâna pe ea?

Băiatul nu ştia ce să mai creadă despre străinul acela şi faţa lui de copil şovăia între curiozitate şi neîncredere. Era nou în meseria de strângător de hârtie şi i se părea curios să se afle în oraş, în întunericul ciudat al orelor din apropierea dimineţii.

— Da, spuse omul. Am făcut multe încercări ca s-o aduc înapoi. M-am învârtit mult încercând s-o găsesc. M-am dus la Tulsa unde avea rude. Şi la Mobile. M-am dus în toate oraşele de care pomenise vreodată, am urmărit toţi oamenii cu care avusese de-a face. Tulsa, Atlanta, Chicago, Cheehaw, Memphis... Timp de aproape doi ani am umblat prin toată ţara încercând să dau de ea.

— Dar cei doi dispăruseră de pe faţa pământului! spuse Leo.

— Nu-l băga în seamă, zise omul încet. Şi treci peste aceşti doi ani. N-au importanţă. Ceea ce contează este că din al treilea an începu să mi se întâmple ceva ciudat.

— Ce? întrebă băiatul.

Omul se aplecă şi înclină cana ca să mai soarbă o gură de bere. Dar, clătinându-se deasupra ei, nările i se zbătură uşor; adulmecă berea trezită şi nu bău.

— Dragostea e un lucru ciudat, când te apuci de ea. La început, singurul meu gând era să o aduc înapoi. Era un fel de idee fixă. Apoi, pe măsură ce trecea timpul, mă străduiam să mi-o amintesc. Dar ştii ce s-a întâmplat?

— Nu, zise băiatul.

— Când mă întindeam pe pat şi încercam să mă gândesc la ea, mintea mi se golea. Nu reuşeam s-o văd. Îi luam fotografiile şi le priveam. Degeaba! Nimic de făcut. Un gol. Poţi să-ţi închipui asta?

— Hei, Mac! strigă Leo către capătul tejghelei. Închipuie-ţi un gol în mintea năclăită a beţivanului ăstuia!

Încet, omul flutură mâna ca şi cum ar fi îndepărtat nişte muşte. Ochii verzi îi erau aţintiţi asupra feţei mici şi supte a băiatului.

— Dar un ciob de sticlă de pe trotuar, sau o melodie de un ban într-un tonomat, o umbră pe zid în noapte, toate îmi aduceau aminte de ea. Asta mi se putea întâmpla pe stradă şi atunci îmi venea să plâng sau să-mi izbesc capul de un stâlp de felinar. Pricepi?

— Un ciob de sticlă... spuse băiatul.

— Orice. Mergeam dintr-un loc în altul şi nu stătea în puterea mea să ştiu când şi cum am să mi-o amintesc. Ne închipuim că putem să ne adăpostim în spatele unui scut. Dar amintirea nu-l atacă pe om din faţă – ea îi dă târcoale. Eram la cheremul oricărui lucru pe care îl auzeam sau îl vedeam. În loc să fiu eu acela care cutreieră ţara ca s-o găsească, începu deodată să mă hăituiască ea pe mine, în adâncul sufletului meu. Bagă de seamă, ea să mă hăituiască pe mine! Şi în propriul meu suflet.

Într-un târziu, băiatul întrebă:

— În ce parte a ţării te aflai atunci?

— Oh, gemu omul, eram un biet muritor bolnav. Era ca vărsatul. Recunosc, fiule, beam, mă destrăbălam.

Făceam orice păcat care se întâmpla să mă ispitească. Mi-e silă s-o mărturisesc, dar vreau s-o fac. Când îmi amintesc de perioada aceea, totul mi se întunecă în minte. A fost atât de îngrozitor!

Omul înclină capul şi îşi izbi fruntea de tejghea. Câteva secunde rămase aplecat în această poziţie, cu ceafa lui vânoasă acoperită de cârlionţi portocalii, împreunându-şi mâinile, cu degetele lungi şi strâmbe, ca pentru rugăciune. Apoi se îndreptă; zâmbi, şi deodată figura îi deveni senină, tremurândă, bătrână.

— Asta s-a întâmplat în cel de-al cincilea an. Şi astfel începu să se înfiripe ştiinţa mea.

Leo rânji, cu un zâmbet alb, repezit.

— Ei, nici unul dintre noi, băieţii, nu mai întinerim, zise el.

Apoi, într-un acces de furie strânse ghem cârpa de vase pe care o ţinea în mână şi o azvârli cu putere pe podea.

— Romeo ramolit, târâie-brâu!

— Ce s-a întâmplat? întrebă băiatul.

Vocea bătrânului deveni ascuţită şi limpede.

— Linişte, răspunse el.

— Ce?

— E greu să-ţi dau o explicaţie ştiinţifică, fiule, zise. Bănuiesc că explicaţia logică este că ne-am îndepărtat unul de altul atât de mult, încât până la urmă mai rău ne-am încurcat. Aşa că am lăsat-o baltă şi ne-am despărţit. Linişte. Un gol ciudat şi frumos. Era primăvară în Portland şi ploua în fiecare după-amiază. Seară de seară stăteam în patul meu, în întuneric. Şi astfel ajunse la mine ştiinţa.

Ferestrele cafenelei-vagon se luminau albăstrui. Cei doi soldaţi îşi plătiră berea şi deschiseră uşa. Unul din ei, înainte de a ieşi, se pieptănă şi îşi şterse moletierele pline de noroi. Cei trei lucrători de la filatură se aplecară în tăcere peste gustările lor. Ceasul lui Leo ticăia pe perete.

— Asta e! Ascultă-mă cu atenţie. Am meditat asupra iubirii şi mi-am schimbat părerea despre ea. Mi-am dat seama care e vina noastră. Oamenii încep prin a se îndrăgosti. Şi de cine se îndrăgostesc ei?

Gura delicată a băiatului rămase întredeschisă. Nu răspunse.

— De o femeie, zise bătrânul. Fără ştiinţă, fără ca nimic să le vină în ajutor, ei înfruntă cea mai periculoasă

şi mai sfântă experienţă de pe pământul lui Dumnezeu. Ei se îndrăgostesc de o femeie. Aşa este, fiule?

— Îhî, făcu băiatul abia auzit.

— Ei încep iubirea de la capătul greşit. Încep cu punctul culminant. Poţi să te mai miri atunci că totul e atât de trist? Ştii cum ar trebui să iubească oamenii?

Bătrânul întinse mâna şi apucă gulerul hainei de piele a băiatului. Îl scutură uşor şi îl privi cu ochii săi verzi, fără să clipească, cu gravitate.

— Fiule, ştii cum ar trebui să înceapă iubirea?

Băiatul se făcu mic, ascultând, liniştit. Dădu din cap în semn că nu. Bătrânul se aplecă şi mai mult şi şopti:

— Un copac. O stâncă. Un nor.

Afară, în stradă, ploua încă. O ploaie domoală, cenuşie, nesfârşită. Sirena fabricii suna pentru schimbul de ora şase şi cei trei filatori plătiră şi plecară. În cafenea nu mai rămăsese nimeni în afară de Leo, bătrânul şi băieţelul.

— Aşa era vremea şi atunci, la Portland, spuse el, când s-a înfiripat ştiinţa mea. M-am gândit bine şi am început cu multă prudenţă. Culegeam câte ceva de pe stradă şi duceam acasă. Am cumpărat un peştişor auriu şi m-am concentrat asupra peştişorului auriu şi l-am

iubit. Treptat, am trecut de la un lucru la altul. Zi de zi, mi-am însuşit această tehnică. Pe drumul de la Portland la San Diego...

— Ah, taci! zbieră deodată Leo. Taci! Taci odată!

Bătrânul îl ţinea încă pe băiat de gulerul hainei; tremura şi faţa îi era gravă, iluminată, sălbatică.

— Sunt şase ani de când merg pe picioarele mele şi îmi clădesc acest crez. Acum sunt maestru, fiule. Pot iubi orice. Nu am nici măcar nevoie să mă gândesc la asta. Văd o stradă plină de lume şi o lumină frumoasă pătrunde în mine. Urmăresc o pasăre pe cer. Sau întâlnesc un călător pe drum. Orice, fiule, şi pe oricine. Totul îmi este străin şi iubesc totul! Îţi dai seama ce poate să însemne o ştiinţă ca a mea?

Băiatul şedea ţeapăn, strângând puternic cu mâinile marginea tejghelei. În cele din urmă întrebă:

— Ai găsit-o vreodată pe doamna aceea?

— Ce? Ce spui, fiule?

— Vreau să zic, întrebă băiatul cu timiditate, te-ai mai îndrăgostit de vreo femeie?

Bătrânul slăbi din strânsoare gulerul băiatului. Se întoarse să plece şi, pentru prima dată, ochii lui verzi se tulburară. Ridică atunci cana de pe tejghea şi bău până

la fund berea galbenă. Capul i se mişca încet dintr-o parte în cealaltă. Apoi, în sfârşit, răspunse:

— Nu, fiule. Vezi, asta e ultima treaptă în ştiinţa mea. Înaintez cu prudenţă. Şi încă nu sunt pe deplin pregătit.

— Bine! spuse Leo. Bine, bine, bine!

Bătrânul se opri în prag.

— Aminteşte-ţi, spuse el.

Aşa cum stătea în lumina slabă şi cenuşie a dimineţii părea chircit, micşorat, jerpelit şi plăpând. Dar zâmbetul îi era luminos.

— Aminteşte-ţi că îmi eşti drag, spuse el, cu o ultimă înclinare a capului.

Şi uşa se închise în urma lui.

Băiatul tăcu mult timp. Îşi trăsese de pe frunte şuviţele bretonului şi îşi plimba arătătorul mic şi murdar pe marginea ceştii goale. Apoi, într-un târziu, fără să-l privească pe Leo, întrebă:

— Era beat?

— Nu, răspunse Leo scurt.

Băiatul îşi înălţă vocea limpede:

— Atunci se droghează?

— Nu.

Băiatul ridică ochii spre Leo. Feţişoara lui rotundă era disperată, iar vocea stăruitoare şi ascuţită.

— Nu cumva era nebun? Poate crezi că era ţăcănit, Leo?

Vocea băiatului coborî brusc, bănuitoare.

— Sau nu?

Dar Leo nu-i mai răspunse. De paisprezece ani ţinea o cafenea de noapte şi socotea că se pricepe la smintiţi. Erau tipi din oraş, sau în trecere, care îşi făceau apariţia de cu noapte. Cunoştea metehnele tuturor. Dar n-avea chef să răspundă întrebărilor unui copil curios. Îşi încordă faţa smeadă şi tăcu.

Atunci băiatul îşi trase în jos clapa dreaptă a caschetei şi, când se întoarse să plece, făcu singura observaţie care i se păru la locul ei, singura de care nu puteai să râzi sau să-ţi baţi joc:

— Cu siguranţă e un tip foarte umblat.

trad. M.V.

Table of Contents

Balada tristei cafenele
Wunderkind
Jocheul

Madame Zilensky şi regele Finlandei
Vilegiaturistul
O problemă domestică
Un copac, o stâncă, un nor